

Bohemia

2018. ÁPRILIS – 2019. MÁRCIUS
98 CZK • 3 EUR • 980 HUF

„ÉVKÖNYV”
„ROCENKA”

XXVI. ÉVF. 1–4. SZÁM
www.bohemiabk.hu

Bohemia. Egy ország neve, Csehországé. És egy társaságé, a cseh kultúra magyarországi barátainak egyesületéé. Baráti körünk 1993 nyarán alakult. Célunk, hogy – miként a régi lánchíd Loketnél az Ohře folyón vagy az Erzsébet híd a Dunán – összekössünk két partot, s hogy a magunk szerény eszközeivel átjárhatóvá tegyük a távolságot két nép, két kultúra, Prága és Budapest között. Ha csatlakozni kívánsz hozzánk, minden szerdán délután örömmel várunk törzshelyünkön, a Bem sörözőben (H-1027 Budapest, Bem rkp. 49.).

Bohemia. To je jméno jedné země, Čech. A také jméno jedné společnosti spolku maďarských přátel české kultury. Náš přátelský kruh vznikl v létě 1993. Naším cílem je spojit dva břehy, tak jako dva břehy spojují mosty: starý řetězový most u Loketu nad Ohří nebo Alžbetin most nad Dunajem. Svými skromnými prostředky bychom chtěli zkrátit vzdálenost mezi dvěma národy, dvěma kulturami, mezi Prahou a Budapeští. Jestliže se chcete k nám připojit, s radostí Vás uvítáme každou středu odpoledne na našem stálém místě v Bemově pivnici (H-1027 Budapest, Bem rkp. 49.).

Polgár László:
Radko Pytlík 90

Berkes Tamás:
Bojtár Endre emlékezete

Gyurcsik Iván:
Búcsú
egy közép-európaítól

Zachár Ottó:
Polička

Szincsák Anna:
Egy korszak véget ért,
avagy Dobruška 2018

František Ringo Čech
válaszol

Martina Fialková:
Václav Matoušek,
a festő remete

MELLÉKLETEK:

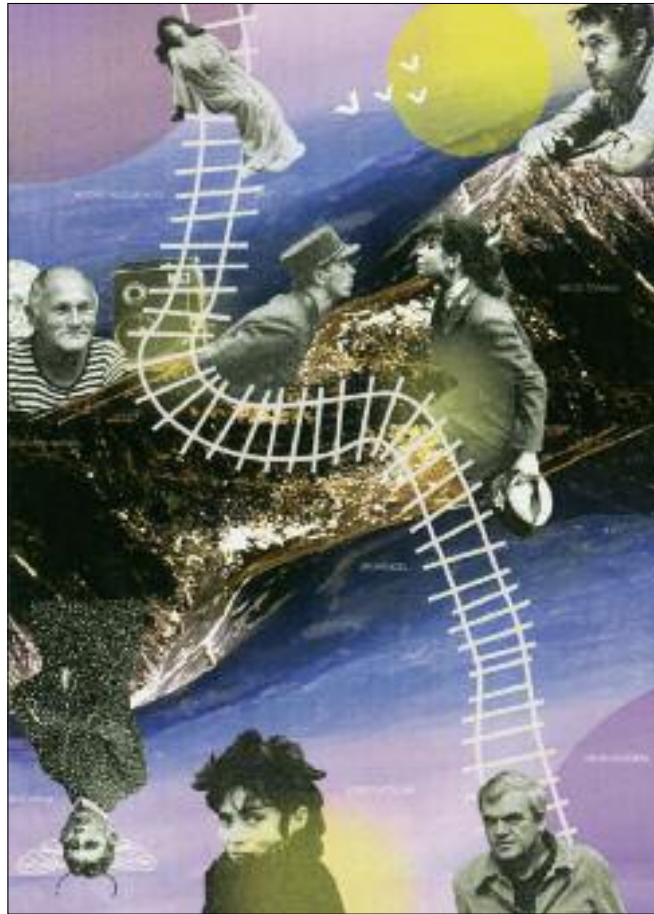
Cseh Múzeum

Bohemia
25 évfolyam
mutatója
1993–2018





Hollós Kata I. helyezett



Nagy Brigitta



Lukács Bence III. helyezett



Hegyessy Bercel



Radko Pytlík 90

17. oldal

TARTALOM

A Czech Image 2018 magyarországi munkáiból	II
Közérdekű címek, telefonszámok	2
Bohemia tagtoborzó	3
Impresszum	3
Tagnévsor 2018	4
Köszönetnyilvánítás	4
Egyesületi hírek 2018–2019 (Molnár Éva)	6
Óh, az a kemping-élet az Otaván (Kiss Gyöngyi)	8
Balkáni gyöngyszemek – útijelentés (Szathmáry Ágnes)	10
Cseh kuriózumok – Zachár Ottó kiállítása (Fotó: Dobi Miklós)	12
Bohém Bohemia – farsangi bál (Fotó: Mudrák Gabi)	14
Az ifjú Švejk 25 éves (Polgár László)	15
Hašek konferencia Lipnicében (Polgár László)	16
Radko Pytlík 90 (Polgár László)	17
Hírek Csehországból 2018 (Molnár Éva)	18
Sporthírek Csehországból 2018 (Molnár Éva)	28
Cseh kisváros: Polička (Zachár Ottó)	30
Cseh történelmi és kulturális évfordulók 2019-ben (G. Kovács László)	32
A Budapesti Cseh Centrum 2018–2019. évi programjaiból	36
A Hetedik lépcső (Polgár László)	39
A prágai Magyar Intézet 2018–2019. évi programjaiból	40
Hrabal-galaxis Prágában (Polgár László)	42
A Hrabal Asztaltársaság 2018-ban (Polgár László)	44
In memoriam: Bojtár Endre (Berkés Tamás)	45
In memoriam: Bohemia-barátok (Molnár Éva, Ódor Attila)	46
In memoriam: Szaló Béla (Szabó Gábor)	46
In memoriam: Rudolf Kučera (Gyurcsik Iván)	47
Dobruška 2018 (Szincszák Anna)	48
Receptek	49
Könyvajánló: Mi az a Csirimójó? (Peťovská Flóra, J. Hann Zsuzsanna)	50
Varázslatos Csehország (Marton Jenő)	51
Barátainktól, barátainkról...	52
A szerkesztőség postaládájából	55
Egy olajfestmény stációi (Havasi Béla)	57
František Ringo Čech válaszol (interjú, ford. Miloš Vnuk)	58
Prágai levél: Filmmúzeum Prágában (Martina Fialková)	60
Matoušek, a festő remete (Martina Fialková)	62
Václav Matoušek festményeiből	III

MELLÉKLETEK:

Cseh múzeum: Polička xilográfián (Zachár Ottó)	
Bohemia 25 évfolyamának mutatója, 1993–2018 (Molnár Éva)	

Z plakátú soutěže Czech Image 2018	II
Důležité adresy, telefonní čísla	2
Jak vstoupit do Bohemie	3
Impressum	5
Seznam členů Bohemie v r. 2018	6
Poděkování	7
Z programů spolku Bohemia v r. 2018–2019 (Eva Molnárová)	6
Vodácký život po Otavě (Gyöngyi Kiss)	8
Perličky po Balkáně – zápisky z cesty (Ágnes Szathmáry)	10
České kuriozity – Výstava ze sbírek Oty Zachára (Snímky: Miklós Dobi)	12
Masopustní zábava Bohemie v r. 2019 (Snímky: Gabi Mudrák)	14
Mladému Švejkovi je 25 let (László Polgár)	15
Konferencie o Haškovi v Lipnicích (László Polgár)	16
Radko Pytlík má 90 let (László Polgár)	17
Zprávy z Čech v r. 2018 (Eva Molnárová)	18
Sportovní zprávy z Čech (Eva Molnárová)	28
České městečko: Polička (Ottó Zachár)	
Česká historická a kulturní výročí do r. 2019 (László G. Kovács)	32
Z programů Českého centra v Budapešti v r. 2018–2019	36
Sedmý schod (László Polgár)	39
Z programů Madarského institutu v Praze v r. 2018–2019	40
Hrabalova galaxie v Praze (László Polgár)	42
Hrabalova stolní společnost v r. 2018 (László Polgár)	44
In memoriam: Endre Bojtár (Tamás Berkes)	45
In memoriam: přátelé Bohemie (Eva Molnárová, Attila Ódor)	46
In memoriam: Béla Szaló (Gábor Szabó)	46
In memoriam: Rudolf Kučera (Iván Gyurcsik)	47
Dobruška 2018 (Anna Szincszák)	48
Recepty	49
Co to je Csirimójó? (Flóra Peťovská, Zsuzsa J. Hahn)	50
Kouzelné Česko (Jenő Marton)	51
O našich přátelích ve světě...	52
Z poštovní schránky redakce	55
O jedné olejové malbě (Béla Havasi)	57
František Ringo Čech odpovídá (rozhovor, překl. Miloš Vnuk)	58
Pražský dopis: Filmové muzeum v Praze (Martina Fialková, překl. Eva Molnárová)	60
Malíř a poustevník Matoušek (Martina Fialková)	62
Z obrazů Václava Matouška	III

PŘÍLOHY:

České muzeum: Polička (Ottó Zachár)	
Rejstřík článků časopisu Bohemia, 1993–2018	



Hrabalova galaxie v Praze

strana 42.

Közérdekű címek, telefonszámok

A CSEH KÖZTÁRSASÁGBAN

**Magyar Köztársaság
Nagykövetsége**
nagykövet: dr. Boros Miklós
Pod hradbami 17, 160 00 Praha 6
tel.: +420-233-324-454
fax: +420-233-322-104
e-mail: prague@mfa.gov.hu
www.mfa.gov.hu/kulkepviselet/
CZ/HU

Prágai Magyar Intézet
igazgató: Kelemen Gertrúd
Rytířská 25-27, 110 00 Praha 1
tel.: +420-224-222-424
fax: +420-224-213-746
e-mail: info@hunginst.cz
www.hunginst.cz

CSEHORSZÁGI MAGYAR SZERVEZETEK

**Cseh- és Morvaországi Magyarok
Szövetsége (CSMMSZ)
Svaz Maďarů žijících v českých
zemích**
elnök: Rákóczi Anna
szervezőtitkár: Tarics Adrienn
K Botiči 2, 101 00 Praha 10
tel.: +420-271-746-932
e-mail: csmmsz@volny.cz
www.csmmsz.org

**CSMMSZ
Prágai Helyi Egyesülete**
elnök: Szilvássy Kati (2019-től)
alelnök: Balla Péter
K Botiči 2, 101 00 Praha 10
tel.: +420-603-820-963
e-mail: belaszalo@gmail.com

**CSMMSZ
Brünni Helyi Egyesülete**
elnök: Fazekas Mónika
Radnická 8, 602 00 Brno
tel.: +420-602-742-931
e-mail:
Monika.Fazekas@aquaprocon.cz
www.mkic.cz

**Magyar Kulturális
és Információs Centrum, Brno**
Nyitva: hétfő 16–18 h, szerda 15–17 h
Radnická 8, 602 00 Brno
tel.: +420-602-471-167
e-mail: info@mkic.cz
www.mkic.cz

**CSMMSZ
Karoly Vary-i Helyi Egyesülete**
elnök: Majová Barbora
Konečná 13, 360 05 Karlovy Vary
tel.: +420-721-938-161
e-mail: majovabarbara@gmail.com

**CSMMSZ
Lovosicei Helyi Egyesülete**
elnök: Pospíšilová Iveta
Školní 6, 410 02 Lovosice
tel.: +420-773-291-149
e-mail:
lovosiceimagyarok@seznam.cz

**CSMMSZ
Ostravai Helyi Egyesülete**
elnök: Rákóczi Anna
ul. 28. října 15,
702 00 Moravská Ostrava
tel.: +420-602-872-345
e-mail:
csmmsz.ostrava@gmail.com;
annarakoczi1@gmail.com
www.madari-ostava.cz

**CSMMSZ
Plzeňi Helyi Egyesülete**
elnök: Krivánek László
K Doubravě 7, 331 51 Kaznějov
tel.: +420-777-724-806
e-mail: ekokonsult@seznam.cz

**CSMMSZ
Teplicei Helyi Egyesülete**
elnök: Vovesná Marie
Bohosudovská 1606/18,
415 02 Teplice
tel.: +420-602-885-802
e-mail: tep.magyar@seznam.cz;
m.vovesna@seznam.cz

**Rákóczi Alapítvány –
A Csehországi Magyarok
Kulturájának és Művelődésének
Fejlesztéséért**
K Botiči 2, 101 00 Praha 10
tel.: +420-271-746-932
e-mail: csmmsz@volny.cz
www.csmmsz.org

**Közép-európai Stúdiók
Tanszéke – Károly Egyetem
Katedra středoevropských studií
– FF UK**
Celetná 20, 116 36 Praha 1
tel.: +420-224-491-410
e-mail: madarstina-l@ff.cuni.cz
http://kses.ff.cuni.cz

**Ady Endre Diákkör (AED) –
Prága**
e-mail: elnok@aed.cz;
taridavi@gmail.com
www.aed.cz

**Kazinczy Ferenc Diákkör
(KAFEDIK) – Brno**
Radnická 8, 602 00 Brno
tel.: +420-774-262-587
e-mail: kafedik@kafedik.net;
kafedik@gmail.com
www.kafedik.net

Görgey Artúr Társaság – Prága
elnök: Palágyi István György
Řež 45, 250 68 Řež
tel.: +420-775-193-912
e-mail: istvan.palagyi@email.cz

**Csehországi Magyar Orvosi
és Természettudományi Társaság
(CSMOTT)**
elnök: Doc. MUDr. Paluch Zoltán,
PhD., MBA
Na Kolejním Statku 373/5,
140 00 Praha 4 – Michle
tel.: +420-608-479-009
e-mail: csmott@seznam.cz;
paluch.z@seznam.cz

**Prágai Magyar Katolikus
Plébánia**
plébános: Balga Zoltán
Jindřiřská 30, 110 00 Praha 1
tel.: +420 734 688 656
e-mail: info@katolikus.cz
http://www.katolikus.cz/

**Prágai Magyar Református
Missziói Gyülekezet**
lelkész: Élcs György
Klimentská ulice 18, 110 00 Praha 1
Kapucengő: Sál, 3. patro
e-mail: info@reformata.cz
www.reformata.cz

CSEHORSZÁGI MAGYAR SAJTÓ, RÁDIÓ

Prágai Tükör
főszerkesztő: Kokes János
K Botiči 2, 101 00 Praha 10
tel.: +420-271-746-932
e-mail: KokesJanos@seznam.cz;
csmmsz@volny.cz
www.csmmsz.org

**Brünni Magyar Futár
Breněnský maďarský kurýř**
(kiadja a CSMMSZ Brünni
Helyi Egyesülete)
Radnická 8, 602 00 Brno
tel.: +420-602-471-167
e-mail: info@mkic.cz
www.mkic.cz

A SZLOVÁK KÖZTÁRSASÁGBAN

**Magyar Köztársaság
Nagykövetsége**
nagykövet: Pető Tibor
Nad Lomom 28, 811 02 Bratislava
tel.: +421-259-205-200
fax: +421-254-435-484
e-mail:
mission.pzs@mfa.gov.hu
http://www.mfa.gov.hu/
kulkepviselet/SK/HU

Pozsonyi Magyar Intézet
igazgató: Dr. Molnár Imre
Palisády 54, 811 06 Bratislava
tel.: +421-252 442 961
fax: +421-252 442 960
e-mail:
bratislava@hunginst.sk
www.pozsony.balassiintezet.hu/

**Český spolek v Košicích
(Kassai Cseh Egyesület)**
elnök: Dagmar Takácsová
Stříbrný vitř – časopis
Hlavná 70, 040 01 Košice
tel/fax: +421-556-255-217
e-mail: cskv@mail.t-com.sk
www.cske.sk

MAGYARORSZÁGON

**Cseh Köztársaság
Nagykövetsége**
nagykövet: Juraj Chmiel
(2019. májusig)
1064 Budapest, Szécsu u. 61.
tel.: +36-1-462-5011
fax: +36-1-351-9189
e-mail: budapest@embassy.mzv.cz
www.mzv.cz/budapest

Cseh Centrum
igazgató: Lucie Orbók
1063 Budapest, Szegfű u. 4.
tel.: +36-1-462-5066
fax: +36-1-351-9188
e-mail: cbudapest@czech.cz
http://budapest.czechcentres.cz

**Szlovák Köztársaság
Nagykövetsége**
nagykövet: Rastislav Káčer
1143 Budapest, Stefánia út 22-24.
tel.: +36-1-460-9010
fax: +36-1-460-9020
e-mail: emb.budapest@mzv.sk

Szlovák Intézet
igazgató: Sipos Ildikó
1088 Budapest, Rákóczi út 15.
tel.: +36-1-327-4000
fax: +36-1-337-4008
e-mail: si.budapest@mzv.sk
www.mzv.sk/sibudapest

**Prágai Sörlovagrend
Kulturális Egyesület**
alapító: Kocsis Péter
Český Krumlov, Nové domovy
335/1
tel.: +36-20-286-2848
+420-728-571-792
e-mail: ezaz@volny.cz
www.krumlove.hu

Prodejna/Shop: IPAROS

Rytířská 25, Praha 1
-Staré Město
e-mail: iparos@iparos.cz
www.iparos.cz



MOTTO:

„...s léte értelmét sem abban látja, hogy egyiküket a másik ellen segítse, hanem hogy a kettő közt állva, tévhitekől szabadultan, nagyon szerény erővel és eredménnyel egyengesse a rokon szellemek esedékes találkozásait s a ma is – annyi baj, gyűlölet és félreértés után – egymás felé tapogatva nyúló kezek összefonását...”
Dobossy László

BOHEMIA BARÁTI KÖR

A cseh kultúra magyarországi barátainak egyesülete
www.bohemiabk.hu
e-mail: bbkgremium@googlegroups.com

Törzshely és székhely:

Bem Söröző, H-1027 Budapest, Bem József rkp. 49.
tel.: +36-1-212-5738

Egyesületi órák minden szerdán:

18 és 21 óra között a Bem Sörözőben

Postacím:

Bohemia Baráti Kör (Bem Söröző)
H-1027 Budapest, Bem József rkp. 49.

Elnökség (2016. márciustól):

Szabó Gábor (elnök)
H-2094 Nagykovácsi, Tinódi u. 8/a
tel.: +36-26-389-283, mobil: +36-30-930-3457
e-mail: szabo.gabor50@t-online.hu

Goldmann Ilona
H-1096 Budapest, Haller u. 68. IX/87.
tel.: +36-1-215-9413 (o.), mobil: +36-20-363-9702
e-mail: ilonagoldmann@yahoo.com

Jónás Gábor (könyvelés)
tel.: +36-1-379-1849 (o.)

Mudrák Gabriella
H-1201 Budapest, Berkenye stny. 5. VII/47.
mobil: +36-30-70-224-7465
e-mail: mudragabi@gmail.com

Polgár László
H-1203 Budapest, Bíró Mihály u. 20.
tel.: +36-1-505-9824 (mh.), mobil: +36-70-610-9797
e-mail: polgarlaszlo@digikabel.hu

Szalai Erzsébet
H-1084 Budapest, Jázmin u. 16/B I/21.
tel.: +36-1-789-8698, mobil: +36-20-965-0161
e-mail: szalaizsoka@freemail.hu

Vetula Eszter
H-1051 Budapest, Október 6. u. 16-18.
tel.: +36-1-269-3072, mobil: +36-20-598-4852
e-mail: vetulae@gmail.com

Felügyelő Bizottság

Zachár Ottó
H-1144 Budapest, Csertő u. 18. III/78.
tel.: +36-1-364-8070 (o.), mobil: +36-30-445-3169
e-mail: zachar.otto@chello.hu

Molnár Éva
H-1082 Budapest, Leonardo da Vinci u. 4-6. IX/64.
tel.: +36-1-334-3360 (o.), mobil: +36-30-627-5409
e-mail: molnarova111@gmail.com

Száva Kamilla
H-1133 Budapest, Kárpát u. 38. VIII/32.
tel.: +36-1-359-0397 (o.), mobil: +36-30-403-8682
e-mail: szavakamilla@t-online.hu

Bohemia

Časopis pro přátele české kultury v Maďarsku
Vychází s využitím dotace MZV České republiky
Vydává: Přátelský kruh Bohemia

Odpovědný vydavatel: Ottó Zachár, Gábor Szabó

Redaktoři: Eva Molnárová, László Polgár

Redakční kolegové: László G. Kovács, Erzsébet Szalai (korektúra)

Redakce: H-1082 Budapest, Leonardo da Vinci u. 4-6. IX/64.

e-mail: molnarova111@gmail.com; polgarlaszlo@digikabel.hu

Příprava pro tisk: Tandem Stúdió

ISSN 1219-0500

Vytištěno v tiskárně Elektroproduct s. r. o., Budaörs

Na obálce: Hrad Loketu s mostem nad Ohří (stará ocelová rytina)

Bohemia

PRÁTELSKÝ KRUH BARÁTI KÖR

tagtoborzó

– miért jó, ha belépsz a Bohemia Körbe? –

1. INGYEN JUTHATSZ ÚJSÁGUNK
REMEK SZÁMAIHOZ
2. ELJÖHETSZ VELÜNK CSEHORSZÁGBA
KIRÁNDULNI ÉS VÍZITÚRÁZNI
3. SZERDÁNKÉNT
KELLEMEK TÁRSASÁGBAN
VELÜNK SÖRÖZHETSZ

Tagdíjunk 2019-ben is 3000 Ft,
diákoknak és nyugdíjasoknak 2000 Ft.

Csekszámlánk száma:

K&H BANK 10400205–02001478–00000000

1067 Budapest, Teréz körút 1.

Adószámunk: 18049866-1-41

Ízelítő 2019. évi programjainkból:

- BOHEMIA FARSANG ✓
- KÖZGYŰLÉS
- TAVASZI KIRÁNDULÁS A ŠUMAVÁBA
- A BOHEMIA BARÁTI KÖR 26. SZÜLINAPJA
- TÚRANYARALÁS
A CSEH PARADICSOMBAN
- VÍZITÚRA A MOLDÁN
- CSEH KARÁCSONY

Bohemia

Folyóirat a cseh kultúra barátainak
Megjelenik a Cseh Köztársaság Külügyminisztériumának támogatásával

Kiadja: a Bohemia Baráti Kör

Felelős kiadó: Zachár Ottó, Szabó Gábor

Szerkesztők: Molnár Éva, Polgár László

Munkatársak: G. Kovács László, Szalai Erzsébet (korektúra)

Szerkesztőség: H-1082 Budapest, Leonardo da Vinci u. 4-6. IX/64.

e-mail: molnarova111@gmail.com; polgarlaszlo@digikabel.hu

Tördelés és nyomdai előkészítés: Tandem Stúdió

ISSN 1219-0500

Nyomda: Elektroproduct Kft., Budaörs

A borítón: Loket vára lánchiddal az Ohrén (régí acélmetszet)

Hirdetési tarifáink:

1/1 oldal 40.000 Ft + ÁFA

1/2 oldal 25.000 Ft + ÁFA

1/4 oldal 20.000 Ft + ÁFA

1/8 oldal 15.000 Ft + ÁFA

A borítón elhelyezett hirdetéseknel
+25% felárat számítunk fel.

Tagnévsor 2018

Ambrus Gyula
Ambrus Gyuláné
Antal Ildikó Márta
Aranyosmaróthy Vilmos
Aranyosné Tar Júlia
Arday Lajos, Dr.
Ari Ilona
Bak Katalin
Bakos Edit
Bakos István I.
Bakos István II.
Balassa Ferencné
Balogh Gyuláné
Balogh Krisztina
Bánkúti Anna
Bartus Miklósné
Békés Ernő
Bencés Emese
Berta Gyula
Bite Mária, Dr.
Blaskó Gabriella
Blazsekne Horváth Zsuzsanna
Bobis, Bela
Bobis, Elisabeth
Bodnár Géza
Bolevác Csaba

Bordás Anna
Botka Zoltánné
Buliczka Lászlóné
Cynolter Márta
Czeizler Zsuzsa
Czifra Józsefné
Csapó Edina
Csárdi László
Csikós Tünde
Csikszenythy Júlia
Csoma Zsigmond
Csoma Zsigmondné
Csoma Zsigmondné
Csomós Balázs
Csóri Erzsébet
Csöngé Ferenc
Csöngéné Fazekas Mária
Csörgő Lajosné
Dériné Dr. Balázs Veronika
Diószegi Olga
Dobi Miklós
Dobozy Borbála
Ercsényi Sándorné
Erdélyi Katalin
Érdi Péter

Érdiné Karl Erzsébet
Ertl Oliver
Fenyőné
Klemm Magdolna, Dr.
Ferenczy Ingrid
Fóthiné Kiss Erzsébet
Főző Anna
Fuszek Áron
Fuszek Máté
Fügediné Csóri Ágnes
Füle Edit
Fülöp Istvánné
Gaál Rita
Gajdos Éva
Gáspár László
Gáspár Lászlóné Hajdú Éva
Gergics Anna
Gicz Kálmán
Goldmann Jánosné
Gombás Zita
Gottwald László
Gottwaldné Károlyi Mária
Görbicz Lászlóné
Gyurkó Györgyné
Hagymásy András
Hajdú Ágnes, Dr.

Halász Tamás
Haris Erzsébet
Havasi Béla
Hegedűs Erika
Hegedűs István
Hegedűs Istvánné
Hegedűs Judit
Heiner Lajos, Dr.
Heinerné Kecskés Aranka
Hidasi Judit, Dr.
Hídvégi Izabella
Horváth Beatrix
Horváth Gyula II.
Horváth Judit
Horváth Remény, Dr.
Horváthné Dr. Barancsi Éva
Hrabéczy Klára
Hutter Tibor
Illés Judit
Ipach Ildikó
Iványi Emőke, Dr.
Jahner Zoltán
Jakab Anna, Dr.
Jakab Lajos
Jankovics Józsefné
Jánoska Péter
Jánossy Vera
Jónás Gábor
Kádár Péter, Dr.
Kádár Zsófia
Kálmánchelyi Istvánné
Kálmánchelyi Mária
Kasterné Józsa Erzsébet
Katona Lucia, Dr.
Katona Valéria
Kecskeméthy Sára, Dr.
Kecskés László
Kecskés Lászlóné
Kékes Lászlóné
Kékesiné Arany Mária
Kerekes Zsuzsa
Kirnyán Lászlóné
Kiska Oszkár
Kiss Balázs
Kiss Csaba, Dr.
Kiss Gyöngyi
Kiss Juliánna
Kiss Kevin
Kiss Sándor, Dr.
Kiss Zsuzsa
Kiss-Benedek Béláné
Kocsis Róbert
Kocsis Róbertné
Kocsis Zita
Kovács Ágnes
Kovács Dénes
Kovács Sándor
Kövári Istvánné
Köszegi Adrienne
Kövesi Gábor
Kristóné Boros Olga
Kuharik László
Kulcsár Sándor
Kun Ferencz

Kúti Ferenc, id.
Kúti Ferenc, ifj.
Kuzma László
Lakati Péter
Láng Péter
László Tamásné
Lay Ádám
Lay Béláné
Leéb György
Lehrner Zsolt
Lékai Vilma
Lengyel Éva
Liener Katalin
Lovas Gyuláné
Lux Ambrus
Lux Balázs, Dr.
Lux Bálint
Lux Julianna
Maczák Pál, ifj.
Maczák Péter
Madarász Vladimírné
Madocsay Vilmos
Makkos Jenő
Makkosné Réthy Katalin
Marosi Tamásné
Martos Andrea
Martyan Lajos
Mautner Miklós
Méhes László Mátyás
Meisel Péter
Menyhárt Ildikó
Mester István
Mester Istvánné
Mezővári Gusztávné
Mikulás Frigyes
Mikulás Frigyesné
Molnár Attiláné
Molnár Éva
Molnár György
Molnár Klára †
Mótsz Antalné
Mudrák Gabriella
Muskovics Józsefné
Muszka Erzsébet, Dr.
Nagné Bakos Amália
Németh István
Nyitray Istvánné
Ódor Attila
Ódor László
Ódor Lászlóné †
Oláh László
Osgyáni Erzsébet
Oswald Lórántné
Oszthimer Józsefné
Pádi Éva, Dr.
Palaticz Beáta
Pap Éva
Pápay Judit
Papp Gabriella
Patak Károlyné
Pék Zsuzsa
Péter János
Péter Jánosné
Petz-Stifter Mária, Dr.
Piller Ágnes
Pintér Ágnes
Pleszel Sándor
Polgár László

Provaznik Tibor
Rác Anna
Radicsné Varga Zsuzsa
Radnai Károly
Radványi Lászlóné
Rátz Péterné
Reményi Krisztina
Resch Gyula
Ress Imre
Salgói József
Salgói Józsefné
Sancz Klára Lujza
Sárosi Imréné
Schallinger Károlyné
Sebestény, Franz A.
Simó Mária
Soltész Ágota
Stefányi Imre, Dr.
Stefányi Imréné, Dr.
Szabó Attila
Szabó Gábor
Szabó Gáborné Mária
Szabó Péter
Szabó Péterné Ilona
Szabóné Horváth Márta
Szádeczky-Kardos Julianna
Szalai Erzsébet
Szalay Gábor

Szántó György
Szászné Sárosi Margit
Szathmári Ágnes
Száva Kamilla
Szelényi Emilné
Szenttornyai Mária
Szepesi János
Szilágyi Béla
Szilágyi Béláné
Szilágyi Zsuzsanna
Szincák Anna
Szincák Emma
Szincák László
Szincák Lili
Szirányi Tamás
Szirányiné
Keresztes Krisztina
Szűcs Gábor
Tahin Gyula
Takács Ildikó
Takács Ilona
Táli Sándorné
Támer Julianna
Telkes Sándor
Telkes Sándorné
Toldi Miklós
Tóth Gitta
Tőke Anna, Dr.

Tőke Mária
Traj Ferenc
Tuscher Tünde
Ulm Gyula
Vadász Magda
Várbíró György
Varga Ádám
Varga Katalin
Vendl Szilvia
Vetula Eszter
Vnuk Miloš
Wehofer Rezső
Weichné Csikós Éva
Weszely György
Widengard-Réber Krisztina
Zachár Ottó
Zöldné Szabó Klára
Zsaludek Endre
Zsombölyi Péter

**2018-ban összesen
274 fő fizetett tagdíjat.
Köszönjük!**

Tiszteletbeli tagok 2018-tól:
Gyulai Liviusz
Vennes Emmy
Veres Ágnes

Prága, Károly híd



Köszönetnyilvánítás

A Bohemia Baráti Kör
a 2017. évi adóbevallások SZJA 1%-ának
felajánlásából 2018-ban 246 970 Ft
támogatásban részesült.
Hálásan köszönjük kitarató támogatóinknak!
Az összeget a szokásos működési
költségekre fordítjuk
– a Bohemia BK régi-új elnöksége.



Prága, Óvárosi tér a XX. század elején
(Forrás: Secesni móda, Praha,
nakl. Eon, 2012)

Egyesületi hírek 2018–2019

Lásd még: www.bohemiabk.hu

AMI VOLT... 2018

2018. január 31. – Grúzia és Örményország – *Molnár Éva* vetítéses úti beszámolója a Ferdinánd Sörházban.

2018. február 5. – *Gyulai Líviusz* Kossuth-díjas grafikusművész barátunk kiállítása a budapesti Csokonai Művelődési Ház Palota Galériájában.

2018. február 15. – Látogatás a budapesti Schiffer-villába tárlatvezetéssel, *Molnár Éva* szervezésében.

2018. február 17–18. – Bohemia-kiruccanás és színházlátogatás Szombathelyre – *Petr Zelenka*: Hétköznapi örületek című cseh darab megtekintése a Weöres Sándor Színházban, *Kálmánchelyi Zsuzsa* szervezésében.

2018. február 28. – Itália, te csodás! – *Zachár Ottó* barátunk vetítéses úti beszámolója a Bohemia BK 2017. évi nagy itáliai körútjáról a Ferdinánd Sörházban.

2018. március 21. – Évi közgyűlés a Bem Sörözőben. Napirenden a 2017. évi beszámolók és a 2018. évi tervek.

2018. március 22. – Látogatás az Erdős Renée Házba, *Kass János* grafikusművész (1927–2010) kiállítására Hódos Mária barátunk kalauzolásával.

2018. március 24. – Télbúcsúztató KISZE-túra a budai hegyekben a *Bagaméri* család szervezésében.

2018. április 5. – *Gyulai Líviusz* grafikusművész, animációs filmrendező *Mesék álló-és mozgóképekben* című kiállítása a budapesti Corvin Művelődési Ház–Erzsébet-ligeti Színház galériájában.

2018. május 5–12. – Tavaszi kirándulás Észak-Csehországba *Zachár Ottó* barátunk szervezésében, *Szabó Gábor* vezetésével. Program: Kirándulások: Pravčická brana, Zlatý vrch, Čertova zeď. Városok: Děčín, Česká lipa, Liberec, Nový Bor, Bautzen, Drezda, Prága. Várak, kastélyok: Sloup, Frýdlant, Benešov nad Ploučnicí, Sychrov. Hajózás az Elbán.



Kamenický Šenov, bazaltorgona



A Ještěd tetején 1012 m magasan



Sloup, mészszelátók a várban



Libereci TV-torony, kilátó, hotel a Ještěden

2018. június 2. – BOHEMIA KAVALKÁD II. – A BOHEMIA BARÁTI KÖR 25. SZÜLINAPJA a Dover Házban. Ünnepi torták, gyertyafújás, köszöntők, *Zachár Ottó* barátunk gyűjteményi életműkiállítása, ének, zene, tánc, kvíz, nyeremények, tombola a Ferdinánd Sörház büfészolgáltatásával, *Molnár Éva*, *Kaposvári Zdenka* és készséges barátaink szervezésében, a nagykövetség támogatásával. Vendégek voltak: a cseh és horvát nagykövetség, a Cseh Centrum, a prágai CSMMSZ képviselői, felléptek: Ozvena budapesti szlovák kórus, *Přemysl Chip Máčel* zenész Kyjovból, horvátországi cseh zenekar, minikórus és táncgyűjtés Lipovljaniból, Tükrös együttes, Švejklaci (Polgár Laci) is előadta magát. (Lásd még: következő oldal és Bohemia, külöнкиadás, 2018/5. sz., 2. és 63. oldal!)



A 25. születésnap Bohemia-torták egyike

2018. július 1-8. – Túranyaralás az Orlicei hegyekben *Szabó Gábor* barátunk szervezésében és vezetésével. Program: gyalogtúrák, csillagtúrák Adršpach-i sziklavárossal, a Broumovi sziklafalakkal a szálláshelytől, Nové Město nad Metujíából, Dobrošov, Králiky hegység, Morva folyó forrása, Opočno, Šerlich.



Hanička



Horvátországi vendégeink, ...



a cseh nagykövetség képviselői...



és a kassai csehek fújják el a gyertyákat



Švejklaci és Müllerné ríposztja



Ozvena budapesti szlovák kórus



Ozvenások a kyjovi zenészekkel



Přemysl Chip Máčel Kyjovból Zachár Ottó barátunkkal



Horvátországi cseh táncbemutató



Tükrös együttes (Fotó: Mudrák Gabi, Zachár Ottó)



Gyulai Líviusz és Komisz kölyök főhőse

Óh, az a vodák kemping-élet az Otaván...

Az alábbi kis írás nem kritika akar lenni, hanem bepillantást szeretne nyújtani a nomád életformába, melyet nem ismerhet meg akárki, csak aki hajóval érkezik ebbe az eldugott strakoniceai Podskali kempingbe.

2018. július 18. szerda, reggel 7 óra

Csendesen igyekszem felkelni az ágyamból. Eloldalazom az asztal és a padlón, matracon fekvő Zsömbi között. Az ajtó nyikorog, hiába nyomom a kilincset teljes erővel lefelé, miközben az ajtót megpróbálom felfelé emelni. Fülelek. A horkolás hangereje nem hagyott alább. Nem ébresztettem fel senkit.

A vizesblokkban egy kempingező éppen magához ragadja a fél méter átmérőjű, fától-vékony véccépapírtekerceszt, és berobog az egyik fülkébe. Én egyik lábamról a másikra topogok, mert nem hoztam el a saját papírtekerceszt. Szerencsére jön egy túratárs, aki jobban felkészült, és kiségit. Köszí, köszí.

Vissza a faházba. Ott már mindenki ébren van, és pereg a megszokott lemez. Hol a bögrém? Ki látta a szalonnámat? Ki tette a tojásokat a Napra? Az előbb még itt volt a késem. Hová lett? Az a műanyag üveg még jó lesz valamire. Ne dobd ki!

Rohanás. A busz 9 kor indul az Otavára. – Hová tették a faház kulcsát? Csak én nem tudom a rejtékhelyet? – Az emeletes ágy elülső bal felső csövébe. Na, rohanj vissza! Nem maradhat nyitva a ház!

Érkezés a kikötés helyére. És hol vannak a raftok? Ellopták a Q 10-et és a Q 20-at. Rendőrség. Helyszínelés. Kilencen kényszerből, nem, csak heten abbahagyják a túrát. Négynek megváltás. De miért pont a miénket vitték el? Miért nem a másikat? Na, de így legalább kéjes vigyorral nézhetik végig őket heten a píseki hídról, hogyan cipelik a hordókkal megrakott kenukat a vodák az Otava folyó rakpartján száz métereken át, izzadva a tűző Nap sugaraitól. Ugyanis a két darab gát – a Lux családot kivéve – a többieknek járhatatlannak bizonyult. Evezés helyett városnézés Písekben.

Este érkezés a strakoniceai Podskali kempingünkbe. De jól

esne egy zuhany! Kinek van 20 koronása? Menjünk hárman egy zuhanyba. Megegyezünk a zuhanyozási módszerünkben: levizezi magát az első, majd átadja a helyét a zuhany alatt a másodiknak. Ezalatt az első szappanozza magát. Majd ugyanez a harmadiknál. Aztán lemosuk magunkról a szappant ugyanebben a sorrendben. De jaj! Az 1-es zuhany jutott. Juj, de hideg a víz! És csak cseppekben jön a zuhanycsöből. Én kész vagyok! Én is! Én neem! Csupa szappan vagyok. Várj egy kicsit! Szerzünk egy 20 koronást. Itt van egy bögre. A mosdóból vegyél vizet, és locsold magadra! Miért nem így kezdtük? Megspóroltuk volna egy pohár Dudák sör árát.

A házban már horkolnak a többiek. Ki az altatótól, ki a Becherovkától. Jó éjszakát VODÁKOK!

2018. július 21. szombat este otthon

Jól esne egy zuhany a hazaérkezés öröme. Előveszem a palyolat tiszta törölközőt, beállok az egyetlen, saját bejárattú zuhanyom alá. Kinyitom a csapot, beszabályozom a víz erősségét és hőfokát, és legalább 15 percig élvezem a víz simogató sugarait.

Majd lefekszem az ágyamba, de még előtte meggyőződöm, hogy felettem tényleg nincs másik ágy. Elalszom. Altató és Borovička nélkül.

Reggel felkelek. 10 óra van. Csend. A WC nem foglalt. A tegnapi ott hagyott WC papír érintetlenül a helyén. Pirítóst teszek a kenyérsütőbe. Közben kifolyik a kávéfőzőből a frissen darált kávéból készült dupla espresszó. Mit is fogok ma csinálni? És mit fogok elmesélni barátainknak erről a napomról?

Hiányoztok vodákok!!!

2018. július 22.

Kiss Gyöngyi

2018. július 13–21. – Vízitúra az Otaván Zachár Ottó szervezésében, Szabó Gábor vezetésével. Program: buszos kirándulás a környéken és Prágában, 5 nap helyett 4 nap evezés: Střelské Hosticétől Jistecig a kenusok 53, a Pálava-kenusok Kavkovnáig 48, a raftosok 34,8 km távot tettek meg a fenti okok miatt.



2018. augusztus 23–27. – Nemzetközi Strakonicei Dudásfesztivál magyar dudások részvételével, Zachár Ottó szervezésében, Jónás Gábor vezetésével. Program: délelőttönként autóbusszos kirándulás a környéken, délutánonként fesztiválprogram.

Példás vízfogás



Kenusok kikötnek



Az egyik eltűnt raft és legénysége

2018. szeptember 1–16. – Gyöngyszemek Délen – Balkáni körút Horvátország, Szlovénia, Bosznia-Hercegovina, Montenegró, Albánia érintésével, Zachár Ottó szervezésében, Szabó Gábor vezetésével. Program: Lipovljani, Zágráb, Zrin, Sisak, Banja Luka, Jajce, Travnik, Szarajevó, Mostar, Trebinje Podgorica, Skodra, Tirana, Berat, Gjirokaster, Barres, Cetinje, Kotor, Dubrovnik, Split, Tragir, Sibenik, Zadar, Plitvicei tavak, Senj, Rijeka, Postojna, Ljubljana, Maribor. Lásd még: Szathmári Ágnes úti-jelentését a 10. oldalon! Fotók: Aranyosmaróthy Vilmos, Vendl Szilvia



Saranda



Mostar, a híres híd



Albán szamár



Dubrovnik



Messi híd



Rozefa, Ólommecset



Lipovljani, a Ceska beseda épülete előtt, középen: Mirko Knížek és Szabó Gábor barátunk

Balkáni gyöngyszemek

Útjelentés a nagy balkáni Bohemia-körútról

Amikor tavasszal egy társaságban elújságotam, hogy megyek a Balkánra, valaki epésen megjegyezte: – Tavaly még fogadkoztál, hogy soha többé nem vállalsz be ekkora strapát! – Az tavaly volt – válaszoltam nagy bölcsen.

Ugyanis képtelenség egy „kültaggal” megértetni, hogy Ottó évek óta olyan hívószavakkal rukkolt elő, amiktől egy csapat (egyébként józan és megfontolt) ember újra és újra belevág egy abszolút kaland-, olykor szinte már túlélő túrába.

A 2018. évi mézesmadzag a következőket tartalmazta:

Bosznia Hercegovina (benne Banja Luka, Jajce, Travnik, Sarajevo, Mostar, Trebinje, Neum), – Montenegro (benne Niksic, Podgorica, Kotor, Herceg Novi), – Albánia (benne Shkodra, Durres, Tirana, Fier, Berat, Gjirokasra, Sarande, Buthrón, Vlora), – Horváthország (benne Lipovljani, Zág-ráb, Dubrovnik, Split, Trogir, Sibenik, Zadar, Privlaka, Plitvicei tavak, Kraljevica, Opatija, Rijeka), – Szlovénia (benne a Postojna barlang, Ljubljana, Maribor).

Örület, nem?

Szeptember 1-jén indultunk el, és aztán 16 napon át orrbaszájba „balkánoztunk”.

Az útnak volt egy külön pikantériája: a 15 éjszakából csak kétszer aludtunk ugyanott, egyébként minden este máhás lovakként cuccoltunk fel a nekünk rendelt szobába – lakosztályba vagy éppen egérlyukba, attól függ –, reggel meg mindent visszafelé. Simán kibírtam.

És az élmények?

Kezdem Szarajevóval, ahová régóta vágytam, és amibe utunk harmadik napján fejest is ugrottunk. Ez a város rengeteg szörnyűséget átélt már. Utoljára 1992–1996 között egy 1395 napon át tartó ostromot, ami után alig maradt ép ház – és ép lelkű ember.

Am nagy örömmel láttam, hogy Szarajevó újra virul. A kávéházak tömve vannak, a hölgyek fényes nappal kisminkelve, estélyinek is beillő ruhakölteményekben pompáznak, és még a moszlim nők köpenyei is selymesek, pasztellszínűek és rafináltan szabottak. Jártunkban-keltünkben betértünk egy vásárcsarnokba, ahol légkondi volt, tisztaság és bőséges áru kínálat. A legjobban az büvölt el, hogy az egyik hűtőpultban valószínű tojáskiállítást rendeztek be. A méretek 1-től 9-ig (!) tartott. Le is fényképeztem, mondván, hogy ezt otthon nem fogják elhinni!

Mostar úgyszintén meseváros. Macskakövek, sikátorok, zegzugok, bazár, jókedvű tömeg. Öreg folyó felett öreg hid (sajnos csak korhú utánzat, mert az eredetét lebombázták), és hiányoztak a vakmerő srácok, akik baksisért szoktak leugrálni róla.

Albánia meg csupa ellentét. A főváros közepén még ott éktelenkedik Enver Hodzsa óriási mauzóleuma, de egyrészt teli van firkálva, másrészt az oldalát csúszdának használják a boldogan visongó utcagyerekek. Így vált a Nagy Vezér holtában örömforrássá!

A tengerparton egymást érik a kaszinók, bárók, éttermek és szállodák, de egy utcával beljebb már gödröket és büzlő szemétkupacokat kell kerülgetni. Vicces volt, hogy a szuvenir boltok polcain a nemzeti jelképek mellett mindenhol ott állnak a műanyag csacsik is. Egyik helyen megkérdeztem a mosolygós (és perfekt angol) eladónőt, ismeri-e a magyar közmondást az albán számról. Amikor a fejét rázta, úgy döntöttem, jobb, ha meghagyom a tudatlanságban. (Moszlim

országban ne humorizáljunk részeg háziállatokról!). Birtam még, hogy a szállodánk éttermének faláról cirádás aranyke-retből Mona Lisa mosolygott le ránk. Lent a portán viszont a tulajdonos nagypapájának tiszteletet parancsoló portréját csodálhattuk meg.

Albánia Enver Hodzsa paranoiájának „köszönhetően” még ma is bunker nagyhatalom. Állítólag 750 ezer ilyen földmű-vény van az országban, gyakorlatilag minden 4. lakosra jut egy. Ott sorakoztak végig az út mentén, kisebbek és nagyobbak, sőt láttunk olyat is, amelyikből a gazdája tetováló szalont csinált. Ezt díjaztam. Egyébként Tiranában van egy bunker múzeum, de idő hiányában épp csak lefényképeztük, aztán ügettünk tovább!

Montenegro csodaszép és teli van nyaktörő hegyi utakkal. Néha már a biztonsági öv után kapkodtam, mert mintha repülőn ültünk volna. Mikor többórás föl-le kanyargás után földet, azaz tengerszintet értünk, újabb meglepetés várt ránk.

Késő este volt már, és pilótánk, Gábor úgy döntött, hogy lerövidíti a szállodához vezető utat. Mi ebből annyit érzekel-tünk, hogy hirtelen egy komphajón találtuk magunkat, és elől valakik kiabáltak, hogy szálljunk le a buszról, mert indul a járat. Szuper volt a csillagos éjszakában a Kotori öbölben hajó-kázni!

Elmondhatom, hogy a „bennszülöttek” mindenhol nyájasak és vendégszeretők voltak velünk, kivéve a dalmát tengerpar-ton Horvátországon.* Hiába, túl sok a turista... Így aztán meg merik tenni, hogy ráordítanak a kedves vendégre. De nem lamentálok. Túléltem.

Utunk utolsó állomása Szlovénia volt, ez a Tündérorság. Újra átfésültük Ljubljanát és Maribort (korábban már jártunk ezekben a városokban), és megállapítottam, hogy itt még mindig tisztaság van és jókedv.

Ottó álmait követve elmentünk a Postojnai cseppkőbar-langba is, ami nem olcsó multság, de szerintem megéri az árát. A pénzünkért volt kisvona oda-vissza, romantikus el-nevezésű termék hosszú sora, óriási akváriumban tekerő szín-telen barlangférgek, hidak és csipketornyok és végül persze a szuvenir bolt.

Szeptember 16-án vasárnap értünk haza, emberi időben, este fél nyolc tájban.

Másnap – végre jól kialudva – duzzadtam az energiától. Ahogy jöttem-mentem a városban, furcsa módon mindegyre a kereplő hangját véltem hallani... szinte hiányzott, hogy már nem kell időre a buszhoz futni...

Számomra így ért véget a 2018. évi Nagy Balkáni Turné.

Szathmári Ágnes

2018. október 16.

**Utóirat. Ne legyünk igazságtalanok Horvátország vendég-szeretetével. A körút első állomásán, Lipovljaniában régi ked-ves ismerősök, horvátországi cseh barátaink várták a Bohe-mia-csoportot Mirko Knížek költővel és méhésszel, a helyi Česká beseda korábbi elnökével. Volt vacsora és kölcsönö-sen jó hangulatú látogatásaink felidézése, s lám, emlékül nagy közös fényképezkedés Daruváron, a cseh nemzetiégi központ előtt. Mirko ez alkalomra írt versét küldte haza közlésre az itthon maradt barátoknak. – A szerk.*

(Lásd még: 62. oldal!)



A kardoskúti Fehér-tó szikes medre kilátóval

2018. szeptember 14–16. – Kirándulás Kardoskútra, a Fehértó napjára és a Verasztó-tanyára, valamint Gyopáros-fürdőre Molnár Éva szervezésében.



Verasztóék fehér tanyája a pusztán



Csikós bemutató



Oncsa Ház, Bodrogi József gyűjteménye



Verasztó Péterrel pusztaszereztünk



Kisné Károlyi Mariann baba-gyűjteményéből

2018. október 8. – Látogatás a buda-pesti Állatkertben Mudrák Gabi vezetésével.

2018. október 24. – Képek és fények – Goldmann Ilona barátunk festmény-kiállítása a Ferencvárosi Helytörténeti Gyűjteményben.



Gönczi Ambrus, Goldmannová, Jánoska Péter megnyitója

2018. november 25. – Molnárová 25. Bohemia Szalonja.



Závori Andrea felolvas a szalonban

2018. november 29. – Alfons Mucha: Két világ (plakátok és a Szláv eposz) című kiállításának megtekintése



Barátaink a brünni Mucha-kiállítás plakátja előtt

Brünnben Molnár Éva szervezésében és vezetésével.

2018. december 5. – Cseh kuriózumok címmel rendhagyó kiállítás Zachár Ottó barátunk gyűjteményeiből a cseh nagykövetségen, 81. születés-napja alkalmából, Molnár Éva rendezésében, a nagykövetség támogatásával. (Lásd: 12. oldal!)



Zachár Ottó tárlatát vezeti

2018. december 5. – Elkészült a Bohemia Baráti Kör emlékkönyve (1993–2018) – az egyesület 25 éves tevékenységének tematikus át-tekintése – a Bohemia folyóirat 60 oldalas színes különkiadásaként.

2018. december 12. – Cseh karácsony a Bem Sörözőben.

2018. december 15. – Bécsi kiruccanás a Monet- és Breugel-kiállítások meg-tekintésére a Mátra SE-vel közösen Mészáros Márta szervezésében.

2018. december 29. – Szabó Gábor barátunk évbúcsúztató gyalogtúrája a Prédikálószékre.



Túrázóink búcsúja 2018-tól

CSEH KURIÓZUMOK

– Kiállítás Zachár Ottó gyűjteményeiből

2018. december 5–20., Cseh Nagykövetség

Zachár Ottó okleveles gépészmérnök, a Bohemia Baráti Kör alapítója és vezetője 1993 és 2017 között, azóta örökös tiszteletbeli elnöke. Korábban magánújságot és az 1988-ban alakult elődegyesületben, az Amicus körben hódolt életre szóló hobbjának: a közép-európai történelemnek és tájaknak, különösen Csehországnak. Azon kívül, hogy széles körű ismereteit az általa szervezett 133 Bohemia-körutazáson, 29 vízitúrán osztotta meg az érdeklődőkkel, művészi szinten fotózta a látottakat, és szenvedélyesen gyűjtötte a cseh témával kapcsolatos régi metszeteket, térképeket, képeslapokat. Rendkívül értékes gyűjteményei mára életművévé gyarapodtak, és némelyik valóságos unikummá vált magyar–cseh viszonylatban. Egyesek külön-külön kiállításokon, útikönyvekben, a Bohemia folyóiratban már számtalan helyre eljutottak, és együtt kis múzeumot is megtöltenének. 2018-ban, a BBK alapításának 25. évfordulója és az ő 81. születésnapja alkalmából életmű-gyűjteményeiből adtunk izelítőt jónéhány szemelvény erejéig, hogy az összesről is elképzelést alkothassunk. (mé)

A rendhagyó kiállítás tematikus egységei voltak: **Prágai házjegyek** és **Csehországi hangulatok** (színes művészfotók), **Régi térképek**, közte Comenius XVI. századi Morvaország-térképe, **Cseh történelem régi képeslapokon**, **Jaroslav Šetelík** (1881–1955) kézzel festett prágai képeslapjai, **Régi metszetekből**: **Mária Terézia prágai koronázási menete** (1743), **Olbram Zoubek** (1926–2017) szobrász merített papírreliefjei



Prágai házjegyekből



Cseh történelmi képeslapokból



Šetelík prágai képeslapjai előtt



Csehországi hangulatokból



Mária Terézia prágai koronázási menete, kisoldali részlet

AMI LESZ... 2019. ÉVI TERVEK

- 2019. január 18.** – A 25 éves Bohemia Baráti Kör emlékkönyvének nyomdai megjelenése, a címlapon *Gyulai Líviusz* barátunk illusztrációjával, és az Amicusszal Bohemiába című mellékletében *Polgár László* paródiáival az egyesület életéről, 64 oldalon, színes fényképekkel. Összeállította és szerkesztette: *Molnár Éva*, grafikai tervezés: *Faragó István*, Tandem Grafikai Stúdió.
- 2019. február 5.** – Látogatás a budapesti Ráth György-villába.
- 2018. február 13.** – Közép-európai történelmi kaleidoszkóp 1. – *Zachár Ottó* „szárazföldi” történelemleckéinek első előadása a Bem Sörözőben a cseh–szlovák–magyar–lengyel népek eredetéről, korai kapcsolatairól, első államalakulatairól (kezdetektől a X. századig), utalva a különböző hipotézisekre.
- 2019. február 23.** – Bohemia farsang – zenés-táncos batyubál tombolával, büfével, fejtörőkkel, vetélkedőkkel, belépővel a Dover Házban. Mottó: Fel és le a kalappal a kalap előtt... (Lásd még: 14. oldal!)
- 2019. március 5.** – Látogatás a Róth Miksa Emlékházban.
- 2019. március 6.** – Vetítéses úti-beszámoló a Bohemia BK 2018. évi észak-csehországi, orlicei, vízitúrázó

és balkáni utazásairól a résztvevők fotóiból, *Szabó Gábor* előadásában a Bem Sörözőben..

- 2019. március 20.** – Évi 1. közgyűlés és vetítéses útibeszámoló a Bohemia BK 2018. évi balkáni körútjáról *Szűcs Gábor* barátunk drónos felvételeiből, *Szabó Gábor* előadásában a Bem Sörözőben.
- 2019. március 27.** – Évi rendes, megismételt közgyűlés a Bem Sörözőben: 2018. évi beszámoló, 2019. évi tervek, új FB-tag megválasztása, tagdíjmelési javaslat 2020-tól: 3500, 2500 Ft.
- 2019. április 10.** – Közép-európai történelmi kaleidoszkóp 2. – *Zachár Ottó* előadás-sorozatának 2. része (X–XIII. század) a Ferdinánd Sörházban.
- 2019. május 4–12.** – Tavaszi kirándulás a Šumavába és környékére *Jónás Gábor* barátunk vezetésével. Program: kirándulások, séták: Moldva-forrás, Lipnói tó, Schwarzenberg csatorna, Medve-ösvény, Boubini őserdő. Várak, kastélyok: Vitkúv kámen, Rožmberk, Divčí Kámen. Kulturális örökségek: Český Krumlov, Kájov, Třišov, Husinec, Prachatic.
- 2019. június 5.** – A Bohemia BK 26. születésnapja a Bem Sörözőben – torták, gyertyafújás, árverés *Zachár Ottó* bohemiás arcképeket megőrzítő fotóportréiból, szabadfoglalkozás.

- 2019. június 24–30.** – A Cseh paradicsom bejárása *Szabó Gábor* barátunk szervezésében és vezetésével. Program: sok gyalogtúra, félnap biciklizés.
- 2019. július 27–augusztus 4.** – Moldvai vízitúra Pěknától Boršovig – *Zachár Ottó* barátunk búcsúzó szervezésében és vezetésével! Program: júl. 28-án buszos kirándulás a környéken, aug. 3-án egy nap Prága. Víz: júl. 29-én Pěkná–Nová Pec (csak kenuval), júl. 30–aug. 2. Vyšší Brod–Boršov (kenu, raft).
- 2019. szeptember 4–8.** – Krakkói látogatás *Zachár Ottó* szervezésében és vezetésével.
- 2019. december 11.** – Cseh karácsony a Bem Sörözőben.

További tervek: folytatódnak *Zachár Ottó* történelmi előadásai, *Szabó Gábor* hazai gyalogtúrái a Kinizsi SE-vel közösen, egynapos hazai városlátogatások csipetnyi cseh vonatkozással.

Összeállította: *Molnár Éva*
Fotók: *Jónás Gábor*, *Mudrák Gabi*, *Vendl Szilvia*, *Zachár Ottó*
További részletek és fotóalbumok: www.bohemiabk.hu honlapunk Egyesületi híreiben és Képek menüpontjában, illetve e-mailes Hírleveleinkben!



A 25 éves Bohemia Baráti Kör „emlékkönyvéből”



Bohém Bohemia farsangi bál

2019. február 23.,
Dover Ház

Fotó: Mudrák Gabi, Zachár Ottó



A kalapos versenyzők karéja



Élőkép 1. (Megfejtés: autóbuzsos túrán Zachár Ottóval)



Élőkép 2. (Megfejtés: vizitúra a Moldván)



Főnyeremény: Mester István (középen) festménye



Győztes kalapok



„Botticelliék” mesterműve: Prága torta...



...és darabolása



Bemutatótánc...



...és ifjú előadói

Az ifjú Švejk 25 éves

(A Bohemia farsangra 2019-ben)

Szereplők: az ifjú Švejk (fiatal férfi) és Müllerné

Az ifjú Švejk: – Csókolom, Müller néni!

Müllerné (mérgesen): – Néni ám az öreganyád!

Švejk ifj.: – Éppen huszonöt éves múltam. Tetszik tudni?

Müllerné (házsártosan): – Ne tetszikezz itt nekem, te tacsok! Tegezz csak nyugodtan!

Švejk ifj.: – Köszönöm, Müller..... izé.... néni. (Müllerné csúnyán néz rá) Szóval nemrég voltam 25 éves, hát nem nagyszerű?!

Müllerné (beletörődvé, majd flegmán): – De, az. Na és?

Švejk ifj.: – Igaz, ez nem olyan nagy dolog. Csakhogy velem együtt sokan mások is 25 évesek lettek tavaly. Én mondom Önnek, Müller né.... izé... néni, hogy nagyszerű év volt az előző! Nagy generáció ez a mienk!

Müllerné (csúnyán néz rá): – Aha, persze! (dünnyögve) Néni, mi...!?

Švejk ifj. (lelkesen): – Mert, tudja, rajtam kívül 25 éves lett például az önálló Csehország is! A mi drága hazánk! És a mi drága söröcskénk is! Ja, az nem. Az több száz, sőt, ezer éves! De még ennél is érdekesebb, hogy a budapesti Bohemia Baráti Kör is 25 éves lett! Tudja a né...., tudja Ön, hogy mi az?

Müllerné (tanácstalanul): – Hááát... mi is...?

Švejk ifj. (lelkesen): – Ezt a Bohemiát a lelkes rajongók alapították Magyarában, Budapesten! Tudja, hol van az a város?

Müllerné (bizonytalanul): – Hááát... hol is...?

Švejk ifj. (legyint): – Na mindegy! Szóval úgy szeretik őket a mi országunkat és a drága söröcskénket, és olyan hűségesek hozzá, mint ahogy az én apám (kidüllesztí a mellét), az idősebb Josef Švejk volt hűséges az ő császár urához!

Müllerné (kissé zavarban): – Értem, fiatalúr.

Švejk ifj. (magyarázva): – És még ennél a Bohemia Körnél is nagyobb a jelentősége annak, hogy a Bál, vagy farsang, vagy hogy is hívják, szintén 25 éves lett nemrég!

Müllerné (kissé zavarban): – Tényleg? Csakugyan?

Švejk ifj. (lelkesen magyarázva): – Igen, igen. Tudja maga..., Ön... izé... Müller... néni... izé..., hogy már a régi időkben is működtek ilyen társas összejövetelek például Prágában is? Ott van mindjárt az Óvárosi téren az Egyszarvúhoz címzett ház, srévizavé szemben az Orlojjal, amelyben bizony hosszú éveken át működött a patikusné, Berta Fantová asszony szalonja. Ott is sokan megfordultak időről időre. Persze abban a szoarében nem jelentek meg ám azért annyira neves személyek, mint a Bohemia farsangi báljain, Budapesten. (rövid szünetet tart) – Igaz, hogy abban a prágai szoarében is megfordult párszor egy bizonyos Franz Kafka úr, na meg, amikor éppen Prágában tanított, akkor néhányszor elment oda az a bizonyos tudós, na, mondja csak a nevét... ja, igen, az Albert Einstein úr is, ő még hegedült is ott, egy ismert író, Max Brod pedig zongorán kísérte. Na de mi volt ez a bohemiások farsangjához képest! Semmiség! – Oda nem holmi Kafkák és Einsteinek jártak, hanem maga a tekintetes Ota Zachár úr, aztán a Goldmannová szépasszony is az unokájával, meg egy Szalai Zsóka nevezetű finom hölgy is, nem beszélve a Pápay

nagyságos asszonyékról, akik mindig mindenhova legutolsónak hajtattak oda, még ha a legközelebb laktak is a helyszínhez. Na de hát így is kell azt csinálnia azt egy nagyságos asszonynak! Na és hát az ő Pilismicsodai nyári társasági összejöveteleik! Azok voltak aztán igazán élvezetesekek! – Oda járt aztán még a magyar vegyészeti ipar krémje is, vagyis például a Gáspár Laci bácsi, tudja, akihez az „amikor Ultra, kerül a pultra” sláger kötődik, és Öcsi bácsi az Illatos útról, de ő valójában nem is bácsi, hanem néni. (bocsánat kérően Müllernére pillant) Bocsánat!

Müllerné (kissé zavarban): – Valóban?

Švejk ifj. (még lelkesebben): – Képzeld Müller nén... izé... asszony, még a Kaposváriék is megfordultak ott, pedig Kaposvár nincs is olyan közel! Na és a paní Kaposváriová, nála igazibb hoppmestert keresve sem lehet találni! – Elmaradhatatlanul ropta a parketten, és sokszor még a tombolán is nyert ott egy kitűnő tolmács, bizonyos Laco G. Kovács úr is. Sokat tanakodtunk, hogy mit is jelent a nevében a G., aztán egyszer csak rájöttünk: „Gavallér”.

És persze el nem maradhatott a bálokról a mi cseh Casanovánk, akarom mondani a mi magyar Terence Hillünk, az Unoka Miloš úr sem. Igaz, Bud Spencert sohasem hozta magával, de oly' kedvesen udvarolt ő mindig minden dámának! Na, ő aztán ha lehet, még nagyobb gavallér! – És ezekben a bálokban gyakran voltak rejtvények, beszélgetések, sőt jelmezversenyek is. A gyerekek itt ismerkedhettek meg Libušéval, Žižkával, vagy Rumcájsszal és Mankával.

Müllerné (kissé zavarban): – Csakugyan?

Švejk ifj. (még lelkesebben): – Persze. Igen, és kiállítások is mindig voltak a 25 év alatt. Kiállítóteremnek ugyan nem nevezhető sem az egykor Néphadsereg művelődési házának nagyterme, sem a nyelviskola borpincéjének termei, de hát maga is ismeri azt a mondást, hogy „sok jó Zachár Ottó-kép kis helyen is elfér”, nem?

Müllerné (bizonytalanul): – Hááát... Fialatúr... én mintha másképp ismerném...

Švejk ifj. (magabiztosan): – Sebjaj, Müller... néni... asszony! Most csak egy a fontos: ünnepeljük meg a Bohemia Kör és az ő 25 éves farsangi buliját! – És mondjunk köszönetet is az alapítóknak, no meg a sok önkéntesnek, hogy mindezt létrehozták, megvalósították! Egyetért velem, Müller néni?

Müllerné (mérgesen): – Már mondtam neked, fiam, hogy néni ám az öreganyád!

Írta: Polgár László
2019. február 19.

(Elhangzott
a 2019. február 23-i
Bohemia
farsangon.)



Müllerné az ifjú (bábu) Švejkkal

És volt az a Hašek-konferencia... Richard Hašek '70

Bohemia-barátaink és olvasóink közül sokan személyesen is jól ismerik *Jaroslav Hašek* „professzionális” unokáját, *Richard Hašek*et, aki 2019 februárjában ünnepelte 70. születésnapját.

Ki tudja, vajon a bohém nagyapára, vagy magára Švejkre hasonlít-e inkább a mi barátunk? Talán mindkettőre kicsit.

Pedig a mi Richardunk élete nem éppen így indult, hiszen a szigorú apa, akit szintén Richardnak hívtak, igyekezett távol tartani fiát a bohém életmódtól, ami persze nem mindig sikerült. Nekem például volt szerencsém olyan fényképeket látni, amelyen a fiatal Richard éppen tótágast áll a Balaton partján, vagy gitározik egy zenekarban a hatvanas években. Az apa igyekezetét azért többé-kevésbé mégis siker koronázta, Richard barátunk ugyanis egy katonai folyóirat szerkesztőségében dolgozott hosszú éveken, évtizedeken át.

Egy alkalommal azonban, valamikor a nyolcvanas években, amikor Jaroslav Hašek emlékére évfordulós konferenciát rendeztek, Richard barátunkból is előbújt a zseniális nagyapapa tisztelete, szeretete és követése. Azóta ő a motorja és lelke a Jaroslav Hašekkel életével és műveivel kapcsolatos eseményeknek, ötvenéves nemzetközi tudományos konferenciát rendez, ezekről rendszeresen beszámoltunk mi is a Bohemia folyóirat hasábjain.

Legutóbb 2018 májusában Lipnice nad Sázavouban került sor ilyen ünnepélyes megemlékezésre. A háromnapos rendezvényre a cseh előadókon kívül Szlovákiából, Lengyelországból

ból és Ukrajnából is érkeztek vendégek, illetve előadók. A tudományos részekben Richard Hašekon kívül *Radko Pytlík* barátunk, a nagytekintélyű irodalomtörténész és filozófus, valamint *Jomar Hønsi*, a Nemzetközi Švejk Társaság elnöke elnökölt. A konferencia egy előre megbeszélt időpontjában skype kapcsolaton keresztül *Zenny Sadlon*, a Švejk amerikai fordítója is bejelentkezett Chicagóból és élvezetes előadást tartott a Lipnicében jelenlevőknek. Természetesen Magyarországot is többen képviseltük. *G. Kovács László* a Švejk magyar fordításairól, e sorok írója pedig Jaroslav Hašek prágai kocsmáiról tartott előadást. A küldöttség harmadik tagja, *Orvos Miklós* biztosította a magyar koszorút a sírra és a csabai kolbászokat az esti mulatsághoz. Ezen kívül mindhárman szerepeltünk abban a performanszban, amelynek során a Švejk egyik jelenetét adtuk elő, kissé átírva. Ráadásul sikerült a Mérsékeltlen Haladó Párt alapításáról készült híres fényképet is rekonstruálni, pontosabban újra fényképezni, csakhogy a száz évvel ezelőtti urak helyett ezúttal Radko Pytlík, Richard Hašek, *Jomar Hønsi* és e sorok írója ült a megterített koszmaasztal mögött sörrel a kézben. Az esti szórakozás felejthetetlen élményei közé tartozik Radko Pytlík ragyogó zongorajátéka és éneklése is.

Nagy kár, hogy ilyen rendkívül jó hangulatú és baráti, de mégis tudományos találkozóra legközelebb csak 2023-ban kerül sor!

Persze Richard barátunk nemcsak az ötvenéves konferenciákat szervezi, hanem rengeteg más eseményen is képviseli a családot, a nagyapapa szellemi örökségét. Nem egyszer lépett fel Budapesten is, emlékezhetünk a legutóbbi, 2016-os cseh napra a Kőbányai Művelődési Házban, ahol vidám beszélgetés keretében G. Kovács Lacival együtt kérdeztük Richardot a nagypapáról és a kulturális hagyatékáról.

Richard hihetetlen energiával és nagy-nagy segítőkészséggel áll általában bármilyen Jaroslav Hašekkel kapcsolatos kezdeményezés mellé, és bármikor szívesen találkozik velünk Prágában vagy Lipnicében is.

Ezért mi most – már csak önös érdekből is – őszintén kívánjuk mindannyian: Isten éltesen sokáig, drága barátunk!

Kép és szöveg: Polgár László
Budapest, 2019. február

Radko Pytlík zongorázik



Richard Hašek és
G. Kovács Laci



A Mérsékeltlen Haladó Párt „újraalapítása” az asztalnál: Polgár Laci, Radko Pytlík, Richard Hašek, Jomar Hønsi

Radko Pytlík 90

Hihetetlen életút és életmű az övé.

Radko Pytlík, a Bohemia Kör tiszteletbeli tagja, többünk személyes jó ismerőse vagy barátja, napjaink egyik legjelentősebb cseh irodalomtudósa és filozófusa, prágai hely- és kocsmatörténésze 2018 októberében ünnepelte 90. születésnapját!

Személy szerint én megszámlálhatatlanul sok dolgot tanultam tőle a cseh irodalomról és történelemről rengeteg sör elfogyasztása közben, a különböző prágai vendéglők asztalai mellett vagy Lipnice nad Sázavou Hašek-vendéglőjében. Éppen ezért azt remélem, hogy talán a barátomnak is mondhatom.

Radko Pytlík kutatói munkásságának fő területe a XX. századi cseh irodalom története, azon belül is elsősorban Jaroslav Hašek és Bohumil Hrabal munkássága. Mindkettejükről számos forrás értékű könyvet írt.

A Jaroslav Hašek rövid, ámde annál eseménydúsabb életét vizsgáló kutatók és érdeklődők máig alaplőnek tartják *A csavargó liba* címmel magyarul is megjelent életrajzát, amely nem csupán alapos részletességgel mutatja be a Švejk írójának érdekes életútját, de ma is forrásmunkát jelent. Amit ebben a könyvben a szerző leírt, azt mindenki tényként kezeli, ismerve Radko Pytlík tudását és alaposságát.

Tudományos munkásságának következő kiemelkedő műve a *Bibliografie Jaroslava Haška*, amely évekkel később bővített kiadásban is megjelent. Szintén alapmű. Közben több népszerű ismeretterjesztő könyvet is írt Jaroslav Hašekről – például: *Náš přítel Hašek* (Barátunk, Hašek), *Kniha o Švejkovi* (Könyv Švejkéről) vagy *Osudy a cesty Josefa Švejka* (Josef Švejk sorsai és útjai).

Az utóbbi években egy hihetetlen nagy munkát is letett az asztalra, és ebben – nem kis büszkeséggel jelenthetjük ki – baráti körünk tagjai: Zachár Ottó és Polgár László is segítettek. Ez pedig a Hašek életét szinte napról napra feldolgozó, *Jaroslav Hašek. Data-Fakta-Dokumenty* (Jaroslav Hašek. Adatok-Tények-Dokumentumok) című enciklopédikus mű, amely 2013-ban jelent meg.

Mindeközben Bohumil Hrabalról is több kötetet írt. Az egyik ilyen mű magyar kiadásában jómagam is részt vettem, amely a „...a neuvěřitelně se stalo skutkem” (...és hihetetlenül vált valóra) című eredeti kötet alapján készült, és az Eri kiadó jóvoltából 1993-ban magyarul némi módosítással *Hrabal-emlékkönyv* címmel jelent meg. Tudvalevő, hogy Radko személyesen is ismerte Hrabalt, és nem egyszer találkoztak a holešovicei vendéglők valamelyikében.

Bohumil Hrabalról írt fontos könyvei még a *Koridor smrti Bohumila Hrabala* (Bohumil Hrabal halálának folyosója), vagy a nemrégiben megjelent *Hrabalova sorbonna* (Hrabal Sorbonne-egyetele).

De Radko Pytlík munkásságának sokoldalúságát bizonyítja, hogy írt könyvet (nem is egyet) a cseh humorról, Comenius-ról, illetve Franz Kafkáról is (*Pražská mozaika Franze Kafky* – Franz Kafka prágai mozaikja címmel). Nem egy könyve a magyaron kívül német és angol nyelven is olvasható.

A mi professzorunk azonban nem egy elefántcsont-toronyban élő ember, hanem ő is mindennapi, közülünk való. Kedveli a kocsmákat és a helyi embereket, ezért írt nagy jelen-



tőségű művet a prágai sörözők, lokálok, szórakozó helyek irodalomtörténeti vonatkozásairól *Vě stínu pípy* (A csapszék árnyékában) címmel, amelynek néhány fejezete – e sorok írójának fordításában – a „megboldogult” Maláta folyóiratban magyarul is megjelent. Sőt, a mi professzorunk helytörténeti könyveket is gyakran kiad. Például a prágai Bubeneč negyedről (*O Bubenči a okolí* – Bubenečről és a környékéről); lakóhelyéről, Holešovicéről (*Neznámé o známých z Letné a Holešovic* – Ismeretlenek a Letná-i és Holešovicei ismertekről); vagy a távoli Karlovy Vary-ról is (*Karlovarské rapsodie* – Karlovy Vary-i rapszódia).

Tudható, hogy a mi Pytlík professzorunkat legendás barátság fűzte a magyar bohémisztika eddigi legnagyobb alakjához, Dobossy László professzor úrhoz, akivel a múlt század hatvanas éveiben egy irodalmi konferencián közös képet is készítettek egy ötliteres söröskancsó társaságában, amely a mai napig látható Bohemia folyóiratunk minden számában, egyesületünk – Dobossy László könyvéből vett – mottója fölött.

Életem egyik felejthetetlen élménye, amikor Radko Pytlík magyar kiadású Hrabal-könyvének bemutatóján együtt üdvözölhettem a két legendás barátot, a két nagy tudású professzort a saját könyvesboltomban, az újpesti Víztoronynál.

De a mi professzorunk még ma is szereti a magyarokat és Budapestet. Pár éve egy karácsony környéki prágai találkozásunk során a búcsúebédnél azzal lepett meg, hogy közölte velem, honapután Pestre utazik a családdal. És tényleg jöttek, elkísérte őt felesége, Věra Dyková (Viktor Dyk cseh író le-származottja), valamint fiuk, a színész, zenész, énekes, igazi cseh celebritás Vojta Dyk is. Az éppen akkor nyitott Pivo sörözőben egy, a bohémiasok körében eltöltött szép estén volt alkalmam magyar írókkal is összeismertetni.

Radko Pytlík ezen a kirándulásukon mondta el nekem, hogy miért is szereti annyira Budapestet. „Prágával ellentétben itt szélesek az utcák, átjárja őket a szél, és friss levegőt vehet az ember.” A mai napig visszahallom akkori szavait. Csakúgy, mint azokat a fejtegetéseket, amikor nem volt rest egymagamot szóval tartani és oktatni a cseh irodalomra számtalanszor, például az azóta már megszűnt Radhošť sörözőben a prágai Lőportorony közelében, a Templová utcában. Rengeteget tanultam tőle ezeken az estéken.

Cseh barátaim gyakran kérdezik tőlem, hogyan tanultam meg csehül. Erre a válaszom általában a következő: kijártam, vagy inkább elvégeztem Pesten a Csehszlovák Kulturális és Tájékoztató Központ többéves tanfolyamát, aztán iskolatársaimmal, mindenekelőtt Molnár Évával, Goldmann Ilával, Simkó Gyurival és a többiekkel számtalan csehországi kiránduláson vettünk részt. Nyári egyetemen is voltam Csehországban.

Am az igazi egyetemet számomra a prágai sörözők világa jelentette és jelenti, és ezen az egyetemen Richard Hašek a tanárom, Radko Pytlík pedig a professzorom a mai napig.

Isten éltesse, professzor úr! Isten éltesen sokáig, drága barátunk!

Kép és szöveg: Polgár László a Bohemia BK nevében
2018. szeptember 15.

Hírek Csehországból

2018. január 1–december 31.

- 2018. január 2.** – A prágai Nemzeti Galéria online galériája ingyenesen megtekinthető az interneten, miután az első 300 műkincs képét már 2017. karácsonyra elérhetővé tették a neten.
- 2018. január 3.** – Csehországban rekordnagyságú 10,4 milliárd koronát (120,6 milliárd forint) szedtek be az elektronikus útdíjból 2017-ben – közölte az útdíj-rendszert kezelő osztrák Kapsch cég.
- 2018. január 4.** – Az európai uniós menekültkvótákról szóló döntés elutasítása miatt Magyarország, Csehország és Lengyelország ellen megindított kötelezettségszegési eljárás hivatalosan is a luxembourgi székhelyű Európai Bíróság elé került az Európai Bizottság keresetének beérkezésével.
- 2018. január 4.** – A cseh pénzügyminisztérium azt javasolta az illetékes állami szerveknek, hogy vegyék ki az Európai Unió által finanszírozott programokból azokat a projekteket, amelyek ellen európai uniós vagy cseh vizsgálatok folynak. A javaslat a Gólyafészek nevű projektet is érinti, melynek ügyében a cseh rendőrség büntetőeljárást akar indítani *Andrej Babiš* cseh kormányfő ellen és már kérte is a képviselőháztól Babiš mentelmi jogának felfüggesztését.
- 2018. január 5.** – *Andrej Babiš* cseh kormányfő első hivatalos útja Pozsonyba vezetett.
- 2018. január 5.** – Pozsonyban életének 73. évében elhunyt *Marián Labuda*, (*jobbról*) az egyik legismertebb

- szlovák színész, akit a magyar nézők főleg az *En kis falum* című Menzel-filmből ismernek.
- 2018. január 5.** – Csehországban 2017-ben rekordszámú: 271 595 új személygépkocsit adtak el, 4,6 százalékkal többet, mint 2016-ban – közölte a cseh autóiipari szövetség.
- 2018. január 10.** – *Andrej Babiš*, aki a 2017. októberi képviselőházi választás után, decemberben alakított új kormányt, bizalmat kért a parlamenttől kormánya számára, de nem kapta meg. Ügyvezetőként folytatta tovább. (*Lásd még: június 6.*)
- 2018. január 12–13.** – A közvetlen cseh államfőválasztás első fordulóján kilenc jelölt indult. Az elnökválasztás január 26-27-i második fordulóját a hivatalban lévő *Miloš Zeman* nyerte meg a szavazatok 51,5 százalékával újabb öt évre. Ellenfele, *Jiří Drahoš*, a Cseh Tudományos Akadémia korábbi elnöke 48,5 százalékot szerzett.



2018. január 18. – *Jiří Kolář* (1914–2002) író, költő, műfordító, festő és



Alma, 1983 (kollázs)

- képzőművész kísérleti kollázsaiából nyílt kiállítás a prágai Galerie Modernában 2018. február 25-ig.
- 2018. február 2.** – A Rotterdami Nemzetközi Filmfesztiválon mutatták be *Jan Švankmajer* cseh rendező új animált szürrealista nagyjátékfilmjét *Hmyz* (Rovarok/Insect) címmel.



- 2018. február 13.** – A pozsonyi kerületi bíróság elutasította azt a keresetet, amelyet *Andrej Babiš* – a 2017. októberi cseh képviselőházi választásokon győztes ANO mozgalom szlovák származású elnöke – a pozsonyi Nemzeti Emlékezet Hivatala (ÚPN) ellen nyújtott be, annak az évek óta folyó peres eljárásnak a keretében, amely az intézmény és a cseh politikus között zajlik Babiš állítólagos titkos-szolgálati múltjával összefüggésben.
- 2018. február 14.** – A cseh és morva katolikusok egy csoportja levelet írt *Ferenc* pápának, és nacionalizmussal és a szélsőjobboldal támogatásával vádolta meg *Dominik Duka* bíborost, prágai érseket, a cseh katolikus egyház fejét.
- 2018. február 16.** – *Miloš Zeman* cseh államfő felkérte *Ferenc* pápát, hosszabbítsa meg *Dominik Duka* bíboros prágai érseki megbízását.
- 2018. február 18.** – Hradec Královéban a Cseh Szociáldemokrata Párt (ČSSD) rendkívüli tisztújító kongresszusán *Jan Hamáček*et, a párt és a parlamenti alsóház eddigi al-elnökét választották elnökké.
- 2018. február 20.** – A brüsszeli Art Thema Galleryben a Visegrádi Négyek kortárs képzőművészeinek

alkotásaiból nyílt kiállítás *V4 Látkép* címmel március 19-ig, amelyen a *Lőrincz Zsuzsa*, Prágában élő barátunk *Üzenet* című alkotása is szerepelt.



Magyarországot *Németh Marcell*, *Szabó Ábel*, *Adorján Attila*, *Kiss Endre*, *Kondor Attila*, *Csiszér Zsuzsi*, *Fehér László*, *Verebics Ágnes*, *A. Nagy Gábor*, *Konok Tamás*, *Hencze Tamás*, *Nádlér István*, *Kelemen Zénó*, *Haraszty István*, *Bohus Zoltán* és *Gáspár György* alkotásai képviselték.

- 2018. február 21–22.** – *Václav Klaus* volt cseh államfő *Jiří Weigllel* közösen írt könyvét mutatta be Budapesten. 22-én találkozott *Orbán Viktor* miniszterelnökkel, akivel egyetértettek az Európát sújtó migrációs válság természetét és kezelési lehetőségeit illetően.
- 2018. február 22.** – Csehországban a minisörgyarak száma 2017. december végén meghaladta a 400-at.
- 2018. február 22–25.** – A Visegrádi Csoport országai közös V4-es standdal jelentek meg a Brüsszeli Könyvvásáron a brüsszeli Balassi Intézet kezdeményezésére.
- 2018. február 13.** – A Berlinale filmfesztiválon debütált *A tolmács* (Tlumočník/The Interpreter) című új szlovák–cseh–osztrák tragikomédia *Martin Šulík* rendezésében, *Jiří Menzel* (Ali, a tolmács) és *Peter Simonischek* (Georg) főszereplésével.



2018. február 25. – A cseh belügyminisztérium jelentése szerint Csehországban 2017-ben 1450 külföldi állampolgár kért menedéket, 27-tel kevesebb, mint 2016-ban.

- 2018. február 25.** – Törökország kérésére a cseh hatóságok Prágában őrizetbe vették *Száleh Muszlimot*, a legjelentősebb szíriai kurd párt egykori vezetőjét. A török igazságügyi minisztérium már aznap hivatalosan kérelmezte Csehországtól a kiadatását, amiért 27-én Csehország két, Törökországban terrorizmussal vádolt állampolgárát kérte. 27-én a prágai városi bíróság szabadlábra helyezte *Száleh Muszlimot* ügyének kivizsgálásáig. (*Lásd még: március 19.*)
- 2018. február 27.** – Budapesten első alkalommal tartottak találkozót a visegrádi országok (Csehország, Lengyelország, Magyarország és Szlovákia), valamint Kazahsztán, Kirgizisztán, Tádzsikisztán, Türkmenisztán és Üzbegisztán külügyminiszterei.

- 2018. március 1.** – A szlovák rendőrség hét személyt vett őrizetbe több kelet-szlovákiai helyszínen tartott razzia során, amelyre az élettársával együtt február 22-én Nagymacséden meggyilkolt tényfeltáró újságíró, *Ján Kuciak* ügyében indított nyomozás keretében került sor – közölte *Tibor Gašpar* országos rendőrfőkapitány kassai sajtótájékoztatóján. Az őrizetbe vett személyek közül többet név szerint említi az a cikk, amely a meggyilkolt újságíró utolsó írásaként jelent meg. *Kuciak*, aki adócsalásokat tárt fel, Fico kormányfő pártjának, a Smer-SD és az olasz maffiának a kapcsolatát feltáró cikken dolgozott, amikor meggyilkolták. Ennek hatására tüntetéssorozat tört ki Szlovákiában, és március 13-án

- először *Robert Kalinák* belügyminiszter, majd 15-én maga *Robert Fico* is benyújtotta lemondását és 22-én kormánya megbukott.
- 2018. március 1.** – *Andrej Babiš* miniszterelnök Prágában kijelentette, hogy kormánya egyáltalán nem fogad be menekülteket az Európai Unió által meghatározott kötelező kvóták alapján.
- 2018. március 2.** – Csehországban 2017-ben 4,5 százalékkal nőtt éves összehasonlításban a bruttó hazai termék (GDP) a Cseh Statisztikai Hivatal (ČSÚ) becslése alapján.
- 2018. március 2.** – A cseh parlamenti alsóház fegyveres testületeket ellenőrző bizottságának elnökévé *Zdeněk Ondráček*et választották, akinek személyében az 1989-es rendszerváltás után először került kommunista politikus nemzetbiztonsági szempontból fontosnak tartott parlamenti bizottság élére. A cseh jobboldal azonnal botrányosnak és erkölcsileg elfogadhatatlannak minősítette a történeteket.
- 2018. március 5.** – Ezrek tüntettek Csehország-szerte Cseh- és Morvaország Kommunista Pártjának (KSČM) megerősödése ellen, *Zdeněk Ondráček* kommunista párti képviselő ellen, Babiš kormányfő és *Zeman* államfő ellen.
- 2018. március 6.** – Lemondott *Zdeněk Ondráček*, a cseh parlamenti alsóház fegyveres testületeket ellenőrző bizottságának kommunista elnöke.
- 2018. március 7.** – Újra a szlovák Legfelsőbb Bíróság elé került *Andrej Babiš* keresete a szlovák Nemzeti



A 2018. március 16-i pozsonyi tüntetésen mintegy 65 ezren vettek részt



Emlékezet Intézet ellen. Az évek óta húzódozó jogi eljárással a szlovák származású cseh kormányfő el akarja érni, hogy a neve lekerüljön az intézmény ügynöklistájáról. *(Lásd még: június 8.)*

2018. március 10. – A 25. Cseh Oroszlán-díjazáson a Jeges nagyfi (Bába z ledu) című film aratott hat kategóriában: legjobb film producerei: *Pavel Strnad, Petr Oukropec*, legjobb rendező: *Bohdan Sláma*, legjobb női főszereplő: *Zuzana Kronerová*, legjobb férfi főszereplő: *Pavel Nový*, legjobb mellékszereplő: *Petra Špalková*, legjobb forgatókönyv: *Bohdan Sláma*.



2018. március 12. – A cseh kulturális és közélet több mint félezer személyisége írta alá azt a felhívást, amely védelmébe veszi a közszolgálati Cseh Televíziót, és elítéli a közmédia függetlensége elleni politikai támadásokat.

2018. március 12. – Prágában a Burda aukciós ház árverésén a négy milliárd koronás kikiáltási ár majdnem duplájáért, 7,8 millió koronáért (90 millió forint) kelt el *Ludvík Pytlíček* cseh filatelista gyűjteményének legértékesebb csehszlovák darabja.

2018. március 14. – Több ezer ember tüntetett Prágában a szólás- és sajtószabadságért, valamint *Miloš Zeman* államfő és *Andrej Babiš* ügyvezető kormányfő ellen.

2018. március 15. – Mintegy kétszáz-negyven csehországi egyetem, főiskola és középiskola több ezer diákja tüntetett országszerte a cseh alkotmány tiszteletben tartásáért.

2018. március 15–22. – Prágában a 25. Febiofest nemzetközi filmfesztivál megnyitóján *Charles Aznavour* francia szanzonekes és színész átvette a Kristián-díjat rendkívüli művészeti pályafutásának elismeréseképpen, 16-án pedig koncertet adott a Kongresszusi Központban. A Febiofest 22-i záróünnepségen *Catherine Deneuve* francia színésznő is megkapta a Kristián-díjat.

2018. március 19. – Csehország nem adja ki Törökországnak *Száleh*

Muszlimot, a legfőbb szíriai kurd párt február végén Prágában őrizetbe vett, majd szabadlábra helyezett egykori vezetőjét. A cseh államügyészség ugyanis megszüntette a Száleh Muszlim elleni eljárást, mert a kurd politikus már nem tartózkodik Csehországban.

2018. március 19. – *Miloš Zeman* cseh államfő táviratban gratulált *Vlagyimir Putyin* orosz elnöknek megválasztásához, és közölte vele, hogy szívesen látná Prágában.

2018. március 20. – A Cseh Energetikai Társaság (ČEZ) 19 milliárd koronás nettó nyereséggel zárta a 2017-es évet, ami 30 százalékkal magasabb, mint 2016-ban.

2018. március 20. – *Martin Stropnický* cseh külügyminiszter bekérte az orosz nagykövetet, hogy magyarázatot kérjen tőle Moszkva azon állítására, amely szerint lehetséges, hogy Csehországból származik az az idegméreg, amellyel megpróbálták meggyilkolni *Szergej Szkripal* egykori orosz–brit kettős ügynököt és lányát az angliai Salisburyban.

2018. március 21. – Statisztikai jelentés szerint Csehországnak 2017 végén 10 610 055 lakosa volt, 31 ezerrel több, mint 2016 végén.

2018. március 28. – *Simicskó István* honvédelmi miniszter és *Karla Šlechtová* cseh védelmi miniszter Budapesten megállapodást írt alá, amelynek értelmében Magyarország cseh licenc alapján gyalogsági kézi lőfegyvereket fog gyártani. 2019. januártól a teljes gyártás Magyarországon lesz.

2018. március 28. – Az Ipolyon Ipolydamásd és a szlovákiai Helemba község között új híd alapkövét rakta le a magyar külgazdasági miniszter és a szlovák gazdasági miniszter Ipolydamásdon.

2018. március 30. – Csehország kiadta az Egyesült Államoknak *Jevgenyij Nyikulin* állítólagos orosz hackert, akinek kiadását Washington és Moszkva egyaránt kérte.

2018. március 30. – A cseh himnusz új hangszerelésének és feldolgozásának bemutatója heves bírálatokat váltott ki.

2018. április 3. – Egy márciusi országos felmérés alapján a csehek 49 százaléka elégedetlen a jelenlegi belpolitikai helyzettel, 30 százaléuk elégedett is, meg nem is, míg az elégedettek aránya 18 százalék.

2018. április 4. – Rekordszámú: 4,9 millió utat tettek külföldre 2017-ben

a cseh állampolgárok a Cseh Statisztikai Hivatal (ČSÚ) jelentése szerint.

2018. április 8. – Prágában 83 éves korában elhunyt *Juraj Herz* szlovák származású neves cseh filmrendező és színész. Feledhetetlen filmje: A hullaégető (1969) *Ladislav Fuks* regénye alapján készült, *Rudolf Hrušínský* főszereplésével.

2018. április 9. – A vendéglátóipari helyeken egy éve életbe léptetett dohányzási tilalom több mint 10 százalékkal csökkentette a dohányzásokhoz köthető megbetegedéseket a cseh egészségügyi statisztikai intézet (ÚZIS) adatai szerint.

2018. április 9. – Csehország mintegy húsz városában tüntettek *Andrej Babiš* ügyvezető miniszterelnök és kormánya ellen. 10-én *Zeman* azt javasolta Babišnak, hogy ezentúl a Szabadság és Közvetlen Demokrácia (SPD) mozgalommal, valamint Cseh- és Morvaország Kommunista Pártjával (KSČM) tárgyaljon az új kormány létrehozásáról.

2018. április 11. – *Peter Pellegrini* új szlovák kormányfő megválasztása után először Prágába látogatott, ahol *Andrej Babiš* ügyvezető cseh miniszterelnökkel főként európai uniós ügyekről és a visegrádi csoport (V4) együttműködésének erősítéséről tárgyalt.

2018. április 13. – Az Egyesült Államokban (Warren) 86 éves korában meghalt *Miloš Forman*, cseh–amerikai filmrendező, forgatókönyvíró, producer, aki egyik alapítója és vezető alakja volt a cseh új hullámnak a Fekete Péter (1964), az Egy szösz szerelme (1965), a Tűz van babám (1967) című filmjeivel, Amerikában



pedig sorra rendezte halhatatlan, több Oscar-díjjal elismert filmjeit: Száll a kakukk fészkére (1975), Hair (1979), Ragtime (1981), Amadeus (1984).

2018. április 17. – Öt év növekedés után 2017-ben 0,7 százalékkal, 20,32 millió hektoliterre csökkent a sörgyártás Csehországban – közölte a cseh sörgyártók szövetsége.

2018. április 18. – A prágai önkormányzat döntése értelmében a cseh főváros díszpolgárai örökös sírhelyet is kaphatnak a jövőben az eddig szokásos oklevél és arany emlékérem mellé.

2018. április 18. – Egy márciusi országos felmérés szerint a cseh lakosság több mint fele továbbra is problémának tartja a bevándorlást, de az aggódók aránya 58 százalékra csökkent a 2017. évi 64 százalékkal szemben.

2018. április 19. – A prágai Szent Vitus-székesegyházban új szobrot kapott *Szent Adalbert*, a cseh állam védőszentje, a magyar államalapító *I. István* király (Vajk) megkeresztelője vagy bérmlője.

2018. április 19–22. – A 25. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál zajlott a Millenárison. *(Lásd még: 36. oldal!)*

2018. április 20. – A Vatikánból Prágába szállították *Josef Berann*ak, a száműzetésben 1969-ben Rómában meghalt cseh bíborosnak a földi maradványait. 23-án örök nyugalomra helyezték a Szent Vitus-székesegyház Szent Ágnes-kápolnájában. A kommunisták börtönét megjáró Josef Berant 1969-ben a vatikáni Szent Péter-bazilikában temették el, miután az akkori csehszlovák kormány elutasította a főpap holttestének Prágába vitelét.

2018. április 20. – A londoni Moody's Investors Service felminősítés lehetőségére utaló pozitívra javította az eddigi stabilról Csehország államadós-besorolásának kilátását.

2018. április 21. – Cseh- és Morvaország Kommunista Pártjának (KSČM) Nymburkban tartott X. kongresszusa ismét *Vojtěch Filip*et választotta a KB elnökévé.

2018. április 25. – A V4 országok (Magyarország, Szlovákia, Csehország és Lengyelország) görögkatolikus püspökei közös nyilatkozatban hívták fel a figyelmet a közel-keleti keresztényüldözésre.

2018. április 25. – Smaragd papagájok érkeztek a csehországi Bosovice állatkertjébe, amely az egyedüli

állatkert Európában, ahol ez a ritka dél-amerikai madárfaj látható.

2018. április 26. – A Cseh- és Morvaország Kommunista Pártja (KSČM) is bekapcsolódott a 2017. októberi képviselőházi választáson győztes ANO mozgalom és a Cseh Szociáldemokrata Párt (ČSSD) között folyó kormányalakítási tárgyalásokba.

2018. április 27. – A CVVM közvélemény-kutató országos felmérése szerint továbbra is az *Andrej Babiš* ügyvezető kormányfő vezette ANO mozgalom a legnépszerűbb Csehországban.

2018. április 27. – A visegrádi országok közös szentje, *Adalbert* püspök tiszteletére közös vatikáni szentmisét mutattak be a V4-országok.

2018. május 4. – Cseh régészek a dél-morvaországi Otrokovice közelében agyagból készített késő prehisztorikus emberi szobrocskát találtak.

2018. május 4. – A prágai Nemzeti Múzeum raktárában fedezték fel a világ legrégebbi ismert, 432 millió éves növényfossziliáját, amely 150 évig hevert „azonosítatlanul” az intézmény gyűjteményében.

2018. május 5. – Prágában több ezren tüntettek a marihuána fogyasztásának törvényi engedélyezéséért. A Million Marihuana March elnevezésű akciót már a 21. alkalommal rendezték meg a cseh fővárosban.

2018. május 7. – A 2017. októberi képviselőházi választáson győztes ANO mozgalom és a Cseh Szociáldemokrata Párt (ČSSD) elnöke, *Andrej Babiš* és *Jan Hamáček* megállapodott a koalíciós szerződés szövegében.

2018. május 10. – Megnyílt a 24. prágai nemzetközi könyvvásár, amelynek Izrael volt a díszvendége.

2018. május 10. – *Miloš Zeman* újraválasztott cseh elnök beiktatása utáni második hivatalos külföldi látogatásán Varsóban *Andrzej Duda* lengyel elnökkel a visegrádi csoport együttműködéséről tárgyalt. (Zeman első útja Szlovákiába vezetett.)

2018. május 12. – A Cseh Köztársaság vette át a Vegyifegyver-tilalmi Szervezet végrehajtó tanácsának elnökségét.

2018. május 12. – Csehszlovákia megalakulásának és *Leonard Bernstein* születésének 100. évfordulóját helyezték a június 3-ig meghirdetett Prágai Tavasz nemzetközi zenei fesztivál 50 koncertből álló rendezvénysorozatának középpontjába.

2018. május 14. – *Karla Šlechtová* cseh

védelmi miniszter menesztette *Bohuslav Šafář*t, a brünni Katonai Kutatóintézet (VVÚ) igazgatóját, akit *Andrej Babiš* ügyvezető miniszterelnök élesen bírálta a Novicsok idegméregről márciusban elhangzott kijelentései miatt.

2018. május 16. – A cseh parlamenti felsőház, a szenátus külügyi, védelmi és biztonsági bizottsága álláspontja szerint *Miloš Zeman* cseh államfő nem mondott igazat, amikor május elején úgy nyilatkozott, hogy bár kis mennyiségben, de Csehországban is előállítottak Novicsok típusú idegmérget, hasonlót ahhoz, amellyel március elején Nagy-Britanniában merényletet követtek el *Szergej Szkripal* orosz–brit kettős ügynök és lánya ellen.

2018. május 16. – *Lubomír Metnar* belügyminiszter javaslatára felmentették tisztségéből *Jiří Šašek*et, a cseh civil hírszerzés igazgatóját.

2018. május 23. – *Áder János* köztársasági elnök a budapesti Parlamentben a Magyar Érdemrend középkeresztje a csillaggal kitüntetés adta át *Dominik Duka* bíborosnak, Prága érsekének a csehországi magyar anyanyelvű hitélet lehetőségének megteremtéséért és a magyar-cseh egyházi és politikai kapcsolatok fejlesztéséért végzett munkája elismeréseként.

2018. május 27. – *Alfons Mucha* (1860–1939): Két világ (Dva světy) címmel nagyszabású kiállítást láthatott a közönség az év végéig a Brnói Nagyvásár területén, ahol a szecesszió nagymesterének világhírű plakátjait és a Szláv eposz ciklusának kilenc óriás festményét állította ki Prága Főváros Galériája. *(Lásd még: július 19. és 11. oldal!)*



2018. május 29. – Jeruzsálemben nyitotta meg Csehország új, tiszteletbeli konzulátusát, amelynek élére *Dan Propper* izraeli születésű, cseh

származású üzletembert neveztek ki. A 78 éves Propper tofugyárát üzemeltet Teplice közelében.

2018. június 5. – *Adriana Krnáčová*, Prága főpolgármestere közölte az önkormányzat döntését, amely szerint új kiállítócsarnokot épít fel *Alfons Mucha* Szláv eposza számára. Az új galéria a prágai Kiállítási Park bejárata közelében álló lapidárium épületének a kiegészítésével jön létre. A húsz nagyméretű képből álló festmény-ciklusnak Prága a tulajdonosa, mivel Mucha Prágának ajándékozta azzal a feltétellel, hogy a főváros a nagyméretű festmények számára méltó helyet biztosít. A képciklus Prágában csak 1928-ban volt rövid ideig látható, később évtizedekig raktárban őrizték, majd 1963-tól Moravský Krumlovban állították ki. Prágába a Szláv eposz 2010-ben került vissza. (A terv meghiúsult.)

2018. június 5. – Több ezer ember tüntetett Prágában és a nagyobb csehországi városokban az ellen, hogy az államfő újra *Andrej Babiš*t nevezze ki kormányfővé, illetve hogy a tervezett új koalíciós kormány a kommunista párt támogatásával szerezzen bizalmat a parlamentben.

2018. június 6. – *Miloš Zeman* cseh államfő ismét kormányfővé nevezte ki *Andrej Babiš*t, a 2017. októberi választáson győztes ANO mozgalom elnökét, és megbízta második kormánya megalakításával. (Lásd még: június 27.)

2018. június 8. – A szlovák Legfelsőbb Bíróság elutasította *Andrej Babiš* cseh kormányfő legújabb fellebbezését abban a hosszú évek óta húzódo perben, amelyet Babiš az öt ügyökként számon tartó szlovák Nemzeti Emlékezet Hivatala (ÚPN) ellen indított.

2018. június 11. – Helyére emelték az új komáromi Duna-híd pálya-szerkezetének első három elemét. Az egyenként 165 tonnás alkotórészek Csepelről a Dunán érkeztek a helyszínre.

2018. június 12. – *Peter Pellegrini* új szlovák miniszterelnök az Ország-házban találkozott *Orbán Viktor* kormányfővel, és úgy nyilatkozott, hogy a szlovák kormány folytatni akarja a jó kapcsolatok építését Magyarországgal.

2018. június 12. – A magyar V4-elnökség záró bábolnai agrár-miniszteri találkozásán a visegrádi négyek, illetve Bulgária, Horvát-

ország, Románia és Szlovénia, valamint a balti országok elfogadhatatlannak tartották a közös agrárpolitikára fordítható uniós források Európai Bizottság által javasolt csökkentését a 2020 utáni időszakra. 13-án a tíz közép- és kelet-európai ország nyilatkozatot írt alá együttműködéséről a mezőgazdasági innovációra lehívható uniós pénzek arányának növelése érdekében.

2018. június 15. – A Cseh Szociáldemokrata Párt (ČSSD) tagjainak többsége a belső pártszavazáson jóváhagyta az elnökség döntését, hogy a ČSSD lépjen kormánykoalícióra a tavaly októberi parlamenti választáson győztes ANO mozgalommal.

2018. június 15. – *Andrej Babiš* cseh kormányfő beperelte Szlovákiát az Emberi Jogok Európai Bíróságán, mert szerinte Pozsonyban jogtalanul tartják nyilván a volt kommunista Állambiztonsági Hivatal (StB) ügynöklisztáján. (Lásd: 2019. dec. 11.)

2018. június 15. – Csehországban a lakosság fele támogatja az azonos neműek házasságkötésének lehetővé tételét, míg 45 százalék ellenzi – derült ki egy országos felmérésből. 22-én a cseh kormány támogatásáról biztosította az azonos neműek házasságának lehetővé tételét.

2018. június 18. – *Andrej Babiš* cseh miniszterelnök Pardubicében kijelentette, hogy a cseh kormány számára elfogadhatatlan az Európai Bizottság költségvetési tervezete a 2021–2027-es évekre.

2018. június 27. – *Miloš Zeman* köztársasági elnök kinevezte az új, 15 tagú koalíciós cseh kormányt. Tíz minisztere, beleértve *Andrej Babiš* kormányfőt, a 2017. októberi választáson győztes ANO mozgalmat képviseli, míg öt tárcát (belügy, külügy, kulturális, agrár-, munkaügyi és népjóléti) a Cseh Szociáldemokrata Párt (ČSSD) jelöltje vezeti. A szlovák származású *Andrej Babiš* második kormányát nyolc hónappal a parlamenti választás után és öt hónappal első, kisebbségi kormányának bukása után nevezték ki. Az ANO–ČSSD koalíciónak a 200 tagú alsóházban együtt 93 képviselője van (78 és 15 mandátum), ezért a parlament bizalmának megszerzéséhez az ANO megállapodott Cseh- és Morvaország Kommunista Pártjával (KSČM – 15 mandátum) a támogatásban.

2018. június 28. – *Semmelweis Ignác*, a gyermekágyi láz felismerője,

az anyák megmentője szobrot kapott a prágai egyetemi kórház (U Apolináře) szülészeti részlegének főbejáratához közel. A bronz mellszobor *Madarassy István* magyarországi képzőművész alkotása. Ez Semmelweis Ignác első szobra Csehországban.

2018. június 29. – Karlovy Varyban *Miloš Forman* Oscar-díjas cseh származású amerikai filmrendező *Egy szözi szerelme* című 1965-ben készült csehszlovák filmjének ünnepélyes levetítésével nyílt meg az 53. nemzetközi filmfesztivál július 8-ig. A fődíjat, a legjobb filmnek járó Kristályglóbuszt *Radu Jude* román rendező „I Do Not Care If We Go Down in History as Barbarians” című, a romániai holokauszt-tagadást támadó filmjének ítelték oda. *Robert Pattinson* brit színész, az Alkonyat-filmek sztárja kapta a fesztivál elnökének a díját, míg a Kristályglóbusz-életműdíjat *Barry Levinson* Oscar-díjas amerikai filmrendező, forgatókönyvíró és producer. *Csuja László* Virágvolgy című, amatőr főszereplőkkel készült első mozi-filmje az East of the West verseny-program zsűri díját nyerte el.

2018. június 30. – Cseh- és Morvaország Kommunista Pártja (KSČM) a központi bizottság prágai döntése értelmében lehetővé teszi, hogy *Andrej Babiš* miniszterelnök második kormánya bizalmat kapjon a parlamenti alsóházban.

2018. július 1. – Szlovákia egy évre átvette Magyarországtól a visegrádi csoport soros elnöki tisztét egy év múlva Csehországnak adja tovább.

2018. július 1. – A prágai Károly Egyetem az alapításához fűződő két rendkívül értékes, XIV. századi eredeti dokumentum birtokába jutott. Mindkettő 1347-ben keletkezett, egy évvel azelőtt, hogy *IV. Károly* német-római császár és cseh király megalapította a később róla elnevezett egyetemet. Az első dokumentum egy olaszországi pergamenre írt levél, amelyben *VI. Kelemen* pápa jóváhagyja *IV. Károly* egyetemalapítási kérelmét. A második dokumentum a pápai engedély prágai másolata a tanúk aláírásával.

2018. július 2. – A Prága közeli Dolní Březanyban lévő ELI (Extreme Light Infrastructure) Beamlines nemzetközi tudományos központban megkezdte működését az L3-HAPLS új szuperlézerrendszer.



Rolling Stones Prágában

2018. július 4. – A világhírű Rolling Stones rockbanda a prágai Letňany repülőterén lépett fel legkevesebb 150 ezer rajongó előtt.

2018. július 10. – Koalíciós szerződést írt alá Prágában a közös kormányzásról az ANO mozgalom és a Cseh Szociáldemokrata Párt (ČSSD).



Jan Hamáček (ČSSD) és Andrej Babiš (ANO) pártelnökök

2018. július 10. – 13 nap után lemondott *Tatána Malá* cseh igazságügyi

miniszter ama gyanú miatt, hogy plágiumot követett el disszertációjában.

2018. július 12. – Kommunista támogatással bizalmat kapott a prágai parlamenti alsóházban az *Andrej Babiš* vezette új cseh koalíciós kormány. A rendszerváltás utáni Csehországban a kommunista párt először szerzett közvetlen befolyást a kormányzatra, amit a jobboldal alapvető politikai változásnak minősít.

2018. július 16. – A csehek 2017-ben rekordösszeget, 224,1 milliárd koronát (2644,38 milliárd forint) költöttek el szerencsejátékokra. Ez 14,1 százalékos növekedés az előző évhez viszonyítva.

2018. július 17. – A cseh fegyver- és hadianyagkivitel 2017-ben csak 15,1 milliárd korona volt, míg 2016-ban 18,24 milliárd korona.

2018. július 17. – *Petr Krčál* cseh munkaügyi és népjóléti miniszter is lemondott plágiumgyanú miatt.

2018. július 24. – A cseh kormány döntése értelmében Csehország 25 millió korona (300 millió forint) értékű támogatást nyújt Bosznia-Hercegovinának az illegális migráció megfékezésére.

2018. július 19. – Párhuzamosan a brünni kiállítással a prágai Repräsentációs Házban (az Obecni dům) *Alfons Mucha* Szláv eposzának 11 óriásfestményét láthatta a közönség 2019. január 20-ig. (Lásd még: május 27.)

2018. július 25. – A csehek több mint 20 százaléka nem tudja, mikor alakult meg Csehszlovákia, és nem tudja, hogy milyen, cseh szempontból fontos történelmi események játszódtak le

1918-ban – derült ki az NMS Media Research ügynökség által készített országos felmérésből.

2018. július 27. – Nem mondott le *Lubomír Metnar* cseh védelmi miniszter a 2004-ben megvédett diplomamunkájával kapcsolatban felmerült kétségek miatt, az Ostravai Egyetem és két más szakértői csoport elemzése szerint ugyanis a szakdolgozat nem minősíthető plágiumnak.

2018. augusztus 5. – Afganisztán keleti részén egy öngyilkos robbantásos merényletben életét veszítette három cseh NATO-katona. 8-án hazaszállították holttestüket.

2018. augusztus 14. – Csehország pilóta nélküli repülőgépeket (drónokat) ajánl fel Olaszországnak és Máltának az illegális migráció elleni küzdelem céljaira, a határok ellenőrzésekor felhasználandó – jelentette ki *Andrej Babiš* cseh miniszterelnök Prágában, a repülőgépeket gyártó Primoco cseh cég székhelyén.

2018. augusztus 15. – Ritka, a vadonban már kihalt berber oroszán született a nyugat-csehországi Pilsen (Plzeň) állatkertjében.

2018. augusztus 18. – A szlovák és a cseh belügyminiszter tanácsadója lett *Tibor Gašpar* volt szlovák országos rendőrfőkapitány, aki májusban a szlovák sajtó és közvélemény nyomására távozásra kényszerült hivatalából.

2018. augusztus 21. – Éhségstrájkot kezdtek a cseh filmesek *Oleg Szencov*, Oroszországban terrorizmus vádjával bebörtönzött, jelenleg éhségstrájkot folytató ukrán filmrendező szabadon bocsátása érdekében.

2018. augusztus 21. – A prágai Nemzeti Galéria nagyszabású kiállításokkal emlékezett meg az év végéig az 1968-as csehszlovák reformkísérletről, amelyet a Szovjetunió vezetett Varsói Szerződés öt tagállama hadseregei törtek le augusztusban, illetve Csehszlovákia 1918-as megalakulásáról.

2018. augusztus 22. – A koalíciós szlovák kormány jóváhagyta a magyar-szlovák Most-Híd párt javaslatát, miszerint Szlovákiában is legális lesz a pálinkafőzés a saját természetű gyümölcsből.

2018. augusztus 22. – A prágai képviselőház módosította a cseh nyugdíjtörvényt. A nyugdíj stabil része, amely mindenki számára azonos, és amelyet az országos átlag-

bérből számítanak ki, a módosítás alapján az eddigi 9 százalékról 10 százalékra emelkedik. A jelenlegi 9 százalék 2700 koronát (32 400 forint) a kormány 2019-ben egyszeri módon 3000 koronára (36 000 forint) emeli. Ezzel párhuzamosan a volt személyi jövedelem súlya a nyugdíjban egy százalékkal csökken, így az alacsony nyugdíjak valamivel gyorsabban nőnek a jövőben, mint a magas nyugdíjak. Csehországban 2017 végén az országos havi átlagbér 29 496 korona (353 952 forint) volt. Az öregségi nyugdíjak átlagos havi értéke 11 850 koronát (142 200 forint) tett ki.

2018. augusztus 22. – Cseh képviselőház invázióknak minősítette Csehszlovákia 1968-as lerohanását.

2018. augusztus 22. – Új közúti híd épül az Ipolyon a szlovákiai Ipolyvarbó és a magyarországi Órhalom között.

2018. augusztus 23. – Prága központjában lévő Jungman téren *Paul Goldsmith*, egykori amerikai diák által 1968. augusztus 21-én és 22-én Prágában készített fényképeiből nyílt köztéri kiállítás.

2018. augusztus 28. – A prágai állatkertben is sikerült szaporítani a világ egyik legritkább és legkevésbé ismert hullójét, a borneói süketgyíkot (*Lanthanotus borneensis*).

2018. augusztus 28. – Dél-Morvaországban, a Morva és a Thaya folyók összefolyásánál magasodó öreg tölgyfákon a porvafélék (*Dermestidae*) családjába tartozó új bogárfajt fedeztek fel kutatók.

2018. augusztus 28. – *Andrej Babiš* cseh kormányfő Rómában *Giuseppe Conte* olasz miniszterelnökkel való tárgyalásán kijelentette, hogy Csehország nem fogad be egyetlen migránst sem.

2018. augusztus 29. – A cseh kormány döntése értelmében 2019-ben átlagban nyolc százalékkal emelkednek a bérek a csehországi közszférában. A kormány egy másik döntése alapján az állami szektorban 2019. januártól 1327 szisztematizált állást megszüntetnek, amivel a költségvetés 1,24 milliárd koronát (14,88 milliárd forint) takarít meg.

2018. augusztus 30. – A cseh háztartások 77 százaléka jól kijön havi jövedelméből, míg 23 százaléknak ez gondot okoz – derült ki egy összeállításból.

2018. augusztus 30. – Látványos kiállítással emlékezett meg 2019.



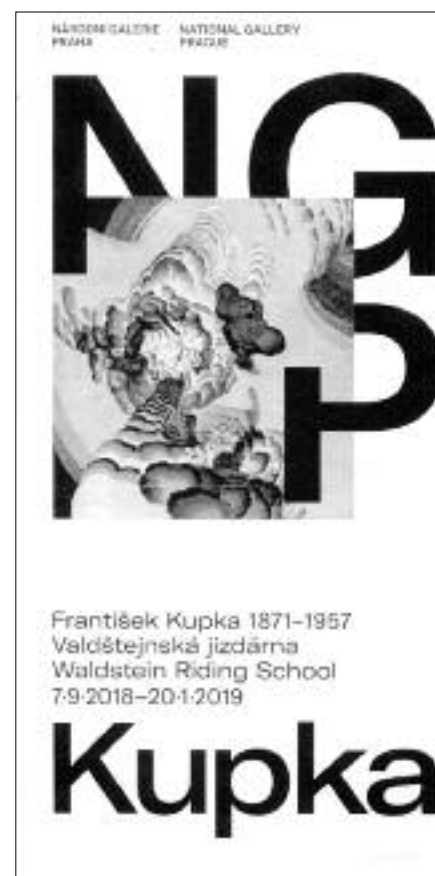
január 20-ig a prágai Iparművészeti Múzeum *Hanna Podolská*ról, az első csehszlovák köztársaság legendás divattervezőjéről, a csehek „Coco Chaneljéről.”

2018. szeptember 1. – A cseh kormány márciusi döntése értelmében e naptól kezdve 75 százalékos kedvezményrel utazhatnak vonaton és autóbusszon a 65 éven felüli cseh állampolgárok és a 26 éven aluli diákok.

2018. szeptember 5. – *Angela Merkel* német kancellár és *Andrej Babiš* cseh kormányfő berlini találkozásán Németország és Csehország kormánya egyetértett abban, hogy az Európai Unió (EU) és Törökország menekültügyi megállapodása minta lehet ahhoz, hogy az EU más országokkal is megállapodást kössön az illegális migráció visszaszorítása érdekében.

2018. szeptember 6. – A Cseh Meteorológiai Intézet jelentése szerint Prágában 1775 óta nem volt ilyen forró és meleg a nyár, mint 2018-ban.

2018. szeptember 7. – *Frantisek Kupka* (1871–1957) világhírű cseh festőművész alkotásaiból nyílt retrospektív kiállítás Prágában, a Wallenstein-lovardában (Valdsejnská jizdárna) 2019. január 20-ig. A mintegy kétszáz kép többségét a prágai Nemzeti Galéria és a párizsi Pompidou Köz-



pont kölcsönözte a kiállítás számára. A cseh absztrakt festő élete jelentős részét Franciaországban élte le, hamvai a francia főváros Pere-Lachaise temetője kolumbáriumában nyugszanak.

2018. szeptember 15. – Prágai otthonában holtan találták *Bohumil Kulínský* karmestert, aki 37 évig vezette a Bambini di Praga gyermekkórust. Karrierjének 2004-ben kiskori megromlása körüli botrány vetett véget. Emlékiratait Volný pád (Szabadesés) címmel 2008-ban adta közre.

2018. szeptember 15. – *Pablo Picasso* (1881–1973) 1930-as években alkotott, óriási sikerű grafikáiból nyílt kiállítás a prágai Kampa Múzeumban 2019. január 15-ig, Szenvedély és bűn címmel.

2018. szeptember 18. – Bukarestben rendezték meg a 12 kelet- és közép-európai uniós országot tömörítő Három Tenger Kezdeményezés államfői csúcstalálkozóját

2018. szeptember 19. – A cseh kormány döntése értelmében 2019. januártól átlagosan 4,7 százalékkal, mintegy 900 koronával (11 160 forint) emelkednek az öregségi nyugdíjak Csehországban.

2018. szeptember 24–30. – Varsóban, Pozsonyban és Prágában turnézott a Magyar Állami Operaház *Janáček*

Jenufa és *Kodály* Székely fonó című műveivel.

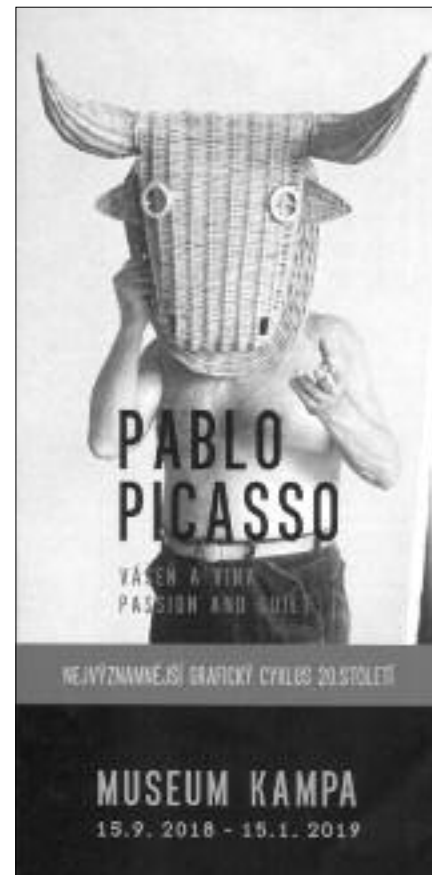
2018. szeptember 25. – Átszervezés címén elmaradt a Cseh Csalogány elnevezésű népszerű könnyűzenei ankét, amelyben a nézői szavazatok alapján eddig minden évben megválasztották Csehországban az év legjobb férfi és női énekesét, valamint zenekarát. A szavazást, amely 1964-től 1992-ig az Arany Csalogány, 1993-tól pedig a Cseh Csalogány nevet viseli, a legtöbbször *Karel Gott* és *Lucie Bílá* nyerte. A férfiak kategóriájában Gott 42-szer, a nőknél Bílá majdnem 20-szor végzett az első helyen.

2018. szeptember 27. – II. Rákóczi Ferencről nyílt kiállítás Jindřichův Hradec városában, ahol az erdélyi fejedelem 1688 és 1690 között a helyi jezsuita gimnáziumban diákoskodott.

2018. szeptember 28. – Nyolc hónapi felújítás után újra működik a prágai Óvárosi városháza híres csillagászati órája, az Orloj.

2018. október 2. – A cseh képviselőház hibásnak és nem szerencsésnek minősítette határozatában az Európai Parlament szavazását, amely megindította az uniós alapszerződés 7-es cikke szerinti eljárást a jogállamiság magyarországi helyzetéről készített Sargentini-jelentés alapján.

2018. október 5–6. – Csehországban a helyi önkormányzati és a részleges



szenátusi választás első fordulóját tartották. *(Lásd még: október 12–13.)*

2018. október 8. – Az Európa Tanács (ET) parlamenti közgyűlése Strasbourghban a Memorial orosz jogvédő szervezet grozniji irodáját vezető *Ojub Titijev*nek ítélte oda a Václav Havel emberi jogi díjat. A kitüntetett nem volt jelen, mivel január óta börtönbüntetését tölti Oroszországban.

2018. október 11. – Megnyílt a négy visegrádi ország kortárs filmjeinek szemléje Prágában, a Magyar Intézet szervezésében.

2018. október 11–12. – A szlovákiai Csorbatón (Strbské Pleso), a Magas-Tátrában zajlott a cseh, a lengyel, a magyar és a szlovák államfő hagyományos évi kétnapos találkozója.

2018. október 12–13. – A helyhatósági választások 2. fordulójában Babiš pártja, az ANO a legtöbb nagyvárosban győzött, míg Prágában a Polgári Demokratikus Párt (ODS) nyert, és az ANO csak az 5. helyen végzett. 1990 óta először nem jutottak be a cseh fővárosi képviselők közé a kommunisták és a szociáldemokraták. Országos szinten a legtöbb képviselő helyet a különböző lokális, független kezdeményezések szereztek. A szenátorok harmadának (27 mandátum) újráválasztásán a legtöbb szenátori helyet az ODS szerezte meg. A 81 tagú testületben az ellenzéki ODS-nek 16, az ANO 7, a ČSSD 13, az ellenzéki Polgármesterek és Függetlenek (STAN) párt és szövetségesei 17, a Kereszténydemokrata Unió-Csehszlovák Néppárt (KDU-ČSL) frakciója 16 mandátumot birtokol. A Cseh- és Morvaország Kommunista Pártjának (KSČM) a felsőház 1996-os megalakulása óta először egyetlen szenátora sem lesz.

2018. október 13. – Prága város tanácsának májusi döntése értelmében ettől kezdve *Miloš Forman* világhírű cseh-amerikai filmrendező nevét viseli az Óvárosban álló Intercontinental szálló előtti, eddig névtelen tér.

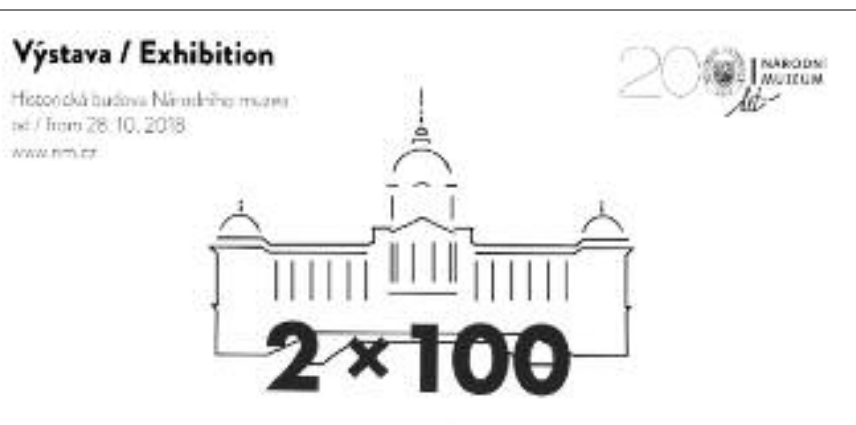
2018. október 16. – *Miloš Zeman* köztársasági elnök *Tomás Petříček* eddigi külügyminiszter-helyettest nevezte ki Csehország külügyminiszterévé. Addig a külügyi tárcát az államfő megbízásából ideiglenesen *Jan Hamáček* belügyminiszter irányította.

2018. október 17. – A cseh hadsereg speciális kommandója Afganisztánban

meztalálta és megölte egy helyi terrorista csoportnak az egyik tagját, aki részt vett a szövetséges NATO-katonák elleni, augusztus elején elkövetett robbantásos merénylet megszervezésében. Egy másik terroristát pedig a csehek őrizetbe vettek. 18-án öt cseh járőröző katona sebesült meg Afganisztánban, amikor harcok mellett robbanószerrel megrakott autó robbant fel. 22-én egy cseh katona meghalt, kettő megebesült, amikor a Herát tartományban lévő Sindand támaszponton egy afgán katona megtámadta a cseh hadsereg egyik harckocsiját.

2018. október 23. – *Ivan Wernisch* cseh költő, író és publicista vette át Prágában az óvárosi városháza dísztermében az évi Franz Kafka-díjat. A 75 éves Ivan Wernisch az ötödik cseh szerző, akit Kafka-díjjal jutalmazott a nemzetközi zsűri. A díjjal 10 ezer dolláros (2,81 millió forint) pénzjutalom jár.

2018. október 28. – Prágában megnyílt a cseh Nemzeti Múzeum felújított történelmi épülete, ahol Csehszlovákia megalakulásával és történetével összefüggő legfontosabb dokumentumok eredeti példányaikat is kiállították a csehszlovák állam megalakulásának 100. évfordulója alkalmából. Először állították ki az 1938. szeptember 30-i müncheni egyezmény eredeti német



példányát, továbbá az amerikai cseh és szlovák emigráció szervezetei között 1918-ban Pittsburgh-ben létrejött egyezményt. A múzeumot az év végéig ingyen látogathatta a közönség.

2018. október 28. – Nagyszabású katonai díszszemlét tartottak Prágában Csehszlovákia megalakulásának 100. évfordulója alkalmából, és ország-szerte kiállításokkal, rendezvényekkel emlékeztek meg a történelmi eseményről.

2018. október 29. – A cseh közlekedési minisztérium tanulmánya szerint vizsgálódási, közlekedési, energetikai és turisztikai szempontból Csehország számára hasznos lenne a Duna–Odera–Elba csatorna megépítése.

2018. november 1. – A Forbes cseh magazin listáján *Lenka Bradáčová*

prágai főügyész a legbefolyásosabb nő Csehországban az utóbbi hét évben.

2018. november 12. – *Andrej Babiš* cseh kormányfő párizsi látogatásán felajánlotta *Milan Kunderának*, a Párizsban élő világhírű cseh származású írónak, hogy segít visszaszerezni cseh állampolgárságát, amellyel az 1979-ben fosztotta meg őt a csehszlovák kommunista rendszer. Babiš Kunderát és felségét meghívta csehországi látogatásra is.

2018. november 13. – *Andrej Babiš* cseh kormányfő lemondását követelte az ellenzék, miután egy prágai hírportál nyilvánosságra hozta, hogy újságírói Svájcban megtalálták Babiš első házasságából származó, svájci állampolgár fiát, aki azt mondta: apja kívánságára a közelmúltban Ukrajnába és a Krím-félszigetre vitték, hogy ne tehessen tanúvallomást a Gólyafészek szabadidőközpont ügyében.

2018. november 14. – A cseh kormány úgy döntött, hogy Csehország nem csatlakozik az ENSZ globális migrációs csomagjához.

2018. november 14. – *Jaroslav Kuberát*, az ellenzéki Polgári Demokratikus Párt (ODS) szenátorát választották meg a cseh parlamenti felsőház, a szenátus elnökévé Prágában.

2018. november 15. – A parlament felsőháza, a szenátus lemondásra szólította fel *Andrej Babiš* cseh miniszterelnököt.

2018. november 15. – A V4 tagországok (Csehország, Lengyelország, Magyarország, Szlovákia) védelmi miniszterei szlovákiai biztonságpolitikai tanácskozásukon úgy határoztak, hogy közös európai harcsoportot hoznak létre a visegrádi négyek (V4), amely 2019 második felében kezdi meg működését.

2018. november 16. – *Bonjour Monsieur Gauguin* címmel cseh művészek 1850–1950 között alkotott bretagne-i képeit állították ki a prágai

Kinsky Palotában 2019. március 17-ig, köztük *Alfons Mucha*, *Václav Brožík*, *Jan Zrzavý*, *Josef Capek*, *Toyen*.

2018. november 17. – Prágában *Andrej Babiš* cseh kormányfő lemondását követelte több tízezer ember. Az 1989-es bársonyos forradalom emlékhelyén elhelyezett virágcsokra a köztársasági elnökével együtt szemétkosárba került.

2018. november 20. – A cseh kormány döntése értelmében 2019. januártól 1150 koronával 13 350 koronára (168 210 forint) emelkedik a minimálbér Csehországban.

2018. november 23. – Hat ellenzéki párt bizalmatlansági indítványt nyújtott be a parlament alsóházában Gólyafészek ügyben napvilágra került új tények alapján, de a kísérlet kudarcot vallott. A 200 tagú parlamenti alsóházban 92 képviselő támogatta, míg 90 képviselő ellene szavazott. *Andrej Babiš* ellen a Gólyafészek szabadidőközpont ügyében folyik eljárás, az uniós támogatásokkal való visszaéléssel gyanúsítják.

2018. november 24. – A ČVVM közvélemény-kutató ügynökség országos felmérése szerint továbbra is az *Andrej Babiš* miniszterelnök vezetete ANO mozgalom a legnépszerűbb politikai tömörülés Csehországban. Támogatottsága stabilan 30 százalék körül mozog.

2018. november 28. – Az ENSZ Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete (UNESCO) illetékes bizottsága Port Louis-i (Mauritius) tanácskozásán felvette a kétfestés hagyományát a szellemi kulturális örökség listájára. A jelölést Magyarország, Németország, Ausztria, Csehország és Szlovákia közösen nyújtotta be.

2018. november 29. – *Orbán Viktor* miniszterelnök 29-én Pozsonyba látogatott és részt vett a „Kohézió barátai” című magas szintű találkozón.

2018. november 29. – *Tomás Petříček* cseh külügyminiszter törölte a budapesti nagykövetséget a kiemelt cseh diplomáciai képviselők listájáról. 2019. januártól kezdve a „top” cseh nagykövetségek listájából kikerül az ankarai, a budapesti, a kijevi és a római nagykövetség. A költségmegtakarítást máshová irányítják, Csehország például Maliban nyit új nagykövetséget, és visszatér „azokhoz az időkhoz, amikor a lista a nagyhatalmakra, a szomszédos országokra

és a kulcsfontosságú intézményekre orientálódott” – indokolta a miniszter a sajtónak. A külügyminiszter szerint a tárca belügyéről van szó, s a döntésnek nincsenek politikai következményei.

2018. november 29. – A prágai állatkert leállította a kínai óriáspandák és a hulmánok tenyésztésének projektjét – közölte *Miroslav Bobek*, az állatkert igazgatója.

2018. november 30. – A Cseh Statisztikai Hivatal (ČSÚ) jelentése szerint a külföldi származású óvodások száma az utóbbi tíz évben megháromszorozódott, az általános iskolákban kétharmaddal, a középiskolákban pedig egyharmaddal emelkedett.

2018. november 30. – *Orbán Viktor* miniszterelnök *Andrej Babiš* cseh kormányfő meghívására először tett hivatalos látogatást Prágában. Orbán úgy nyilatkozott, hogy új dimenzióba lépetek a magyar–cseh kapcsolatok az elmúlt években. Babiš szerint Csehország továbbra is stratégiai partnernek tekinti Magyarországot, s a cseh külpolitikában nem történt semmiféle változás. *Szijjártó Péter* külügyminiszter szerint új szintre emelkedett a magyar–cseh gazdasági együttműködés.

2018. november 30. – Balassagyarmat önkormányzata Civitas Fortissima (legbátrabb város) 2019-ben emlékévet rendez annak tiszteletére, hogy száz éve, 1919. január 29-én a megszálló csehszlovák katonaság kiűzésével elérték, hogy a város Magyarország része maradt. Az Országgyűlés ezért 2005-ben Balassagyarmatnak adományozta a Civitas Fortissima címet.

2018. december 3. – A pozsonyi nemzetközi filmfesztiválon a diákzsűri *Csuja László* Virágvölgy című első filmjét választotta a legjobb alkotásnak.

2018. december 7. – Saját divatmárkáival (Pietro Filipi és a Kara) lép a magyar piacra *Michal Micka*, cseh üzletember, aki négy milliárd eurós befektetéssel indít, húsz üzlet megnyitását tervezi.

2018. december 10. – A marokkói Marrákesben elfogadták az ENSZ globális migrációs megállapodását 164 ország támogatásával, több tagállam nyílt rosszállása és távolmaradása mellett.

2018. december 10. – *Václav Klaus* volt

cseh kormány- és államfő Budapesten, a Terror Háza Múzeumban átvette a 2018. évi Petőfi-díjat.

2018. december 11. – Az Emberi Jogok Európai Bírósága elutasította *Andrej Babiš* cseh kormányfő Szlovákia elleni panaszát.

2018. december 12. – Csehország lakosainak száma szeptember végén meghaladta a 10,63 milliót, ami 27 700-zal több, mint 2017 végén – közölte a Cseh Statisztikai Hivatal.

2018. december 12. – A cseh kormány a pénzügyminisztérium és a jegybank közös javaslatára ismét elhalasztotta a közös európai pénznem, az euró bevezetését.

2018. december 13. – Az Európai Parlament (EP) képviselői Strasbourgban tartott plenáris ülésükön úgy foglaltak állást, hogy az Európai Bizottságnak azonnal fel kell függesztenie az *Andrej Babiš* cseh kormányfő üzleti birodalmához kapcsolódó cégeknek szabálytalanul juttatott valamennyi uniós támogatást, és köteleznie kell azokat a finanszírozás visszafizetésére.

2018. december 17. – Több mint 8 milliárd koronát (100,8 milliárd forintot) költöttek a csehek 2017-ben új könyvek vásárlására, ami 200 millió koronával (2520 millió forinttal) haladta meg az előző évi ilyen célra fordított kiadásokat – közölte honlapján a cseh könyvkiadók és könyvterjesztők szövetsége (SČKN).

2018. december 20. – A csehországi Karvinában sűjtólégrobbanás történt, amely 13 bányász – köztük 12 lengyel – életét követelte.



2018. december 30. – A csehországi sajtóban 2018 *Andrej Babiš* éve volt, a 64 éves, szlovák származású milliárdos politikus neve szinte le sem került a cseh napilapok első oldaláról.

Magyar és cseh sajtó alapján összeállította:
Molnár Éva
A képek forrása: Týden hetilap,
prospektusok és internet

Sporthírek Csehországból

2018. január 1–december 31.

2018. január 6. – Az eddigi 66 síugró Négysáncversenyen összesítésben Finnország végzett az 1. helyen 16 győzelemmel, Csehország pedig a 6. helyen 2 győzelemmel.

2018. február 9–25. – A XXIII. téli olimpiai játékokat a dél-koreai Phjongcsangban rendezték, ahol Csehország 2 arany, 2 ezüst és 3 bronzéremmel a 14. helyen végzett az összesítésben. 17-én *Ester Ledecká*, cseh snowboard-világbajnok



váratlanul olimpiai aranyat nyert a női Super G-n, azaz szuperóriás-műlesiklásban az amerikai *Mikaela Shiffrin*től kölcsönkapott lécekkal. 24-én pedig a hódeszkások párhuzamos óriás-műlesiklásán is győzött. *Ledecká* az első és az egyetlen, aki egy olimpián két nagyon eltérő sportágban lett olimpiai bajnok. Magyarországra a játékok történetében először nyert aranyérmel: a rövidpályás gyorskorcsolya 5000 m férfi váltójában.

2018. április 12. – Távozott az Aluinvent DVTK Miskolc női kosárlabdacsapatának vezetőedzői posztjáról a cseh *Štefan Svítek*, aki 2017. júniustól látta el ezt a feladatot.

2018. április 23. – A cseh *Markéta Jeřábková* Érd női kézilabdacsapatába igazolt át a DHK Baník Most csapatától.

2018. április 29. – *Jakub Janda* korábbi világkupa-győztes síugró választották a Cseh Síszövetség szakágvezetőjévé.

2018. május 5. – *Petra Kvitová* nyerte a 250 ezer dollár összdíjazású prágai salakpályás női tenisztornát.

2018. május 12. – A cseh *František Šisr* győzött a V4 kerékpárverseny magyarországi szakaszán.

2018. május 12. – *Petra Kvitová* nyerte a madridi salakpályás tenisztorna női versenyét, miután a fináléban három szettben, 2 óra 51 perc alatt legyőzte a holland *Kiki Bertens*t.

2018. június 10. – *Tomáš Rosický*, a „kis Mozartnak” becézett 105-szörös cseh válogatott labdarúgó, a Sparta

Praha, a Borussia Dortmund és az Arsenal FC volt csillaga Prágában elbúcsúzott aktív karrierjétől.



2018. június 10. – A francia nyílt tenisz-bajnokság páros döntőjét a cseh *Barbora Krejčíková* és *Kateřina Siniaková* nyerte meg.

2018. június 14. – A következő idénytől a szlovák jégkorongbajnokság élvonala, a Tipsport liga két magyar csapattal, a DVTK Jegesmedvék és a MAC Budapest együttesével 12 résztvevőre bővül – jelentették be Pozsonyban a szlovák sorozat és a Magyar Jégkorong Szövetség (MJSZ) vezetői.

2018. június 15. – A női röplabda Európa Liga arany divíziójában Csehország válogatottja a harmadik helyen végzett, mivel a sorozat budapesti négyes döntőjének bronzmérkőzésén 3–1-re legyőzte Finnország csapatát.

2018. augusztus 5. – A gyorsasági-motoros-világbajnokság elit-kategóriájára, a MotoGP versenyt a Cseh Nagydíjon az olasz *Andrea Dovizioso* nyerte meg.

2018. augusztus 22. – A nyolcszoros Grand Slam-teniszbajnok *Ivan Lendl* csatlakozott a német *Alexander Zverev* edzői stábjához.

2018. szeptember 11. – Közös megegyezéssel távozott *Karel Jarolím*, a cseh labdarúgó-válogatott 2016-ban

kinevezett szövetségi kapitánya, mivel irányításával a csehek nem jutottak ki az oroszországi világbajnokságra, továbbá 22 mérkőzésen csak tíz győzelmet arattak, azokat is alacsonyabban jegyzett csapatok ellen.

2018. szeptember 18. – *Jaroslav Šilhavý* lett *Karel Jarolím* utódja a cseh labdarúgó-válogatott szövetségi kapitányi posztján.



2018. szeptember 23. – A negyediként rangsorolt cseh *Karolina Plíšková* győzött a 800 ezer dollár (222 millió forint) összdíjazású tokiói kemény-pályás női tenisztornán, miután a döntőben két szettben legyőzte a harmadik helyen kiemelt japán *Oszaka Naomit*.



2018. október 18. – *Radek Štěpánek*, a legjobb cseh és világlaszis teniszező a prágai O2 arénában



mondott búcsút aktív sportkarrierjének.

2018. október 23. – A 49 éves *Pavel Hapal* lett a szlovák labdarúgó-válogatott szövetségi kapitánya. A cseh szakember ezt megelőzően a Sparta Prahát irányította, és *Jan Kozak*ot váltotta fel a kispadon, aki öt év után október közepén mondott le posztjáról.

2018. november 10. – Bejelentés szerint a cseh *Lucie Šafářová* 2019 elején, az ausztrál nyílt tenisz-bajnokság után visszavonul.

2018. december 23. – Az év cseh sportolója a 23 éves *Ester Ledecká* lett, aki az év elején a phjongcsanghi téli olimpián először alpesi síben (kölcsönléceken), majd a fő sportágában, snowboardban is aranyérmel szerzett. A cseh sportújságírók az év sportlegendájává a wimledoni bajnok *Jana Novotná* teniszezőnőt, egykori páros világbajnokot választották, aki 2017 végén hunyt el 49 évesen.



2018. december 29. – A cseh *Ondřej Bisaha–Petr Tešinský* páros nyerte a jubileumi, 20. alkalommal megrendezett mogyoródi Szilveszter-ralit.

Magyar és cseh sajtó alapján összeállította: Molnár Éva
A képek forrása: Týden hetilap, internet



POLIČKA



Polička egyike a három tucatnál is több királyi városnak, amely *II. Přemysl Ottokár*, a nagy városalapító király akaratából jött létre. Nevét a Csehországban még általános erdőrengeteg közepén fekvő mezőn való elhelyezkedéséről kapta: polička=mezőcske.

Míthogy a városka a Prágából Brünnbe vezető út egyik szakaszán, a „Nádasos ösvényen” fekszik, a történészek feltételezik, hogy korábban létezett itt egy falucska és egy őrhelyként működő kis vár. A bizonyosság az, hogy *Přemysl Ottokár* 1265-ben megbízta *Kunrat z Lewendorfu*-t az új város alapításával.

Polička nem kapott szabad királyi város rangot, ún. kamarai státusba került. A nevezett *Kunrat z Lewendorfu* a város létrehozása fejében megkapta a bírói tiszteletet, a bevételek egyharmada őt illette, kétharmada a kamarát. A szerződés ellenére *Ottokár* halála után a város néhány évre az özvegy királyné kezébe, *Záviš z Falkenštejna* kezére jutott, majd 1284-ben *II. Vencel* a prágai püspököt bízta meg a város igazgatásával. Az uralkodó halála után a megözvegyült *Eliška Rejčká* 1307-ben főlucatnyi kelet-csehországi városka között Poličkákat is megkapta királynéi városként, mely státus sokáig fennmaradt.

A rangkorlátok ellenére Polička számos – a szabad királyi városok körében szokásos – kiváltságot kapott: a kereskedők a települést nem kerülhették el, már a belépés előtt vámot kellett fizetniük. A város mérőöldnyi körzetében sem kocsmát,

sem ipart nem lehetett működtetni. Egyre több vásár tartására kaptak lehetőséget.

1360-ban *IV. Károly* megengedte a város kikövezését. 1412-ben *IV. Vencel* – testvére, *Zsigmond* engedélyével – a királynéi városok terhére 100 ezer magyar aranyat vett fel. 1421-ben a város ellenállás nélkül beengedte a huszitákat, akik aztán a város minden bevételét magukhoz ragadták. 1436-ban Polička elfogadta királyul *Zsigmondot*, aki még életében feleségének, *Czillei Borbálának* adományozta a királynéi városokat, teljhatalommal felettük. Borbála halála után a városok visszaszálltak a koronára.

A döntően cseh lakosságú Polička 1547-es és 1620-as Habsburg-ellenessége miatt sokat veszített privilégiumaiból, ezeket csak 1628-ban kapta vissza, de csak katolikus polgárai számára, s emiatt a lakosok jelentős része elvándorolt.

Ezzel ott hagyhatjuk városunk mindezidáig zajos történelmét, és meglátogathatjuk Polička nevezetességeit.

Elsőként a városfalakat említhetjük, melyeket a XIII. század végétől fokozatosan építettek ki, s csaknem a teljes erődítés megmaradt. Ezeket gondosan helyreállították. Hajdanán 19 félköríves, belülről nyitott bástya védte a települést, nagy részük ma is áll.

Mint Csehországban általában, a kezdetben faépítésű házakat a XIV. században átépítették kőépületekre. A középkori városokat gyakran pusztító „vörös kakas” Poličkákat ezután sem

A régi városfalhoz ragasztott „Na bídě” városrész felújított házcskái



A városfal és a Szent Jakab-templom tornya, Bohuslav Martinů szülőhelye

kimélte. Nagy tűzvészek voltak 1421-ben, 1523-ban, 1540-ben. Az ezeket követő újjáépítések után a városka középkori jellege még megmaradt, de az 1845-ös pusztulás után már a ma látható, modernebb külsőt öltötték az épületek. A hanzaházakra üto keskeny, nyeregvetős épületek helyett szélesebb homlokzatúak jelentek meg. A pincék azonban őrzik a gótikus eredetet.

Át kellett építeni a leégett középkori városházát is, tornya azonban középkori, az épületben múzeum működik. A gótikus Szent Jakab-templomot teljesen le kellett bontani, az új neogótikus dékáni templom építésére 1853–1865-ben került sor. Nagyon hangulatos a részben lebontott, részben újjáépített „Na bídě” (a nyomoron) városrész, melyet hajdan a szegények laktak, a városfalhoz ragasztott alacsony, szerény házcskáiban. Ma jó sörözőket látogathatunk itt.

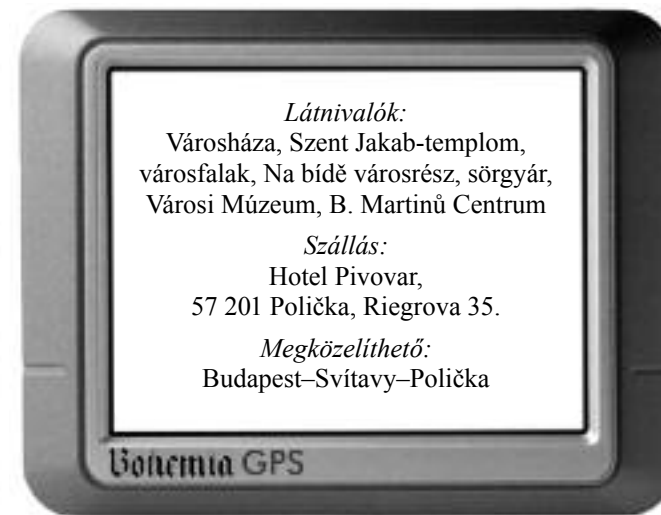
Poličkákat két igazán utánozhatatlan élmény miatt érdemes meglátogatni. Az első a már említett Szent Jakab-templomhoz kapcsolódik, melynek toronyóri állását 1889–1892-ig *Ferdinand Martinů* cipész látta el. Itt, a szerény szolgálati toronyszobában született 1890-ben fia, *Bohuslav Martinů*, a XX. század egyik legnagyobb zeneszerzője. Születésének helyszí-

ne az eredeti állapotnak megfelelően berendezve várja a látogatókat. Az 1959-ben Svájcban elhunyt zeneóriás sírját a poličkai temetőben találjuk. Életét, munkásságát a Városi Múzeumban létrehozott Bohuslav Martinů Centrum mutatja be interaktív módon.

A városban megfordulva nem szabad kihagyni a sörgyárral való megismerkedést. Tucatnyi csehországi sörgyári kirándulás után kijelenthető, hogy a Poličkai Polgári Sörfözde meglátogatása verhetetlen élmény: mind a barátságos fogadtatás, mind a nyújtott ismeretek, vagy a kóstolás minőségét, mennyiségét illetően. *Jan Kozák* sörmérnök valóban érthetően ismerteti a sörgyártás mesterfogásait. Mindez nem véletlen: az 1865-ben alapított, 1948-ban államosított sörgyár 1994-ben a restitúció keretében visszakerült az eredeti tulajdonos utódainak birtokába. Innen a profizmus.

Polička egyike Csehország száznyi kedves, szerethető kisvárosának. Autós vagy turistabuszos kirándulás esetén a festői környék, a középkori Svítavy, Litomyšl, Vysoké Mýto felkeresésével kapcsolhatjuk össze.

Kép és szöveg: Zachár Ottó



Látnivalók:

Városháza, Szent Jakab-templom, városfalak, Na bídě városrész, sörgyár, Városi Múzeum, B. Martinů Centrum

Szállás:

Hotel Pivovar,
57 201 Polička, Riegrova 35.

Megközelíthető:

Budapest–Svítavy–Polička

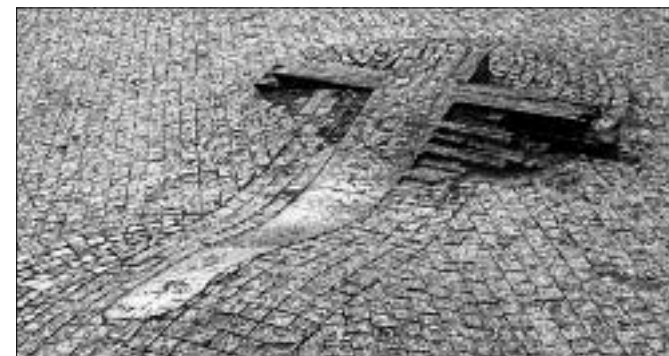
TÖRTÉNELMI ESEMÉNYEK

1419. július 30-án zajlott le az **első prágai defenztráció**: a prágai radikális huszitákra rendkívüli befolyást gyakorló hit-szónok, Jan Želivský prédikációja után a feltűzött, forrongó tömeg megrohmozta az Újvárosi Városházát és a városi tanács ellenségnek tartott tagjait kihajította az ablakon; a szerencsétlenül járt férfiakat a tömeg agyonverte. Van olyan elképzelés is, mely szerint az ablakok alá gyűlt fegyveresek felfele tartott lándzsáira, dárdáira zuhantak. Egyvalami bizonyos: a hátborzongató esemény a másfél évtizeden át, 1434-ig zajló huszita háborúk nyitányává vált. Az uralkodó, *IV. Vencel király – IV. Károly fia* – a hadjáratok és csaták idejét már nem élte meg, 1419. augusztus 16-án elhunyt. **(600 éve történt)**

1894. szeptember 21-én a Baťa-testvérek, Anna, Antonín és Tomáš Zlínben családi vállalkozásként **cipőgyártó céget hoztak létre**. A vállalkozás az évek folyamán hallatlan sikereket elérő, termékeivel világhírt szerző hatalmas cipőgyárrá nőtte ki magát, a jelentősnek korábban aligha nevezhető település pedig nagy iparvárossá változott át. Aki ellátogat Zlínbe, a funkcionista építészet szabad ég alatti, hatalmas „bemutatótermében” érezheti magát, a Baťa-cipő pedig mindmáig fogalom, és számos helyen gyártják. **(125 éve történt)**

1939. március 14–16. között a német hadsereg megszállta Csehországot, s miközben az agressziót végrehajtó csapatok akadálytalanul nyomultak előre, *Adolf Hitler* birodalmi kancellár március 15-i rendelete nyomán létrejött a Cseh–Morva Protektorátus (Protektorat Böhmen und Mähren). A több mint hat évig tartó megszállás a cseh nemzet történelmének különösen gyászos, tragikus fejezetévé vált. Az 1938 őszen drasztikusan megcsonkított Csehszlovák Köztársaság végzetét Csehország német leigázása mellett a szlovák parlament 1939. március 14-i, az önálló Szlovák Köztársaság létrejöttét kinyilvánító döntése teljesítette be. **(80 éve történt)**

1969. január 16-án a prágai Vencel téren felgyújtotta magát Jan Palach (sz. 1948), a Károly Egyetem Bölcsészettudományi Karának diákja, aki ezzel a kétségbeesett, elborzasztó cselekedettel akart tiltakozni az előző évi szovjet megszállás és a reformfolyamatot fokozatosan semmissé tevő „normalizáció” ellen. Palach abban bízott, hogy eleven fáklyává változva felrészhatja az apátiába süllyedő, vezetőitől elhagyott, sőt elárult társadalmat. Iszonyú szenvedés után január 19-én belehalt égési sebeibe; január 25-én lezajlott temetése a megszállás és a megszilárdulóban lévő diktatórikus viszonyok elleni méltóságteljes tüntetéssé vált. **(50 éve történt)**



Jan Palach és Jan Zajíc emlékére a prágai Vencel téren

Egy kortárs író:
Milan Kundera tanúságtétele Jan Palachról:
„Husz János mester vagy Giordano Bruno nem halhattak meg sem kötél, sem pallos által, hanem csakis a máglyán. Így változott át életük jelzőtüzzé, világítótoronnyá, messze a jövőbe előrevilágító fáklyalánggá, hiszen a test halandó, a gondolat viszont örök, és a láng reszkető léte a gondolatot testesíti meg. Jan Palach, aki húsz évvel Jaromil halála után egy prágai téren benzinnel öntötte le, majd pedig lángra lobbantotta magát, fuldoklóként aligha üvölthetett volna bele a nemzet lelkiismeretébe.” – Milan Kundera: *Az élet máshol van (Život je jinde)*, hetedik rész: *Avagy a költő haldoklik (Varga György fordítása)*. Az író, immár belső száműzetésben, 1970-ben Csehországban fejezte be a regényt, amely először francia fordításban: *La vie est ailleurs* címmel látott napvilágot 1973-ban a Gallimard-nál, csehül pedig hat évvel később a Josef Škvorecký és felesége, Zdena Salivarová által működtetett, torontói székhelyű Sixty-Eight Publishers kiadónál.

ció” ellen. Palach abban bízott, hogy eleven fáklyává változva felrészhatja az apátiába süllyedő, vezetőitől elhagyott, sőt elárult társadalmat. Iszonyú szenvedés után január 19-én belehalt égési sebeibe; január 25-én lezajlott temetése a megszállás és a megszilárdulóban lévő diktatórikus viszonyok elleni méltóságteljes tüntetéssé vált. **(50 éve történt)**

1969. április 17-én Csehszlovákia Kommunista Pártja Központi Bizottságának első titkára, Alexander Dubček (1921–1992) **lemondott** tisztségéről, s helyét az ugyancsak szlovák *Gustáv Husák* (1913–1991) foglalta el. A végletekig cinikus, machiavellizmusával kitűnő és a Szovjetunió érdekeit kiszolgáló Gustáv Husák hatalomra jutása felgyorsította a diktatúra helyreállítását – „normalizáció” és „konszolidáció” címén. **(50 éve történt)**

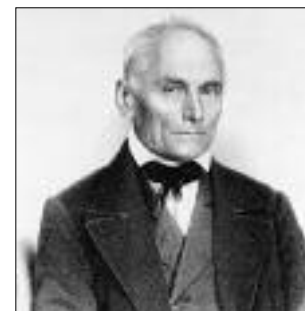
1989. január 15-18. között Jan Palach önégetésének és halálának huszadik évfordulója alkalmából tüntetéssorozat zajlott le Prágában, amely a „**Palach hete**” („Palachův týden”) néven vonult be a történelembe. A rendszerrel szembeni elégedetlenség fokozódásáról tanúskodó tüntetéseket az állam erőszakszervezetei brutálisan szétverték, csaknem másfélezer embert vettek őrizetbe, számosan megsebesültek, de a lázadás szellemét már nem tudták elfojtani. A tüntetések idején *Václav Havel* (1936–2011) is letartóztatták, később pedig újabb börtönbüntetésre ítélték. **(30 éve történt)**

1989. június 29-én az ellenzék képviselői nyilvánosságra hozták a Charta 77 körében született, a Néhány mondat (Několik vět) címet viselő **felhívást**, amely többek között a politikai foglyok szabadon bocsátását, a gyülekezési szabadság tiszteletben tartását, a cenzúra eltörlését, a valóban szabad, az addig tabuként kezelt témákat is érintő társadalmi párbeszéd lehetővé tételét követelte. A hatalom birtokosait kellemetlenül érintette, hogy a dokumentumot jó néhány népszerű művész, ismert értelmiségi is aláírta. A kommunista párt dön-

téshozói most is rágalmozó kampánnyal és megtorlással tudtak reagálni, de az öntudatra ébredő társadalom egyre kevésbé hagyta magát megfélemlíteni: a felhívást néhány hónap alatt mintegy negyvenezen írták alá. **(30 éve történt)**

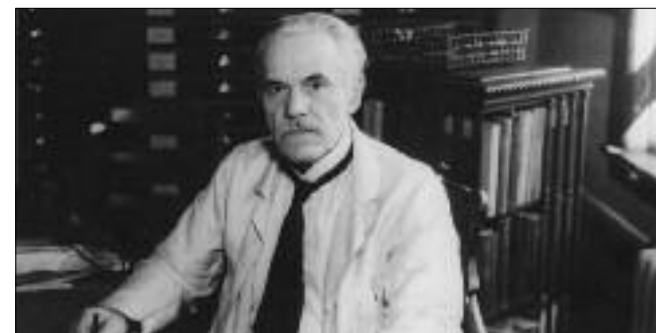
1989. november 17-én Prága belvárosában, a Národní třídán (Nemzeti sugárúton) a rohamrendőrök párját ritkító környezetlenséggel **szétverték a diákok** rendszerellenes jelszavakat is skandáló, egyébként **békés tüntetését**. A „rendfenntartók” brutalitásának következtében csaknem hatszázan szenvedtek különböző, gyakran súlyos sérüléseket. A Prágában történtek Csehországban és Szlovákiában is tömegtüntetéseket idéztek elő, amelyekkel szemben az önmagát túlélte rezsim már tehetetlennek bizonyult és két-három hét alatt összeomlott. Mivel ez a folyamat erőszakos cselekedetek nélkül ment végbe, „bársonyos forradalom” („sametová revoluce”) néven kezdték el emlegetni. Betetőzésékként 1989. december 29-én a még mindig kommunista többségű Szövetségi Gyűlés (a csehszlovák parlament) *Václav Havel*t választotta köztársasági elnöké – azt az embert, aki nemrég még közellenségnek, felforgatónak számított. A bukott rendszert már csak siratni lehetett. **(30 éve történt)**

KIEMELKEDŐ SZEMÉLYISÉGEK



Jan Evangelista Purkyně (1787. december 18., Libochovice–1869. július 28., Prága), nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő fiziológus, anatómus, biológus, ezen túl pedig költő és filozófus, a sejttan (citológia) tudományának egyik megalapítója. **(150 éve halt meg)**

Aleš Hrdlička (1869. március 30., Humpolec–1943. szeptember 5., Washington), antropológus, orvos; rendkívüli eredményeket ért el az ősemberkutatásban, annak tisztázásában, hogy miként terjedt el az emberi faj a Földön. Élete túlnyomó részét az Egyesült Államokban élte le, de mindig csehnek vallotta magát. **(150 éve született)**



Ivan Blatný (1919. december 21., Brno–1990. augusztus 5., Colchester, UK), költő, prózaíró, műfordító, kivételes tehetségű, elsősorban a városi életmódot és világot megörökítő poéta; a második világháború után emigrációba vonult, és angliai elmegyógyintézetek lakójaként már-már a feledésbe hullott, de egy nővér észrevette, hogy ápolja állandóan ír

valamit – a szövegek általa jutottak el *Josef Škvorecký* kanadai könyvkiadójaiba, meg is jelentek, a diktatúra bukása után pedig Blatný legalább a műveivel visszatért szülőföldjére. **(100 éve született)**



Jiří Orten (eredeti nevén *Jiří Ohrenstein*, 1919. augusztus 30., Kutná Hora–1941. szeptember 1., Prága), költő, akit tragikus sorsa okán éppúgy nevezhetnénk elátkozottnak, mint a XIX. század egyik-másik nagy francia lírikusát. Alkotói pályája igen rövid időt ölel fel, de kivételes tehetségét ennek dacára is meggyőzően bizonyította. Jelentős mértékben hatott rá az egzisztencializmus; hatásosan szólaltatta meg a magány, az elhagyatottság, a reményvesztettség hangjait. Halála abszurd volt és drámai: egy német mentőautó ütötte el Prágában. **(100 éve született)**



Jiří Šlitr (1924. február 15., Zálesní Lhota–1969. december 26., Prága), zeneszerző, zongorista, énekes, színész, képzőművész, a hatvanas évek kulturális életének egyik meghatározó személyisége. 1959-ben *Jiří Suchý*val együtt megalapította a korszak kiemelkedő alkotóműhelyévé lett Semafor színházat, melynek sikeréhez dalok és kísérőzenék szerzőjeként is jelentős mértékben hozzájárult. Korai halála ellenére hihetetlen gazdag életművet hagyott örökül: iszenáldotta tehetség volt. **(95 éve született, 50 éve halt meg)**



Věra Chytilová (1929. február 2., Ostrava–2014. március 14., Prága), filmrendező, az 1960-as évek cseh új hullámának világhírű reprezentánsa. Ironikus és satirikus hangvételű, groteszk mozzanatokban bővelkedő, kora égető erkölcsi kérdéseire reflektáló alkotásai *Miloš Formanéhoz* és *Jiří Menzeléhoz* hasonló rangot biztosítanak neki a cseh filmművészetben. Jó néhány sorstársához hasonlóan 1969 után éveken át őt sem engedték dolgozni, de a hajlíthatatlan egyéniségű Chytilovát nem tudták végleg eltüntetni a filmtől. Főbb művei: *A Világ automata büfé* – a Gyöngyöcskék a mélyben című szkeccsfilm egyik epizódja, 1965; *Százszorszépek*, 1966; *Paradicsomi fák gyümölcseit esszük*, 1969; *Játék az almáért*, 1976; *Panelsztori*, 1979; *Elakadás*, 1981; *Egy faun megkésétt délutánja*, 1983; *Prága – Európa nyugtalan szíve*, dokumentumfilm, 1984; *Farkaslak*, 1985; *A bohóc és a királynő*, 1987; *Egyet ide, egyet oda*, 1988; *Az örökség*, avagy gutentág, faszikáim, 1993; *Csapdák*, 1998; *Szép pillanatok szavatosság nélkül*, 2006. **(90 éve született)**

Jiří Trnka (1912. február 24., Plzeň–1969. december 30., Prága), báb- és képzőművész, illusztrátor, szobrász, jelmeztervező és rajzfilmrendező, a XX. század egyik legkiemelkedőbb, nemzetközi rangú cseh művésze. Bábfilmjei, többek között a Régi cseh mondák, a Švejk, a derék katona és a Szentivánéji álom a műfaj klasszikus alkotásai közé tartoznak; a Kéz című, az animáció és a bábfilm eszközeit egyaránt mesterien



kiaknázó műve az elnyomó hatalmat megjelenítő felejthetetlen példázat. A képen: Trnka és bábjai. (50 éve halt meg)

2019-BEN KERÉK SZÜLETÉSNAPIJUKAT ÜNNEPLIK:



Miroslav Zikmund 100 éves (1919. február 14., Plzeň–), utazó, számos útleírás (társ)szerzője; műveinek nagy többségét elmaradhatatlan útítársával, *Jiří Hanzelkával* (1920–2003) írta. A II. világháború utáni évtizedekben együtt járták be Dél-Amerikát, Afrikát, Ázsiát és Óceániát. Fényképekkel gazdagon illusztrált útirajzaik rendkívül népszerűekké, legendás párossá

tették őket. 1968-ban mindketten kiálltak a rendszer demokratizálása mellett, amit az 1969-ben ismét megszilárdult diktatúra az utazás és publikálás tilalmával torolt meg. 1989 után idős kora dacára folytatta a világjárását, s vitalitását mi sem mutatja jobban, mint hogy nem sokkal e sorok írása előtt betöltötte századik életévét! 1993-ban Hanzelka és Zikmund életművéért E. E. Kisch-díjat kaptak, 1999-ben *Václav Havel* elnöktől átvették az Érdemérem II. fokozatát. A párosról egy égitestet is elneveztek: 10173 Hanzelkazikmund. Zikmund hosszú ideje Zlínben él, ahol 2014-ben a Tomáš Baťa Egyetem tb. doktorává avatták, és *Zeman* elnök T. G. Masaryk Renddel tüntette ki. Hanzelkával együtt megtett útjainak Zlín városa 1996-ban állandó kiállítás szentelt, amely ma az újjászületett Baťa Intézet épületében látható. Magyarországról is csak a legjobb kívánságainkat tolmácsolhatjuk a nagy világjárónak és gratulálunk 100 éves teljesítményéhez!



Hanzelka és Zikmund Tatra 805-öse 1953-ból. Fotó: Dr. Killer



Milan Kundera 90 éves (1929. április 1., Brno–), regény-, esszé- és drámaíró, novellista, az 1960-as évek óta a cseh és a világirodalom egyik legjelentősebb alkotója. Pályáját lírikusként kezdte, igazi hangját azonban prózaíróként találta meg. A hatvanas évek második felében az önkényuralmi rendszer mélyreható reformjára törekvő „lázadó írók” egyikeként közéleti szerepet is vállalt, amiért 1969 után ő is a betiltott szerzők sorsára jutott. 1975-ben Franciaországba emigrált, s a rendszerváltás után is ott maradt: szülőföldjére csak ritkán és inkognitóban látogatott vissza. A nyolcvanas évek óta az esszéit, 1995 óta regényeit is franciául írta, esszéinek egy részét azonban anyanyelvén is közreadta a brünni Atlantis kiadónál, illetve a *Host* (Vendég) című, szintén Brünnben megjelenő irodalmi folyóiratban. (Kundera csehül írt könyveit is az Atlantis jelenteti meg, afféle kapocsként az író és szülővárosa között.) Az emberi lét alapkérdéseire választ kereső, filozófiai mélységű, sajátos elbeszélés-technikával megírt, mesterien megkomponált regényeinek köszönhetően a műfaj legnagyobbjai között tartják számon. Egyes vélemények szerint esszéistaként még kiválóbb. Főbb művei: *Tréfa*, 1967; *Nevetséges szerelmek*, 1970 – az elbeszéléskötet azonban csak később nyerte el végső formáját, az egyes történetek pedig a hatvanas évek folyamán három „füzetben” már napvilágot láttak; *Jakab és az ura*, 1971; *Bücsűkeringő*, 1972; *Az élet máshol van*, 1973; *A nevetés és felejtés* könyve, 1978; *A lét elviselhetetlen könnyűsége*, 1984; *A regény művészete*, esszék, 1986; *Halhatatlanság*, 1988; *Elárult testamentumok*, esszék, 1992; *Lassúság*, 1995; *Azonosság*, 1997; *Nemtudás*, 2000; *A függöny*, esszék, 2005; *Találkozás*, esszék, 2009; *A jelentéktelenség ünnepe*, 2014.



Jan Švankmajer 85 éves (1934. szeptember 4., Prága–), filmrendező, képzőművész, azon kevesek egyike, akiket ma is joggal nevezhetünk szürrealistáknak. 1968 Franciaországának lázadó diákjai csak követelték, hogy minden hatalom jusson a képzeletnek, Švankmajer azonban meg is valósította ezt a jelszót. Művészi bátorságának, leleményességének, műfaji sokoldalúságának, csapongó képzeletének köszönhetően összetéveszthetetlenül egyéni, meghökkentő és szellemes művek sokasága született. Bizarr objektjeinek láttán az az érzésünk támad, hogy *Salvador Dalí* hasonló jellegű munkáit is túlszárnyalják. Filmjei egyedülálló fantáziajátékok – csak a legfontosabbak: *Koporsósdi*, 1996; *Historia Naturae*, 1967; *Egy csöndes hét a házban*, 1969; *Leonardo naplója*, 1972; *Az otrantói kastély*, 1977; *Az Usher-ház vége*, 1981; *A párbeszéd lehetőségei*, 1982; *Az inga, a gödör és a reménység*, 1983; *Valami az Alice-ből*, 1988; *Sötétség/Fény/Sötétség*, 1989; *A sztálinizmus vége Csehországban*, 1990; *Faust-lecke*, 1994; *A gyönyör összeesküvéi*, 1996; *Ottóka*, 2000; *Téboly*, 2005; *Megélni az életet*, 2010; *Rovarok*, 2018.

Karel Gott 80 éves (1939. július 14., Plzeň–), táncdalénekes, amatőr (naiv) festő, a cseh popzene történetének legsikeresebb, több mint fél évszázada töretlenül népszerű, külföldön is ismert képviselője. Énekesként jó néhány műfajban bizonyította tehetségét, a rock and rolltól a swingen, dzsesszen és a countrysn át az operettig és a musicalig. Slágereinek, leme-



zeinek, díjainak összeszámolása komoly feladatot jelent annak, aki vállalkozik rá. Az év énekesének járó, Cseh Csalogány (Český slavík), korábban Arany Csalogány (Zlatý slavík) elnevezésű díjat 42-szer vette át: teljesítménye felülmúlhatatlannak tűnik. Számos filmben szerepelt, elsősorban énekesként, de színészként is. Előrehaladott kora és az utóbbi években megszaporodott egészségügyi gondjai ellenére újra és újra színpadra áll, sőt 2018-ban új stúdióalbummal jelentkezett.



Vladimír Körner 80 éves (1939. október 12., Prostějov), próza- és forgatókönyvíró, dramaturg, a történelmi regény műfajának kiváló képviselője. Több művében is azt vizsgálja, milyen pusztító hatást gyakorol a háború az ember lelkivilágára, s általában kiváló érzékkel, szuggesztíven idézi fel a háború légtörését. Tofforgatóként olyan jelentős filmek születésénél bábáskodott, mint az *Adelheid*, *A méhek völgye* és *Az irgalom anygala*. További fontos művei: *A hegyi forrás születése*, *A haldokló idő orvosa*, *Post bellum 1866*, *Szent Adalbert halála*.

Összeállította: G. Kovács László
(A képek forrása: internet)

IRODALMI MŰVEK 1969-BŐL

A 2019-es esztendőhöz is számos „jubiláló” irodalmi mű kapcsolódik: kiadásuk 50. évfordulója alkalmából szívesen emlíjtük meg őket – abban bízva, hogy egyik-másik könyv jól eső emlékeket idéz majd fel olvasóinkban, más kötetek fellapozásához pedig kedvet kapnak:

Alois Jirásek: *Régi cseh mondák (Staré pověsti české, 1894)*
Ivan Olbracht: *Jesenius színész különös barátsága (Podivné přátelství herce Jesenia, 1919)*

Josef Čapek: *Történetek a kutyusról meg a cicusról (Povídání o pejskovi a kočičce, 1929)*

Karel Čapek: *Elbeszélések az egyik zsebből, Elbeszélések a másik zsebből (Povídky z jedné kapsy, Povídky z druhé kapsy, 1929); A szenvedelmes kertész (Zahradníkův rok, 1929)*

Vítězslav Nezval: *Öt percnyire a várostól (Pět minut za městem, 1939)*

Jaroslav Durych: *Isten szivárványa (Boží duha, 1969 – posztumusz mű, a szerző már 1955-ben befejezte, s 1962-ben hunyt el.)*

Ladislav Fuks: *A tengerimalac halála (Smrt morčete, 1969)*

Ivan Klíma: *A hajó neve: reménység (Lod' jménem naděje, 1969)*

Vladimír Páral: *Gyilkosok és szeretők (Milenci a vrazi, 1969)*

Josef Škvorecký: *A pap vége (Farářův konec 1969); Az orozslánkölyök (Lviče 1969); Keserű világ (Hořký svět, 1969)*

Jiří Suchý: *Dalocskák (Písničky, 1969)*

Milan Švandrlík: *A fekete bárók (Černí baroni, 1969)*

Bohumil Hrabal: *Díszgyász (Krasosmutnění, 1979), Csoda mindennap (Každý den zářak, 1979)*

Ivan Klíma: *Szerelmes nyár (Milostné léto, 1979)*

Jaroslav Seifert: *Esernyő a Piccadillyről (Deštník z Piccadilly, 1979) A világ összes szépsége (Všecky krásy světa, 1979)*

Bohumil Hrabal: *Túlságosan zajos magány (Příliš hlučná samota, 1989 – a hetvenes években született mű kéziratát az író már 1976-ban befejezte, de ahogy az évszámok is mutatják, a „normalizált” Csehszlovákiában nem adhatta közre a könyveit tetszés szerint...)*

Ludvík Vaculík: *Augusztusi év (Srpnový rok, 1989)*

Ivan Klíma: *Se szentek, se angyalok (Ani svatí, ani andělé, 1999)*

Milan Kundera: *Találkozás (Une rencontre, 2009)*

CSEH/SZLOVÁK FILMEK 1968–1969-BŐL...

Ajánlat filmkluboknak

1968

A hulláégető (Spalovač mrtvol) – rendezte: *Juraj Herz*.

Minden jó földünk (Všichni dobří rodáci) – rendezte: *Vojtěch Jasný*.

A pap vége (Farářův konec) – rendezte: *Evald Schorm*.

Tréfa (Žert) – rendezte: *Jaromil Jireš*.

Büntény a mulatóban (Zločin v šantánu) – rendezte: *Jiří Menzel*.

Becsület és dicsőség (Čest a sláva) – rendezte: *Hynek Bočan*.

Pasták (A javító-nevelő) – rendezte: *Hynek Bočan*.

Égi lovasok (Nebeští jezdci) – rendezte: *Jindřich Polák*.

Szökevények és zárandokok (Zbehovia a pútnici) – rendezte: *Juraj Jakubisko*.

1969

Pacsirták cérnaszálon (Skřivanci na niti) – rendezte: *Jiří Menzel*.

Boszorkánypöröly (Kladivo na čarodějnice) – rendezte: *Otakar Vávra*.

Adelheid – rendezte: *František Vlácil*.

Zabil jsem Einsteina, pánové (Uraim, megöltem Einstein) – rendezte: *Oldřich Lipský*.

Světáci (Világfiak) – rendezte: *Zdeněk Podskalský*.

Ecce Homo Homolka – rendezte: *Jaroslav Papoušek*.

Paradicsomi fák gyümölcseit esszük (Ovoce stromů rajských jíme) – rendezte: *Věra Chytilová*.

Én, a bűbánatos isten (Já, truchlivý bůh) – rendezte: *Antonín Kachlík*.

Szétlőtt vasárnap (Zabitá neděle) – rendezte: *Drahomíra Vihanová*.

Slasti Otce vlasti (A Haza Atyjának gyönyöre) – rendezte: *Karel Steklý*.

A vágy neve Anada (Touha zvaná Anada) – rendezte: *Jan Kadár, Elmar Klos* (utolsó közös filmjük!).

Týden v tichém domě (Egy hét a csöndes házban) – rendezte: *Jan Švankmajer*.

Összeállította: G. Kovács László

2018. ÁPRILIS



Olvassuk egymást! – V4 országok közös standon a 25. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon + Fókuszban a gyerekirodalom Csehország önálló gyerekkiadvány-standján + **könyvbemutató:** *Matěj Hořava: Pálinka. Prózák a Bánátból, Typotex, 2018, fordította: Peřovská Flóra.*
Időpont: 2018. április 19–22.
Helyszín: Budapest, Millenáris

(Lásd még: 21. oldal!)

2018. MÁJUS

HaHó Európa – Hagyományok Hónapja, avagy az európai kulturális örökség ünnepe.
Időpont: 2018. május 9–június 9.

A cseh bábművészet három arca – A prágai Művészeti és Színházi Intézet kiállítása a cseh bábszínház történetéről, technikájáról és a bábkészítésről a HaHó Európa keretében.
Időpont: 2018. május 10–június 25.
Helyszín: Budapest, Beer De la Motte-palota a Várban

Kék innováció – modern és kísérleti cseh képfestő kiállítás a HaHó Európa keretében.



Cseh képfestő minták és Alice Klouzková ruhatervei

Bemutatta a kiállítás kurátora: *Alice Klouzková.*
Időpont: 2018. május 24–június 8.
Helyszín: Cseh Centrum

Susanna Roth műfordítói pályázat – Karel Veselý: Bomba★Funk című könyvének részlete – **eredményhirdetése** a szerző előadásával. A díj nyertese a zsűri (*Juhászné Hahn Zsuzsanna és Kiss Szemán Róbert*) döntése alapján *Deák Anna* lett.
Időpont: 2018. május 30.
Helyszín: Cseh Centrum

Cseh építészet 100 – A Cseh Építész Szövetségének kiállítása a cseh építész ikonikus munkáiból – a Cseh Királyság Mérnök- és Építész Egylete megalakulásának 150. évfordulója alkalmából.
Időpont: 2018. május 31–július 1. és 2018. szeptember 17–október 5.
Helyszín: Budapest, FUGA és Debrecen, HBMÉK kiállító-terme

2018. JÚNIUS

Nemzetközi Táncmaraton – Bulgária, Csehország, Magyarország, Románia és Szlovákia hagyományos táncainak bemutatója a HaHó Európa keretében.
Időpont: 2018. június 2.
Helyszín: Budapest, Fonó Budai zenekör

Európai reggeli – cseh, francia, izraeli és lengyel reggelik kóstolója a HaHó Európa.
Időpont: 2018. június 3.
Helyszín: Budapest, Szimpla Kert



Cseh reggeli (frgál) a HaHó Európa programfüzetében

Y.EAST 2018 – III. Nemzetközi Alternatív Színházi Fesztivál 7 ország különleges előadásával, kertmozíval, csillagvizsgálóval, piactérrel, workshopokkal, gyerek- és sportprogramokkal.
Cseh színelőadások: *Ferdinand, Halotti tor, Szecsuan, Fekete Seretlek (CZ, SK, SI), Machbeth.*
Időpont: 2018. június 21–24.
Helyszín: Zsámbéki Színházi Bázis



Y.EAST Színházi Fesztivál térképe a Zsámbéki Bázison

2018. SZEPTEMBER

CINEFEST – Lajka (versenyfilm), cseh báb sci-fi, 2018, rendező *Aurel Klimt, Damián Vondrášek* kisfilmes rendező a nemzetközi zsűri cseh tagja.
Időpont: 2018. szeptember 14–23.
Helyszín: Miskolc, Művészetek Háza

2018. OKTÓBER

Michel Fingesten (1884–1943) grafikái a prágai Ztichlá klika galériából.
Időpont: 2018. október 9–november 11.
Helyszín: Budapest, Óbudai Társaskör

DESIGNHÉT 2018 – Breathless / Az üveg születése – workshop és kiállítás.
Időpont: 2018. október 11–14.
Helyszín: Budapest, Szlovák Intézet



Igazi üveges workshop a Szlovák Intézet udvarán

100 éve – Csehszlovákia kikiáltásának évfordulója – a Cseh és a Szlovák Köztársaság hivatalos ünnepe a nagykövetség megnyitó beszédével.
Időpont: 2018. október 16.
Helyszín: Budapest, Pesti Vigadó

A cseh komiksz története + Bámulatos robotexpedíció – kiállítás és könyvbemutató a Margó Fesztiválon.
Időpont: 2018. október 18–21.
Helyszín: Budapest, Várkert Bazár (Lásd még: 50. oldal!)



Cseh képregény-kiállítás

Csehszlovákia ritmusában – 1918 és Czech Image kiállítás, bál a húszas évek stílusában – Csehszlovákia megalakulásának 100. évfordulója alkalmából.
Időpont: 2018. október 30.
Helyszín: Cseh Centrum



Monarchia- és csehszlovák stílus a bálban



Lucie Orbók és Sipos Ildikó „százéves” cseh/szlovák tortaszegése

A hetedik lépcső

Azt, hogy mi a titka a hetedik lépcsőnek, minden igazi bohémista, bohemiás ismeri. Hiszen ki ne látta volna a Jiří Menzel filmjét, *Az én kis falumat?* Ennek a filmnek egyik kulcsjelentében hangzik el az a – kultikussá vált – kijelentés a hetedik lépcsőről. Arról, hogy ott jó hűteni a sört a pincében.

De ez a rövid „száguldó riporter” beszámoló persze nem a sörhútsról szól, hanem arról az örömhírről, hogy 2018-ban ezen a néven két újdonságnak is örülhettek Budapesten a cseh kultúra barátai és a cseh sörök magyarországi kedvelői.

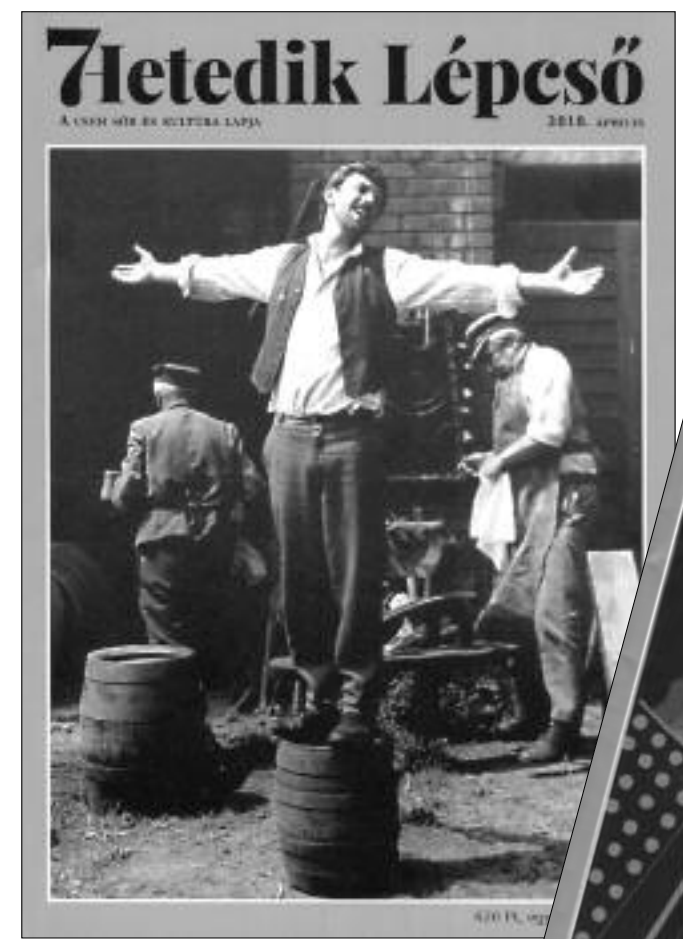
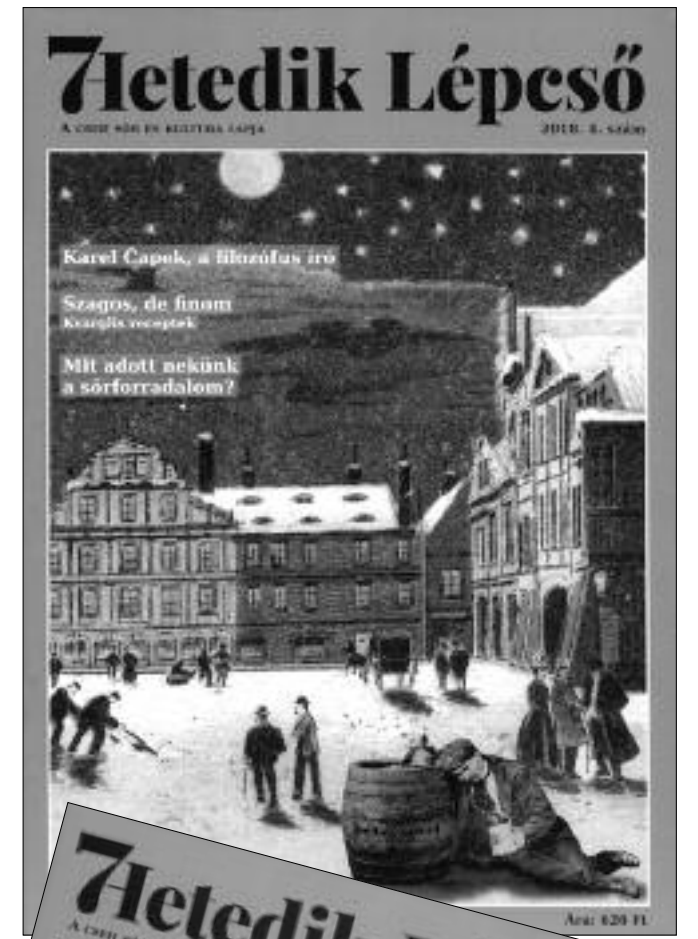
vagy kisüzemi technológiával készített cseh craft sörkülönlegességeket kóstolhatnak meg a vendégek.

Hab a tortán, vagy inkább hab a sörön, hogy ide költözött a Déri Miksa utcából a Bohemia Sörszalón is, amely ezúttal már nemcsak üveges sörök választékát nyújtja, hanem ajándéktárgyakat, könyveket, sőt egyszerűbb előre csomagolt élelmiszereket – mint knédlit, hermelint, kvarglit – is vásárolhatnak itt a betérők!

Polgár László, 2019. február

Először is 2018 tavaszától kezdve jelenik meg ezen a néven társalapunk, a Hetedik Lépcső, a „cseh sör és a cseh kultúra társlapja” *Orvos Miklós*nak, a Hrabal-söröző tulajdonosának kiadásában. A negyedévente megjelenő lap újabb színfolttal szélesíti a cseh–magyar kapcsolatokról tevékenykedő orgánumok eddig sem szegényes palettáját. A kiadó nem titkolt célja, hogy a folyóirat népszerűsítse Magyarországon a cseh kultúrát és a kulturált cseh sörfogyasztást is, továbbá hogy megismertessen a cseh sörpárra hihetetlenül széles választékával.

A lap több sörözőben is kapható, és rövid idő alatt bekerült a magyarországi újságárus hálózatok választékába is. Az első számú hely, ahol hozzá lehet jutni: a 2018 decemberében megnyílt Hetedik Lépcső nevű új söröző a Rákóczi úton. Mivel nem csak Magyarországon, hanem Csehországban is nagy divatja van az alternatív sörfőzdéknek, megnyitása egészen biztosan új fejezetet nyit a magyarországi cseh sörözők, vendéglátóhelyek fejlődéstörténetében. A Hetedik Lépcsőben ugyanis – habár úgyszintén az a vállalkozás üzemelteti, amelyik a Bohemia vagy a Hrabal Sörözőket – elsősorban kézműves-



Petr Blažek, G. Kovács László, Mitrovics Miklós történészek
 Időpont: 2019. január 30.
 Helyszín: Budapest, Cseh Centrum

2019. FEBRUÁR

Varázslatos Csehország – könyvbemutató a szerzők és a Hibernia kiadó: *Marton Jenő, Kocsis Péter, Munkácsi Zsolt, Vétek György* részvételével.
 Időpont: 2019. február 6.
 Helyszín: Budapest, Cseh Centrum (Lásd még: 51. oldal!)

CSEH FILMKARNEVÁL – a 2018-as év legjobb cseh filmjeinek seregszemléje. Filmek: **Hétfélig ház eladó** (r. *Tomáš Pavlíček*), **Domestik** (r. *Adam Sedlák*), **Szomorú férfiak mosolya** (r. *Dan Svátek*), **Miss Hanoi** (r. *Zdeněk Viktora*), **Jan Palach** (r. *Robert Sedláček*), **Az elárult arany** (r. *Radim Špaček*), **Egy kis időre** (r. *Jakub Šmíd*), **A papa Volgája** (r. *Jiří Vejdělek*). Vendégek a Hétfélig ház eladó után *Tomáš Pavlíček* rendező és *Bárdos Judit* színésznő, a Domestik után *Adam Sedlák* rendező, *Jiří Konvalinka* színművész és *Jakub Jira* producer, a Miss Hanoi után *Zdeněk Viktora* rendező és producer, valamint *Ha Thanh Špetlíková* színésznő.
 Időpont: 2019. február 13–17.
 Helyszín: Budapest, Toldi mozi



A moziplakát

A Cseh Centrum összes programját lásd:
<http://budapest.czechcentres.cz/program/>
 Fotó: Cseh Centrum, Zachár Ottó

Czech Image – a Cseh Centrumok hálózatának grafikai pályázata több mint tíz ország fiataljai számára – kiállítás a pályázók munkáiból a nevezési országban és a nyerteseknek Prágában. A pályázat magyar győztese *Hollós Kata* lett.
 Időpont: 2018. október 30. és 2018. december
 Helyszín: Budapest, Cseh Centrum és Prága, a Cseh Centrumok Galériája (Lásd még: II. oldal!)



A Czech Image pályázat magyar nyertese: Hollós Kata és műve



A Czech Image pályázat prágai kiállításán

2018. DECEMBER

Cseh kuriózumok – rendhagyó kiállítás *Zachár Ottó* (Bohemia Baráti Kör) gyűjteményeiből a cseh nagykövetség és a Cseh centrum támogatásával. A kiállítást *Juraj Chmiel* nagykövet nyitotta meg, az összeállítást *Zachár Ottó* barátunk mutatta be.
 Időpont: 2018. december 5–2019. január 14.
 Helyszín: Budapest, Cseh Nagykövetség és Cseh Centrum (Lásd még: 12. oldal!)

2019. JANUÁR

Újévi koncert 2019 köszöntésére *Matouš Pěruška* (hegedű), *Kristina Vöcetková* (cselló), *Jan Vojtek* (zongora) előadásában, a cseh nagykövetség rendezésében.
 Időpont: 2019. január 14.
 Helyszín: Budapest, Cseh Nagykövetség és Cseh Centrum

Jan Palach 1969 / 2019 – Kiállítás-megnyitó és beszélgetés Jan Palach önéletrajzájának 50. évfordulója alkalmából. Vendégek: *Petr Blažek* történész, a prágai Totalitárius Rendszereket Kutató Intézet munkatársa, *Mitrovics Miklós* történész, *G. Kovács László* történész és műfordító.

A prágai Magyar Intézet programjaiból

2018. április–2019. március

2018

2018. április 17. – *Ritter Doron*: „Óhazából az Új hazába – Magyar ajkú zsidók Izraelben” – fotókiállítás 2018. május 14-ig.

Helyszín: MI Pincegalériája

2018. május 11–14. – SVĚT KNIHY PRAHA 2018 – Prágai Nemzetközi Könyvvásár és Irodalmi Fesztiválon cseh fordításban bemutatott magyar könyvek: *Barnás Ferenc*: A kilencedik (Protimluv, 2017, ford. Marta Pató), *Kun Árpád*: Boldog észak (Volvox Globator, 2017, ford. Marta Pató), *Horváth Viktor*: Tankom (Větrné mlýny, 2018, ford. Simona Kolmanová).

Helyszín: Výstaviště, Prága, Holešovice

2018. június 6. – EGY NAP AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBÓL – a budapesti József Attila Színház szcenírozott felolvasó színházi előadása a Nemzeti Összetartozás Napja alkalmából Írta: *Csáky Pál*. Rendezte: *Telihay Péter*. Szereplők: Nagy Imre – *Ujréti László*, Kádár János – *Kiss Gábor*.

Helyszín: MI nagyterme

2018. június 11. – A V4 MEGJELENÉSE A KORTÁRS MŰVÉSZETBEN – panelbeszélgetés, SOUNDWEAVING V4 EDITION – *Szirmay Zsanett* textilművész kiállítása *Vikukel Dániel* zeneszerző lyukszalagos zenelejtő zengőfésűjével a Hybridart Management rendezésében, TALÁLKOZÓ A V4 ORSZÁGOK SZERZŐIVEL – irodalmi est a Visegrádi Irodalmi Rezidens Program résztvevőivel: *Daniela Šafránková* író, festő (CZ), *Andrzej Muszyński* költő, műfordító (PL), *Szabó Marcell* költő, író (HU) és *Erik Šimšák* költő, író (SK) – 2017–2018-as magyar V4-elnökség keretében.

Helyszín: MI Nagyterme és Foyer

2018. szeptember 10. – ÉLŐ FÁKLYÁK – filmvetítés és vita *Ryszard Siwiec*ről, *Jan Palach*ról és *Bauer Sándorról*. Filmek: Halljátok kiáltásomat (1991, r. *Maciej J. Drygas*;



Élő fáklyák: Richard Siwiec, Jan Palach, Bauer Sándor emléke a Vencel téren

Tűzhalál (2002, r. *Horváth Tamás*). Vendégek: *Jan Draus* történész (PL), *Kiss Gy. Csaba* művelődéstörténész (HU), *Petr Blažek* történész (CZ).

Helyszín: Prága, a Nemzeti Múzeum új épülete

2018. szeptember 20. – MEGTÖRT KORSZAK 1908–1928 / KÖZÉP-EURÓPA AVANTGÁRD MŰVÉSZETE – nagyszabású kiállítás 2019. január 27-ig *Wassily Kandinsky*, *Emil Filla*, *Josef Čapek*, *František Kupka*, *Oscar Kokoschka*, *Wladyslaw Strzeminski*, *Kádár Béla*, *Kertész André*, *Kmetty János*, *Moholy-Nagy László*, *Tihanyi Lajos* munkáiból. Rendezők: Olmützi Művészeti Múzeum, Krakkói Nemzetközi Kulturális Központ, Pozsonyi Városi Galéria, pécsi Janus Pannonius Múzeum.

Helyszín: Olmütz, Havas Boldogasszony-székesegyház

2018. szeptember 28. – II. RÁKÓCZI FERENC JINDŘICHŮV HRADECEN – kiállítás a magyar történelem ikonikus alakjának itteni diákéveiről 2019. február 28-ig.

Helyszín: Jindřichův Hradec, Fotográfia és Modern Vizuális Média Múzeum

2018. október 8. – ISMERETLEN ISMERŐS – *Szabó Ottó* kassai magyar festő kiállítása a Prágai Magyar Napok keretében, a CSMMSZ szervezésében november 23-ig.

Helyszín: MI Pincegalériája



Szabó Ottó kiállítási katalógusából: 5479, olaj

2018. október 11–14. – V4-ES ORSZÁGOK KORTÁRS FILMSZEMLEJÉNEK XX. ÉVFOLYAMA – a legújabb magyar, lengyel, szlovák és cseh egész estés és rövid-filmekből.

Helyszín: MI nagyterme

2018. október 21. – SZARKA TAMÁS & GHYMES: KÉZFÖGÁS – Ünnepi koncert az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc, valamint az 1968-as Prágai tavasz emlékére.

Helyszín: Palác Akropolis, Prága

2018. november 27. – TALÁLKOZÓ A V4 ORSZÁGOK SZERZŐIVEL – Irodalmi est a Visegrádi Irodalmi Rezidens Program résztvevőivel: *Patrik Ouředník* próza- és esszéíró, költő, fordító (CZ), *Ivan Štrpka* költő, esszé- és prózaíró (SK), *Teresa Drozda* rádiós publicista, szerkesztő és színházi szakíró (PL), *Fehér Renátó* költő, prózaíró (HU).

Helyszín: MI nagyterme



Patrik Ouředník, Ivan Štrpka

Teresa Drozda, Fehér Renátó

2018. december 4. – CSEH–MAGYAR (KOR)SZAKOK – Fejezetek a cseh-magyar egyetemi kapcsolatok történetéből – *Jiří Januška* szerkesztői vezetésével készült cseh nyelvű kollektív monográfia (ČESKO–MAĎARSKÉ OB(Z)ORY – Kapitoly z dějin česko-maďarských univerzitních vztahů) bemutatója és beszélgetés a csehországi hungarológia és a magyarországi bohemisztika jelenéről, jövőjéről. Résztvevők: *dr. Seidler Andrea* (a Nemzetközi Magyarságtudományi Társaság elnöke), *doc. Markéta Křížová* (Károly Egyetem BTK, dékánhelyettes), *dr. Oleg Fedosov* (ELTE BTK, Szlav Filológiai Tanszék), *dr. Michal Kovář* (Károly Egyetem, Germanisztikai Intézet), *doc. Simona Kolmanová*, *dr. Gál Jenő*, *dr. Jiří Januška* (Károly Egyetem, Közép-Európai Tanulmányok Tanszék).

Helyszín: MI nagyterme



Jiří Januška, Gál Jenő, Seidler Andrea, Markéta Křížová, Simona Kolmanová, Michal Kovář, Oleg Fedosov a pódiumon

2019

2019. január 16–17. – JAN PALACH 1969|2019 és A SZOVJET BLOKK „ÉLŐ FÁKLYÁINAK” TÖRTÉNETE – kültéri kiállítás január 31-ig és konferencia *Jan Palach* önéletésének 50. évfordulója alkalmából. Magyarországi előadó: *Kiss Gy. Csaba*, irodalom- és művelődéstörténész. *Helyszín:* Vencel tér és Károly Egyetem, Prága

2019. január 22. – KLASSZIKUS FOTOGRAFIAI MŰFAJTÉRKÉP a magyar kultúra napja alkalmából – válogatás március 22-ig a MMA Film- és Fotóművészeti Tagozata első közös, Kép/Társak című fotókiállításából. Fotográfusok: *Benkő Imre*, *Haris László*, *Kunkovác László*, *Molnár Zoltán*, *Normantas Paulius*, *Sára Sándor*, *Telek Balázs*. *Helyszín:* PMI Pincegalériája

2019. január 26. – LÓCI SZÍNPAD – bábelőadás *Gárdonyi Géza* állatmeséiből az Igllice Egyetemen való együttműködésben.

Helyszín: PMI nagyterme



Lóci Színpad, Lázár Attila bábelőadása

2019. február 7. – A HRABAL-GALAXIS PILLANAT-KÉPEI – a magyarországi Fekete Ökör Baráti Kör tagjainak kiállítás március 31-ig. *Helyszín:* Prága, Nemzeti Színház – Nová Scéna (Lásd még: 42. oldal!)

Hrabal-galaxis Prágában

Mese a cseh nemzet jéghideg színházáról és a benne vitézkedő magyar hősekről

Történt egyszer, még pedig 2017-ben, hogy a Pillanatképek a Hrabal-galaxisból című vándorkiállítást Hrabal egykori otthona, a nymburki sörgyár fogadta be. A megnyitón – sok más személy mellett – részt vett *Paluch Zoltán* is, a Csehországi Magyar Orvosok és Természetudósok Társaságának (CSMOTT) egyik vezetője, aki úgy gondolta, hogy a kiállításnak helye lenne Csehország gyönyörű székesfővárosában, Prágában is.

A szép gondolatot elhatározás követte, majd sok-sok szervezőmunka, elsősorban Prágában *Paluch Zoltán*é, majd később, a megvalósulás időszakában *Asztalos Tamás*, *Orvos Miklós* és *Hagymásy András* részéről Magyarországon, de természetesen sokan mások is bekapcsolódtak. És 2019. február 7-re megvalósult a nagy álom!

De előtte még a magyarországi csapat több tagja Prága felé vette az irányt. Az aszói bázisról Budapesten és Székesfehérváron át vezetett az út Csehországba – ugyanis össze kellett gyűjteni az embereket és az alkotásokat. Prágában a Nem-

A Hrabal-kiállítás és a Hrabal-opera plakátja a Nová Scéna üvegfalán



zeti Színház épületébe való kipakolással kezdődött a munka. Száguldó riporterünk a helyszínen követte az eseményeket. Azt, ahogyan a magyar művészek* a Nová scéna jéghideg kiállítótermében napokon át küzdöttek nemcsak a hőmérséklettel, hanem a helyszín adottságaival, vagyis inkább az adottságok hiányával. Még szerencse, hogy *Orvos Miklós*, a kiállítás fő szponzora nemcsak a kiállítási tárgyak egy részének kiszállításáról és a cseh nyelvű katalógusról, hanem innivalóról is gondoskodott a kiállítók, berendezők számára. Igaz, hogy a kitűnő nymburki sör nem vehette fel a versenyt a jéghideg kiállítási terem hőmérsékletével, de hát a megfeszített tempójú művészi építési munka közben amúgy sem akart senki komolyabb alkoholt inni. A kiállítás szigorú rendezője egyébként sem engedélyezte ezt.

Mivel a Fekete Ökör Baráti Kör (a kiállítás anyagának összeállítója és összeszerelője) és a Hrabal Asztaltársaság tag-sága jelentős mértékben átfedi egymást, ezért a megérkezés napján, február 4-én az Asztaltársaság kihelyezett találkozót tartott a prágai Husova utca 17-es szám alatt. Hogy miért pont ott? Azért, mert ott van az Arany Tigris söröző! A „Tigrisben” az Asztaltársaság vendége volt *Eva Tomková*, a Svét Hrabal facebook-csoport létrehozója, *Miloslav „Mila” Kilián*, a Memorial Matěje Kuděje fő szervezője, és *Pepa Čečil*, Bohumil Hrabal „udvari” harmonikása. Na és persze *Paluch Zoltán*, a kiállítás ötletgazdája. A felejthetetlen estéről a számoló cédláról lelógó vonások száma tanúskodik.

A munka persze másnap folytatódott a cseh nemzet színházának „jégbarlangjában”. Nem kis erőfeszítéssel sikerült beszerezni a helyszínen a még szükséges kiállítási tárgyakat, de végül is minden összeállt. A megnyitó előtt a rendezők (így e sorok írója is) még áteshetett a Fekete Ökör Baráti Kör egyáltalán nem egyszerű beavatási próbáján, ami annyit tesz,



Pillanatkép a Hrabal-galaxis alkotásaiból, elől Kocsis Balázs Macskás Hrabal-portréja



A Hrabal-galaxisból a Václav Havel térre nyílt a kilátás...



...ahol Havel szimbóluma, a szív „dobog”, Kurt Gebauer installációja

kája, vagy *Miloslav Kilián*, a Memorial Matěje Kuděje főszervezője is, és eljöttek a Memorialról ismert „amerikai dámák” és más csehországi barátaink is.

Az eredeti terv szerint a kiállítás megnyitóját a színház opera részlegében a Don Hrabal című operát látogatták volna meg a szervezők és az alkotók, ez azonban betegség miatt elmaradt. Az opera részleg kedves igazgatónőjének köszönhetően azonban három színész és egy zenész előadott néhány részletet az operából a megnyitón megjelent közönségnek.

„Száguldó riporterünk” így azzal a kellemes érzéssel érkezett vissza a nehéz hét után, hogy mégiscsak érdemes a közös ügyért, megértésért dolgozni, mégsem felesleges az a munka, amit ezek a magyar és cseh emberek elvégeztek. Hiszen a megnyitón sok cseh is megjelent, és beépített (vagy inkább kihelyezett) emberünk szerint azóta is sokan látogatják a kiállítást, amely éppen arról szól, hogyan hatnak ránk, magyar olvasókra, és hogyan testesülnek meg artefaktumokban *Bohumil Hrabal* művei. Azé a Bohumil Hrabalé, aki, mint tudjuk, olyan „magyar író volt, aki véletlenül csehül írt”.

*Polgár László, 2019. február 21.
Fotó: Molnár Éva, Polgár László*

*A kiállítás alkotói: *Asztalos Tamás, Bakos István, Baracska Árpád, Dr. Fedinecz Atanáz, Hagymásy András, Homolya Gábor, Kocsis Balázs, Monori Sebestyén, Ladócsy László, Odler Zsolt, Orvos Miklós, Rónaszegi János, Sági István, Sebestyén Sándor, Tomaji Attila és Polgár László.*



A Fekete Ökör Kör és prágai barátai az Arany Tigris sörözőben

hogy az öt alapító tag közül hárommal egyszerre kell sört inni a prágai várban levő U černého vola (Fekete ökör) sörözőben. Nos, büszkén jelenthetem ki, hogy nekem ez sikerült. Ha másért nem, már ezért is érdemes volt a februári fagyban Prágába látogatni.

Maga a vernisszázs kitűnően sikerült. Ehhez nemcsak a két fentebbi társaság előkészítő munkájára volt szükség, hanem nagyon sokat tett hozzá a Bohemia Baráti Kör és a Csehországi Magyarok Szövetségének, illetve a Prágai Magyar Intézet mozgósítása is. Nekik is köszönhető, hogy a kiállítóterem dugig megtelt a vendégekkel, becslésünk szerint 150-200 ember dacolt a hideggel és hallgatta a beszédeket. A megnyitón Magyarország prágai nagykövete, *dr. Boros Miklós, Silvia Hroncová*, a Nemzeti Színház opera szekciójának igazgatója és *Paluch Zoltán* mondott beszédet. Hroncová asszony magyarul is köszöntötte a résztvevőket. Eljöttek a fő támogatók is, így *Orvos Miklós* a budapesti Bohemia, Hrabal és Hetedik Lépcső sörözők, valamint *Martin Imre*, a Ferdinánd Monarchia étterem tulajdonosa is. Nem hiányzott a megnyitóról a nymburki Postřizinské sörgyár vezetője, *Pavel Benák* úr és családja sem. De eljöttek más „Hrabalosok” is, így például Nymburkból *Jan Řehounek*, a Pábitel folyóirat főszerkesztője, Kerskóból *Bronislav Kuba*, a Lesní ateliér tulajdonosa és *Zdeněk Eliáš*, Hrabal egykori szomszédja és örököse, Prágából pedig *Tomáš Mazal*, Hrabal barátja, és több életrajzi könyv szerzője, vagy *Pepa Čečil*, az író kedvenc harmonikása, aki egy ideig játszott is a közönségnek a megnyitóbeszédek előtt. De nem csak „Hrabalosok” jöttek el, hanem „Hašekesek” is, így például ott volt *Barbara Freslová, Jaroslav Hašek* uno-



A 2018. július 26-i találkozó
Miloslav Kiliánnal és Michal Giacintovval

Olvasóink már a Bohemia hasábjain is találkozhattak a Hrabal Asztaltársaság híreivel. „Száguldó riporterünk” ezúttal a 2018-as programjainak nézett utána.

A nyár elején az Asztaltársaság irodalmi, „beszélgetős” estjének vendége *Jomar Hønsi* volt, egyenesen Norvégiából. Hozzánk persze Olomoucon keresztül, cseh párjával együtt érkezett a híres Hašek-kutató. Kevés olyan Hrabal-rajongó akad, aki ne tudná, hogy az író milyen tisztelettel viseltetett két ihletője és – talán úgy is mondhatjuk – irodalmi példaképe: Jaroslav Hašek és Franz Kafka művei iránt. E sorok írója látott például olyan, az Egyesült Államokban készült amatőr filmfelvételeket, amelyeken Hrabal hosszú percekig sorolja, hogy miben inspirálta őt Hašek munkája. Kézenfekvő volt tehát a vendég meghívása, aki féléves, „missziós” megemlékező túráján végigjárta Hašek útvonaltól Csehországtól a Távol-Keletig, valamint a Švejkben leírt helyszíneket. Utazásával korábban a Bohemia Baráti Kör tagjai is megismerkedhettek már.

A nyár vége felé az Asztaltársaságnak újabb külföldi vendégei voltak, ezúttal *Miloslav „Mila” Kilián*, a *Memoriál* Matěje Kuděje fő szervezője, aki egyben a Slavia Praha futballklub szurkolói történelmi szekciójának vezetője is; valamint *Michal Giacintov* olomouci barátunk, aki az Olomoucký špacír rendezvény fő szervezője, és (nem mellékesen) helyi

sörfőzde-tulajdonos és kiváló zenész. Segítségükkel az Asztaltársaság tagjai megismerkedhettek azzal a mélyről jövő vonzóással, amivel *Bohumil Hrabal* a nemzeti futball-csapat, a Slavia iránt viseltetett, habár ő maga fiatalként az SK Polabán Nymburk csapatában játszott. Megtudhatták azt is, hogy a Slavia is számon tartja Hrabalt a jelentős szurkolók között, hiszen az évi bérletek egy részét Hrabalról nevezték el. Giacintov barátunk pedig balalajkával kísért magyarországi ösbemutatót tartott – magyar nyelven! – a *Muchomůrky bílé* kultikus cseh dal magyar verziójából. (A dal eredeti szövegét *Egon Bondy* írta, amelyet *Polgár László* fordított magyarra.)

2018 decemberében az Asztaltársaság *Prof. Dr. Szörényi László* irodalomtörténész, Magyarország volt római nagykövétét látta vendégül, aki rendkívül élvezetes előadást tartott Hraballal közös élményeiről. Szörényi professzor úr többször kísérte magyarországi látogatásain az író, így rendkívül szórakoztató történetekkel frissítette fel emléket.

Az Asztaltársaság 2019 februárjában – a Hrabal-kiállítás prágai bemutatójához kapcsolódva – kihelyezett ülést tartott a prágai Arany Tigris sörözőben. A kiállításról szóló beszélgetésben valamivel részletesebben is írunk erről.

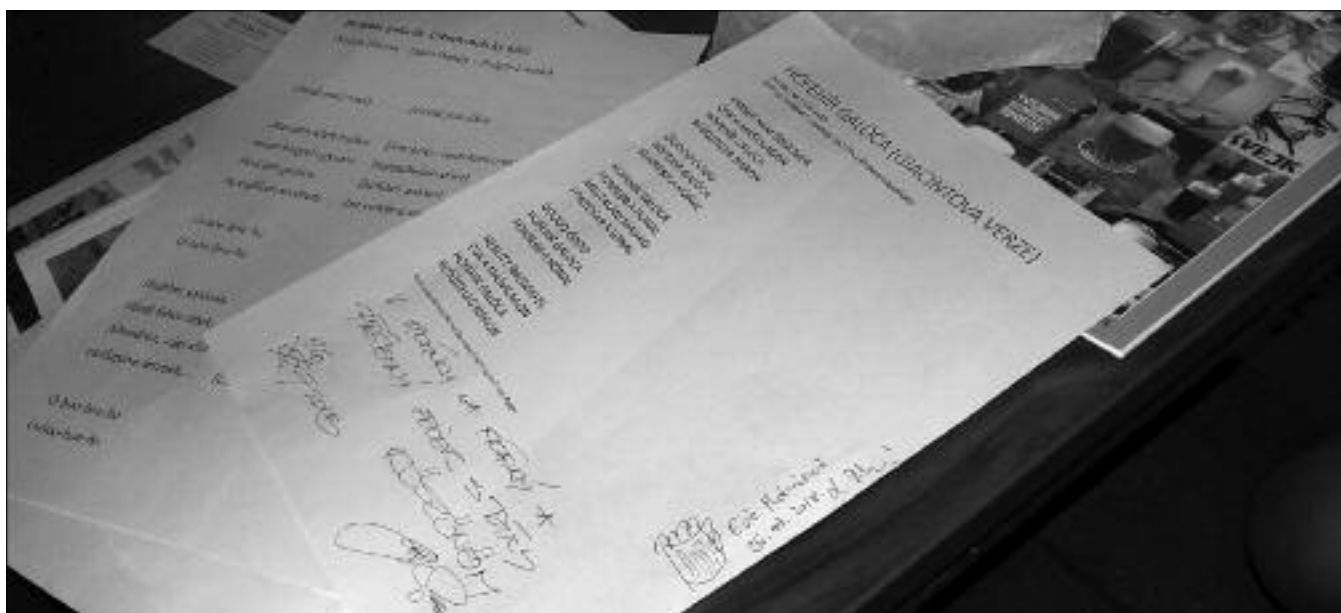
Riporterünk reménykedve néz a 2019-es év elébe: várja a további kihívásokat (nemcsak) az Asztaltársaság tekintetében.

Polgár László, 2019. február

Fotó: *Molnár Éva*



Slavia szurkolók: *Polgár Laci, Mila Kilián, Orvos Miki*



Egon Bondy: Muchomůrky (lőrös u-val) bílé című dala magyarul és Giacintov verziója

2018 februárjában, 77 éves korában elhunyt Bojtár Endre, akit nem csupán a magyar bohémisták – s a cseh irodalom hazai kedvelői – tiszteltek és szerettek, hanem a közép- és kelet-európai térség számos kutatója, sőt a szélesebb olvasóközönség is. Szlavista nyelvésznek készült, de az MTA Irodalomtudományi Intézete volt az első és egyetlen munkahelye mintegy fél évszázados szakmai pályája során. Orosz–cseh szakon végzett a pesti egyetemen, kivételes nyelvtudással rendelkezett: három világnyelv mellett beszélt vagy olvasott valamennyi szláv nyelven, élete derekán megtanult lettül és litvánul, a magyar baltisztika megalapítójává vált. Munkássága homlokterében kezdetben a cseh és a lengyel irodalom állt, alapművek kerültek ki a tolla alól, beleértve a szak- és szépirodalmi fordítások széles körét. A hatvanas évek végétől teoretikusként részese volt annak a folyamatnak, amely az irodalmi mű létmódjára koncentrálna megújította a magyar irodalomtudomány fogalmi készletét. Vibráló szellemi felkészültségét a kortárs irodalommal foglalkozó kritikáiban is kamatoztatta, olyan szerzők életművéhez szólt hozzá kivételes elméleti igényességgel, mint Konrád György, Tandori Dezső, Esterházy Péter, Nádas Péter és Kertész Imre. Az irodalmi közélet szervezésében maradandó teljesítményt nyújtott a 2000 című folyóirat egyik vezető szerkesztőjeként.

Bohémisztikai munkássága különösen a hatvanas években volt jelentős, de végig kísérte egész pályáját, beépülve a térségünkkel foglalkozó nagyszabású összehasonlító tanulmányai, könyveibe. 1962-ben jutott ki először Prágába, ahol akkor Květoslav Chvatik könyve volt az aktuális szenzáció (*Bedřich Václavěk a vývoj marxistické estetiky*), s ennek nyomán kezdett el foglalkozni az avantgarde irodalom komparatív elemzésével, amelynek eredményeit végső formában *A kelet-európai avantgarde irodalom* című úttörő monográfiája foglalta össze. (A több éves késleltetés után 1977-ben megjelent könyvét kiadták angolul és szerbül is.) A hatvanas években Bojtár széles ismeretségi kört alakított ki a cseh irodalmi és tudományos élet szereplőivel, napra készen olvasta a Tvář, az Orientace, a Literární noviny cikkeit, egyebek mellett lefordította Havel Zahradní slavnost című első drámáját, Karel Kosík Dialektika konkrétního című, a maga idején nagy jelentőségű filozófiai művét, ismertette a cseh szakirodalom friss termését. 1965-ben jelent meg az irodalomtudományi intézet Kritika című folyóiratában A groteszk a mai cseh irodalomban című nevezetes cikke, amelyben elsőként mutatta be magyarul a cseh irodalom új hullámát (L. Aškenazy, K. Michal, B. Hrabal, J. Škvorecký, V. Havel). 1968 áprilisában kint volt Prágában, amit később úgy emlegetett, mint „életnek legboldogabb időszakát”; nem egyszerűen a politikai felszabadultság élménye, hanem a hétköznapi megélhető szabadság miatt: az emberek kinyíltak, örömteli, strukturált arcok vették körül... 1968 augusztusában részt vett a prágai Szláv Kongresszuson, s a megszállás napján együtt reggelizett egy pozsonyi szálloda kihalt éttermében Roman Jakobson és Robert Auty professzorral.

Az avantgarde-ról írt könyvében már kamatoztatja mindazt, amit a cseh és a lengyel strukturalizmus kínált számára az 1960-as években. Innét merítve alakította ki az irodalmi irányzatról adott koncepcióját: az egyedi műalkotásból kiindulva az értékelés, az értelmezés és a leírás hármasságát megkülön-



böztetve a szemantikai és poetikai rétegre alapozta az irodalmi irányzat fogalmát. Meggyőződése volt, hogy az avantgarde irodalom és a strukturalista elmélet között mélyen megalapozott kölcsönhatás van, amelynek eredetét a Saussure-rel induló formalista-funkcionális nyelvészleletben vélte felfedezni. Még a hatvanas évek végén kezdte el írni A szláv strukturalizmus az irodalomtudományban

című könyvét, amely a nemzetközi szakirodalomban is elsőként tette mérlegre az orosz, a cseh és a lengyel strukturalizmus eredményeit. (Magyarul 1978, angolul 1985.) A munka önálló elméleti műnek is tekinthető, hiszen Mukařovský és Ingarden rendszerének és belső fejlődésének elemzése közben és után kirajzolódik a szerző saját elméletének körvonalai is. Bojtár az olvasó szerepének mellőzése miatt bírálta a strukturalista hagyományt, mivel úgy ítélte meg, hogy az irodalom sava-borsát az „esztétikai érték” hordozza, amely csak a mű és az olvasói tudat kölcsönhatásában születik meg. Egész életműve a bizonyosság rá, hogy a kritikai műveleteket végző „hivatásos olvasó” szerepköréből van lehetőség átlépni az irodalomtudományi szférába, ahol a hamis objektivizmust az irodalmár személyes kvalitásai igazítják ki.

Bojtár Endrének nem szegte kedvét az a szakadék, ami az elmélet szintjén elválasztja egymástól az irodalmi művek értékelését a folyamatokat leíró irodalomtörténeti munkától. Különösen komparatistikai munkássága mélyült el a hetvenes-nyolcvanas években. Kivételes nyelvtudása, a térség irodalmaira való széles rálátása tette lehetővé számára, hogy vállalja azt a fontos társadalmi feladatot, amely a közép- és kelet-európai irodalmak (s tágabban a kultúrák) kölcsönös megismertetését szolgálja. Az általa képviselt komparatistika annyiban tér el a hagyományos szlavisztikától, hogy a nyelvi rokonság szempontja helyett a történeti-tipológiai elemzésre épül. A régió irodalmaiból olyan egységeket kanyarított ki magának, melyekben egymás mellé kerülnek az időben esetleg távol eső, de szemantikailag és poetikailag összetartozó művek, s a fejlődési irányokat a legértékesebb alkotásokon keresztül mutathatja be. Így készültek el a közép- és kelet-európai felvilágosodásról és romantikáról szóló tanulmányai, melyeket először *Az ember feljő...* (1986) című szellemes kis könyvében foglalt össze (kibővítve *Hazát és népet álmodánk...* címmel 2008-ban újra kiadták, s ez a műve szlovákul is megjelent).

Az életmű rövid bemutatásából sem maradhat ki Bojtár Endre kivételesen jelentős baltisztikai munkássága, amellyel lerakta a magyarországi baltisztika alapjait. A *Litván költők* antológiája (1980) után először litván nyelvkönyvet adott ki (*Kevés szóval litvánul*, 1985), majd a függetlenségét elvesztő három balti ország 1939/40-es drámai történetéről írt izgalmas értekezést (*Európa elrablása*, 1989, csehül 1994), s kiadott egy összefoglalást a litván történelem csomópontjairól (*Litván kalauz*, 1990). Számos balti tárgyú szépirodalmi és történeti munka fordítása és szerkesztése után 1997-ben adta ki opus magnum jellegű monográfiáját, az addigi munkásságát betetőző *Bevezetés a baltisztikába* című könyvét. (Az angol változat 1999-ben jelent meg.) Bojtár baltisztikai munkásságára végül a hatalmas terjedelmű *Litván–magyar szótár* (Lietuvių–vengrų kalbų žodynas) tette fel a koronát (Vilnius, 2007. 984 pp.).

Bojtár Endre kreatív, kedves, de egyúttal szigorú és szenvedélyes személyiség volt, esetenként felforrt körülötte a levegő, viták keresztútjében állt. Élvezte az életet, kinevette a világ hatalmasait. Kivételes munkabírással fantasztikus tervek szövegét, melyek közül néhány meg is valósult. A kudarcok nem vették el a kedvét, a személyes boldogság bűvkörében élt. Talán leghíresebb cikke, amelyben a Prágai Tavasz leverésére reflektált, csak egy jugoszláviai magyar folyóiratban jelenhetett meg, s ezért is munkahelyi fegyelmet és publikációs tilalmat kapott. Ebben a szenvedélyesen áradó esszében keserű iróniával a Švejket nevezi meg, mint amelyből a legtisztábban olvasható ki az alapvető kelet-európai magatartás, amely nem a szabadságban élésre fókuszál, hanem a túlélés művészetére: „Igen, ezt adtuk a világnak, a svejkséget, a túlélés művészetét, a Történelem átrázását, a halacska ama tudományát, hogy a fürdőkádban is eléldelgeljen”.

Búcsú Bohemia-barátainktól



2018. június 3-án életének 91. évében elhunyt **Tavaszy Noémi** grafikus, festőművész, iparművész, aki sokáig a Cseh Centrum és Bohemia Baráti Kör kedves társa volt. Bortnyik Sándor festőművész magántanítványa volt. 1951-ben házasonként össze Tavaszy Sándor író, költő, műfordítóval. Első önálló kiállítását

1967-től mintegy 350 további követett (a Cseh Centrumban is). 1968-tól rendszeresen állított ki külföldön is. Munkássága a népi hagyományokra épült, jellegzetes hazai és külföldi tájakat, embereket, zenei, irodalmi, történelmi és építészeti emlékeket ábrázolt leginkább olajpasztellel és linómetszeten. A Bibliához hetven linómetszetet készített. Számatalan kitüntetésben részesült, köztük 1976-ban emlékplakettet és oklevelet kapott Csehszlovákiától is. Az utóbbi két évtizedében szűkebb pátriájába, Ferencvárosba vonult vissza, ahol 1997 óta megbecsült díszpolgár volt, és ahol minden évben a Magyar Kultúra Napján kiállítás, költői estet rendeztek tiszteletére a Művelődési Házban – most legutóbb, 2019-ben már a mindig mosolygós, elegáns személyes jelenléte nélkül. Neve és alkotásai azonban bevonultak az örökkévalóságba – Ars longa, vita brevis. (mé)



2018. június végén **Bán Laci** barátunk „hosszú, méltósággal viselt szenvedés után elhunyt”. Laci az Amicust és a későbbi Bohemia BK-t alapító cseh nyelvtanfolyami hallgatók kifogyhatatlan ének- és mókamestere volt, majd több évig Prágába tette át bázisát az Ikarus képviselőjében. Ajtaja mindig nyitva állt a Bohemiások előtt. Hazatérve nejevel, Icával az Ifjú Zenebarátok Kórusának és más énekkaroknak oszlopos tagjai lettek, legutóbb a Budapest Kórus titkára is, amíg engedte a betegsége. Augusztus 10-én mondtak neki örök búcsút lányai, unokái, kollégái, kórustársai, barátai a Cinkotai temetőben, illetve Sashalmi Krisztus Király templomban. Nyugodjék békében, vagy ahogy ő köszönt el minden emlékhelyen: „Odpověď v pokoji!” Emlékedet megőrizzük! (mé)

2018. október 22-én elhunyt **Molnár Klári** barátunk, a Bohemia BK Felügyelő Bizottságának tagja, folyóiratának kor-



rektora, dalos kedvű alkalmi fellépője, régi vízitúrázója, szerdai összejöveteleink szorgos látogatója, a Színház történeti Intézet volt munkatársa, a Vasas Kórus oszlopos tagja – amikor viszonylag friss nyugdíjasként a gyilkos kór legyűrte. 2018. december 7-én Kodály Zoltán: Esti dalával a Vasas Kórus előadásában és rokonai, számos barátja, kórus- és turistatársa társaságában búcsúztunk el tőle az Új Köztemető szóróparcellájában. Emlékét és utolsó üzenetét – miszerint szép élete volt – megőrizzük. A képen 2013-ban, a Bohemia BK 20. évfordulás alkalmán énekel. (mé)

2018-ban örökre távozott **Ódor Lászlóné Zita**, aki férjével pár éve csatlakozott a Bohemia BK-hoz, idősebbik fiuk, Ódor Attila ifjú tanár barátunk biztatására. Jól érezte magát kirándulásainkon, farsangunkon, több tagtársunkkal jó barátságot kötött. Szeretett társalogni, másokon segíteni. Soha sem panaszkodott, holott nyolc éven keresztül küzdött a rákkal, míg idő előtt el nem szőlította a sors és nem hagyta, hogy megérje másik fia, Dániel megnősülését. Isten veled! (Ódor Attila)

2019 februárjában érkezett a hír, hogy **Kovács József** régi barátunk, közkedvelt becenevén Józsi bácsi is elment. Január 14-én nem ébredt fel álmából és három nap múltán átlépett a másik világba. Március 15-én töltötte volna be a 82. életévét. Szűk családi és baráti köre február 6-án az Új Köztemető szóróparcellájában búcsúzott el tőle. Az utóbbi években már inkább az említett körrel töltötte nyugdíjas éveit, de még sokan emlékszünk jó kedélyű alakjára utazásainkon és a Bem Sörözőben, ahol legalább tíz évig intézte lelkesen utasbiztosításainkat. Nyugodjék békében! (mé)



2019. február 7-én, életének 75. évében, hosszú, méltósággal viselt betegség után az örök csatamezőkre távozott **Kerégyártó László**, műkedvelő történész-ként szenvedélyes Görgei- és 1848–49-es szabadságharc-szakértő és minden momentumát ismerő barátunk, aki sokat tett Görgei Artúr tiszteletének kivívásáért, a hazai Görgei Kör alapítója, egy ideig elnöke volt. Február 24-én a Külső-Józsefvárosi Ref. Egyházközség templomában búcsúztatták el felesége, lányai, vejei, unokái, rokonai, barátai, ismerősei. Hamvait Mátyusföldön, Jókán helyezik örök nyugalomba. Béke poraira! (mé)

Búcsú csehországi barátoktól



2018. december 2-án, életének 67. évében elhunyt **Szaló Béla**, a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetségének alelnöke, Prágai Helyi Egyesületének elnöke – tudatta a CSMMSZ, mely egyik meghatározó egyéniségét veszítette el személyében. Munkájával, barátságos természetével, egészséges, pajkos humorával és segítőkészségével a prágai magyarok kedvelt és elismert személyisége volt – írják róla a <http://www.csmmsz.org/honlap> Krónikájában. Családján kívül prágai barátai, ismerősei 2018. december 8-án a prágai Nemzetiségek házá-

nak nagytermében tartottak közös megemlékezést. A Bohemia BK nevében volt prágai évfolyamtársa, Szabó Gábor elnökünk írásával búcsúztunk el tőle:

Szaló Bélát mindig vidámnak, lelkesnek ismertem. Együtt kezdtük az egyetemet Csehszlovákiában, a Poděbrady várban. Érsekújvárról jött, ezért Csehország eleinte számára is idegen környezet volt, mégis a nehéz pillanatokon átsegítette a vidámsága. Mi magyarok összetartottunk, nem volt különbség magyarországiak és szlovákiaiak között. Hétfélegén kikapcsolódásként nagy focimeccset játszottunk. Az archív képen itt is lelkesen a társaság közepén látjuk Bélát, mint ahogy a közösségi életben is a középpontban volt.

Prágába kerülve már ritkábban találkoztunk. A kollégiumban távolabbra kerültünk egymástól, az eltérő fakultációk miatt. A követség tiltása ellenére időnként mégis találkoztunk az Ady Endre Diákkör rendezvényein, melynek elnöke lett. Aztán egyszer csak az egyetem vége felé, az óvárosi városháza előtt vártuk az esküvői menetet. Cseh lányt vett el, ez eldöntötte, hogy ott „áll munkába”.

Tavaly, 2018 nyarán, 44 év után újra találkoztunk a vízitúra prágai kirándulásán, ebédnél az Arany Tigrisben. Sokáig volt a Cseh és Morvaországi Magyarok Szövetség (CSMMSZ) prágai szervezetének elnöke, pont akkor vonult vissza megromlott egészsége miatt. Az asztalnál terveztük a szorosabb kapcsolatot a CSMMSZ és a BOHEMIA között. Úgy váltunk el, hogy még találkoztunk. Sajnos ezt a halál meghiúsította. Isten Veled, Béla!

Szabó Gábor

Búcsú egy közép-európaiktól



2019. január idusán 72. életévében váratlanul elhunyt **Rudolf Kučera** ismert cseh politológus, történész, filozófus, akitől végső búcsút január 23-án a prágai břevnovi apátság Svatá Markéta (Szent Margit) templomában vettek családtagjai, barátai, tisztelői. A cseh értelmiségiek azon köréhez tartozott, akik meggyőződésükért, erkölcsi tartásukért, a szabadságért készek voltak áldozatokat hozni. Non-konformista lett – kiváló végzettsége (a Károly Egyetemen filozófiát és történelmet végzett), jó állása (1970 és 1978 között a Csehszlovák Tudományos Akadémia Filozófiai és Szociológiai Intézetében dolgozott), a garantált előrelépést biztosító kommunista párttagsága alapján a pártállamban jelentős karrier lehetőségéről mondott le.

Részt vett tanára, a XX. század egyik meghatározó cseh filozófusának, a Charta 77 első szövegírójének, Jan Patočkanak a temetésén, bekapcsolódott a Charta 77 tevékenységébe. Az állami titkosrendőrség (StB) ezt követően eltávolította munkahelyéről, kizárták a pártból. A demokratikus változásokig, 1989-ig építőmunkásként dolgozhatott, szabadidejében magánlakásokon filozófiai előadásokat szervezett, csaknem másfél százat, sokszor kiváló nyugati filozófusok részvételével.

1984-ben kezdeményezte a *Střední Evropa revue* (Közép-Európa) szamizdat folyóirat megjelenését, melynek haláláig főszerkesztője volt. Ugyanebben az évben társszerzője volt a *Charta 77 Jog a történelemhez* (Právo na dějiny) című doku-

mentumának, mely tükrözte a szerzők képességét a nemzeti mítoszok és előítéletek kritikai analizésére, beleértve saját nemzetüket is.

1990-ben létrehozta az „*Intézet a Közép-európai Kultúráért és Politikáért*” non-profit szervezetet. Ebben az évben a Károly Egyetemen megalapította a politológia tanszékét (a későbbi Politológiai Tanulmányok Intézetét), ahol oktatott és 2012-ig igazgatóként tevékenykedett. 1991-ben a politológia szakon az első csehszlovákiai docensnek nevezték ki. 2006-tól szintén oktatott az Ústí nad labem-i Jan Evangelista Purkyně Egyetemen, valamint a prágai CEVRO Intézetben.

A magyar olvasók is megismerhették gondolatait a Közép-Európa történetével foglalkozó könyvének (*Prága, I.S.E. kiadó, 1992*) 2008-as magyar nyelvű kiadásából, mely Közép-Európa története egy cseh politológus szemével címet kapta.* A könyvének előszavában többek között megjegyzi: „*A demokrácia egyik fő mércéjének mindenkor a kisebbségekhez való viszonyulást tartottam. A demokráciát csupán a pillanatnyi többség uralkodásaként értelmezni mindig áldatlan következményekkel járt. Éppen ebből az álláspontból kiindulva nagyon veszélyesnek tartottam a közép-európai régióban a tisztán nemzeti államok elérésére irányuló igyekezetet, melynek azonban történelmi hagyománya van*”.

Elutasította a kollektív bűnösség elvét, a cseh-német kapcsolatok kérdésének nyílt megvitatása, a megbékélés igazságon keresztül történő elérése érdekében szólt. A mírovi börtönben 1957-ben elhunyt Esterházy János életét a cseh olvasóknak első alkalommal mutatta be folyóiratában. Érzékeny volt a kisebbségben élők problémái iránt, ennek is köszönhetően nagy tiszteletet vívott ki magának a magyar olvasók körében.

Rudolf Kučera, a demokratikus változások után társalapítója volt a Cseh- és Morvaország Páneurópai Uniójának, melynek elnöki tisztét haláláig betöltötte, s elkötelezetten támogatta a közép-európai népek együttműködését.

Sólyom László köztársasági elnök Rudolf Kučeranak 2009-ben a magyar-cseh kapcsolatok fejlesztése és a közép-európai együttműködés elmélyítése terén kifejtett tevékenységéért a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjét (polgári tagozat) adományozta.

Az elhunyt tiszteletére a břevnovi bencés apátság perjelje, Prokop Siostrzonek celebrálta a gyászmisét. A család nevében Adam Drda újságíró, a J. E. Purkyně Egyetem Bölcsészkarának részéről, Michaela Hrubá professzor asszony, dékán, a kollégák, barátok részéről Daniel Kroupa volt szenátor és Berndt Posselt, a német Páneurópa Mozgalom elnöke, volt CSU európai parlamenti képviselő búcsúztatta Rudolf Kučerát. A közép-európai nemzetek közötti együttműködés kérdésében felelősen gondolkodó szakember ment el személyében, aki bátor kiállásával, hitelességével és szakmai megalapozottságával, nyílt elemzéseivel, kritikai meglátásával fontos ügyekben vállalta a vitákat. Szavára oda kellett figyelni, olyan ember volt, akivel lehetett vitázni. Nyugodjék békében!

*Gyurcsik Iván
2019. február 18.*

**Magyarul olvasható könyvét fordította: Mayer Judit, utószavát írta: Popély Gyula, kiadta: Korma Könyvek, Budapest, 2008, ISBN 9789638790309. Budapesti könyvbemutatójáról Csémy Tamás számolt be Bohemia folyóiratunkban (2008. XVI. évf. 1–4. szám, 44. oldal).*

Egy korszak véget ért, avagy Dobruška 2018

Huszonnyolcadik alkalommal szervezték meg a krajanok (cseh felmenőkkel rendelkezők) számára a nyelvi kurzust Dobruškán. 27 ország több mint 70 résztvevője színesítette a mindennapokat. De ha már a számoknál tartunk, meg kell említenem az életkort is, ami 18 és 79 év között mozgott.

Térrendezéssel foglalkozván nem tudom kihagyni, hogy ne vizsgáljam a tér és az ember kapcsolatát. Dobruška igen kicsi város, kevés lehetőséggel. Az egyik titka éppen ebben rejlett, hisz ez tudta egyben tartani az egyébként nagy létszámú társaságot. Az emberek együtt töltötték a napokat, percekét, együtt kerestek szórakozási lehetőséget, így alkalmuk nyílt egymást jobban megismerni. Engem például elbűvölt a

A spanyol bemutatkozó est záró pillanata



spanyol anyanyelvű fiatalok szórakozási kultúrája. Minden-hová együtt mentek: közösen zenéltek, táncoltak, s tették ezt olyan nyíltsággal és egyszerűséggel, hogy mindenkit magával ragadott.

Dobruška másik titka ugyancsak a kisvárosi légkörből fakadt: az ott élő emberek nyitottságából, természetességéből. Bármely boltba, szórakozóhelyre vagy éppen múzeumba, kastélyba mentünk be, tapasztalhattuk az ott élők kedvességét.

E kettőre alapozhattak - a hosszú évek alatt rutint szerző - szervezők, akik célul tűzték ki, hogy egyrészt nagyon jól érezzük magunkat, másrészt bemutassák nekünk országukat.

Az, hogy a kánikula ellenére sem éreztük tehernek a cseh nyelvvél és nyelvtannal való ismerkedést, az az ő figyelmes-ségüket dicséri. Különböző érdekes előadásokkal, dal-tanulá-sal igyekeztek az órák „súlyán” könnyíteni.

A jól felépített programok által megismerhettük a környező városokat (Opočno, Hradec Králové, Nové Město nad Metují, Náchod stb.). Felsorolni értelmetlen lenne mennyi kastélyban, kolostorban, templomban, múzeumban fordultunk meg, és döbentünk meg azok szépségét, gazdagságát látva. Meg-nézhattunk egy Európa-szerte egyedülálló természeti csodát (Adršpašské skály) is, sétálhattunk itt a még csak patak-nak nevezhető Elba mentén, gyönyörködhettünk az Orlické Hory kilátásában. Egy-egy sörgyár felfedezése, vagy üvegműves kirakodó vásár megtekintése, koncert-, esetleg mozi látogatás épp úgy része volt a programnak, mint a fürdők által nyújtotta felfrissülés.

A közösen töltött esték része volt a tánc-tanulás is. Annyira megszerettük, hogy amikor lehetőségünk nyílt gyakorlás-ra, bizony éltünk vele. Nekem személy szerint élmény volt az Omega együttes Gyöngyhajú lány dalát cseh változatban hall-gatni egy tűzoltó bálon.

A tánccra perdült iskola ...



A tanári kar és a „stáb”, jobb szélén Alena Obstová, a dobruškai nyelvtanfolyam alapítója és lelke

Nem tudom, milyen volt az elmúlt 27 év kurzusa. Csak azt tudom, hogy ebben az évben Vladka és csapata valami óriási alkotott! Milliő élménnyel a szívünkben, könnyekkel a szemünkben köszöntünk el egymástól.

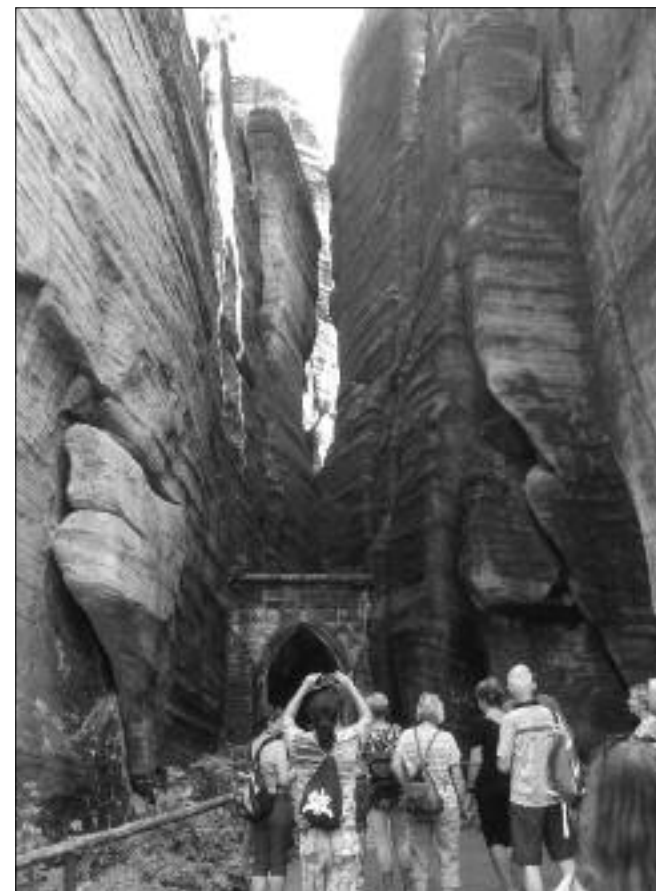
Szeretném megköszönni mindazoknak, akik nekem és lányomnak lehetővé tették, hogy részt vehessünk ezen a programon, és a program szervezőinek is a mindenre odafigyelő gondoskodását. Kívánok az új helyszínen (Poděbrady) hasonló élményeket.

2018. szeptember 3.

Kép és szöveg: Szincsák Anna

P. S. A cseh nemzeti tévében a következő filmet adták le a dobruškai nyári egyetemről: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10118379000-udalosti-v-regionech-praha/218411000140810-udalosti-v-regionech/obsah/637139-cestina-pro-krajany>

Adršpašské skály – a sziklaváros



Receptek a Vnuk család konyhájából

Fehér karfiollevés / Bílá květáková polévka

Hozzávalók: 1 db nagyobb fej karfiol (kb. 1 kg), margarin és finomliszt a rántáshoz, só, zöldpetrezselyem, 2–3 dl tej és 1–2 tojás

Kb. 5–8 dkg margarinból és a finomlisztből rántást készí-tünk, majd 2–3 liter hideg vízzel felengedjük. Sóval ízesítjük, állandó keverés mellett felforraljuk, és a meg-mosott, rózsáira szétszedett karfiollal együtt főzzük, amíg az megpuhul. Egy bögrébe öntjük a tejet és elkeverünk benne 1–2 tojást, azután a kész levesbe öntjük, és ismét felforraljuk. Legvégén az apróra vágott zöldpetrezsely-met adjuk hozzá, de ekkor már elzárjuk a gázt a leves alatt.

Jó tanács: A leves inkább sűrű legyen, és elég sok só szükséges hozzá!

Zöldséglevés tojásrántással / Zeleninová polévka s vaječnou jíškou

Hozzávalók: 4 sárgarépa, 3–4 petrezselyemgyökér, kevés zeller, 1 fej karalábé, 2–3 db burgonya, kb. 5 dkg margarin és 3–4 nagykanál rétesliszt, 2 tojás, só, 2 db húsleveskocka, petrezselyem

A zöldségeket megtisztítjuk, és durva reszelőn lereszel-jük, fazékba tesszük, és sós vízben megfőzzük. Hamar megfő, ekkor húsleveskockát adunk hozzá s lassú tűzön főzzük. Egy kisebb edényben eközben a margarinból és a réteslisztből elkészítjük a rózsaszínű rántást, amibe be-leütünk még 2 db tojást. Jól elkeverjük, kevés ideig még piritjuk és beleöntjük a zöldséglevésbe. Állandó keverés mellett kb. 5 percig főzzük, kicsit sótnyomkodjuk a le-vesben a tojásrántást, ha esetleg túl nagy darabok lenné-nek. Megkóstoljuk, hogy megfőtt-e, és a legvégén apró-ra vágott petrezselyemzöldet adunk hozzá, de ekkor már nem főzzük tovább.

Jó tanács: Fontos, hogy a tojásrántáshoz réteslisztet hasz-náljunk!

Zöldséglevés húsgombócokkal / Zeleninová polévka s masovými knedlíčky

Hozzávalók a leveshez: kb. 70–80 dkg karfiol, 4 db sárga-répa, 3–4 db petrezselyemgyökér, 1 db karalábé, 2–3 db közepes nagyságú burgonya, egy fej kisebb vöröshagyma, kb. 6 dkg margarin, só, 2–3 liter víz, petrezselyemzöld

A húsgombóchoz: 25 dkg darált disznóhús, 1 teáskanál pirospaprika, só, késhegynyi őrölt bors, 6 dkg rizs, 1 egész tojás

A rizst sós vízben félig megfőzzük és lehűtjük. A darált húst egy tálba tesszük, hozzáadjuk a sót, a fűszereket, rizst és a nyers tojást. Jól összekeverjük, és kis gombó-cokat formázunk belőle. Egy fazékban megolvasztjuk a margarint, majd beletesszük a karikára vágott sárgarépát és petrezselyemgyökérrel, a rózsáira szétszedett karfiolt, a kockára vágott karalábét és burgonyát, majd fedő alatt 3–5 percig pároljuk. Forró vízzel felengedjük, sózzuk és beletesszük a vöröshagymát egészben. Amikor felforr a víz, belerakjuk az elkészített húsgombócokat, és lassú tű-zön puhára főzünk mindent. Az apróra vágott petrezse-lyemzöldet a legvégén adjuk hozzá.

Forrás: Cseh ételek. A Vnuk család konyhája (Ganésa, Budapest, 2015, 7–8., 10. p.)

Újdonságok a hazai könyvpiac
cseh vonatkozásban

Mi az a Csirimojó?

Csirimojó – más néven krémalma, egy tudományos-fantasztikus külalakú gyümölcs, néha felbukkan a boltok polcain vagy az egzotikus piacokon, van, aki szereti, van, aki nem. Aki szereti, az behabzsolja, amint hazaér vele, aki nem szereti, az csak otthon jön rá, ekkor a gyümölcs egy hűtő polcán ér szomorú véget.

Csirimojó – egyszer csak rábukkantunk erre a szóra, és megfogott a játékosága, elkezdtünk hát játszani vele. Csiribiri, csiribiri – gondolatban máris Weöres Sándor szól a fülünkben, madarak csicseregnek, molyok molyolnak. Hogy ez egy gyümölcs neve? Annál többet érdemel! Megtettük hát a kiadónk nevének. [...]

A Csirimojó 2018 tavaszán mutatkozott be a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon. A kiadó mögött egy nonprofit egyesület áll, amelyet a kultúra területén dolgozó fiatal szakemberek hívtak életre. Van köztünk műfordító, vágó, költő, irodalmár, doktorandusz, programszervező, színházi rendező és háromgyermekes anyuka is. Célunk, hogy olyan könyveket adjunk ki Magyarországon, amelyek a szomszéd-

dos, vagy akár távolabbi országokban már bizonyítottak: gyönyörűek, különlegesen, újítóak, viccesek és vagányak. Fontosnak tartjuk, hogy könyveink értéket képviseljenek, ne csak tartalmilag nyújtsanak sokat, hanem vizuálisan is. Ebben *Petřovská Flóra* művészeti igazgatónk ízlése az iránymutató. Jó érzékkel találja meg azokat az illusztrációkat és kiadványokat, amelyek új szint hozhatnak a magyar könyvpiacra és biztosan felkeltik a különleges, eredeti és művészi alkotások kedvelőinek figyelmét.

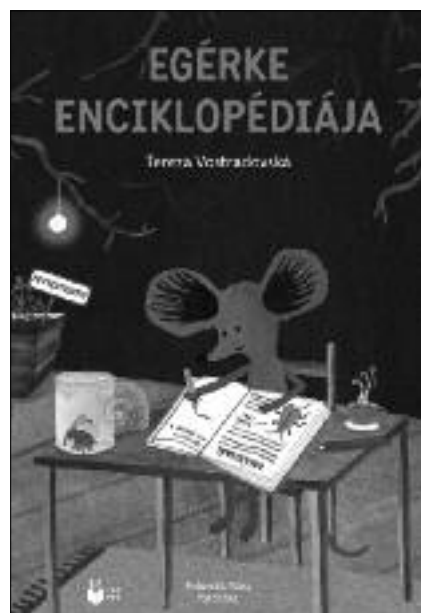
Arra törekszünk, hogy kiadványaink által picit jobb legyen a világ, szeretnénk felhívni a figyelmet egymás tiszteletére, a fenntarthatóságra, a természet szeretetére. *Andrea Gregušová* szlovák író és *Nastia Sleptsova* ukrán illusztrátor érzékeny könyve, a **Gréta** például a természet és a zene iránti szeretetből született, és kedvesen terelgeti kis olvasóit a környezetudatosság felé.

A természet felfedezésére sarkall az **Egérke enciklopédiája**, melyben egy nagy fülű, kíváncsi kis egér a prágai nénikéire várva saját enciklopédiát készít az ürege környékén élő állatokról és növényekről. Körülnéz az erdőben, a kertben, a tónál és a mezőn, bogarakat tanulmányoz, hallgatja az énekesmadarakat. A környezetismeret óra anyagát játékosan feldolgozó képeskönyvhöz a szerző, *Tereza Vostradovská* egy applikációt is készített, amely a magyar mellett számos nyelven elérhető.

Kiskamaszkortól legalább 110 éves korig ajánljuk a **Bámulatos robotexpedíciót**. A történet főhőse két folyton civakodó robot, akik a robotkolóniából elindulva szeretnék



Az eddigi csirimojós könyvek játékos borítói



feltérképezni a korábban emberek lakta vidékeket. A letűnt civilizáció nyomait sorra félreértelmezik, vajon választ kaphatnak így az „élet” nagy kérdéseire? *Tatána Rubášová* különleges humora és *Jindřich Janiček* illusztrátor minimalista képi világa teszi különlegessé ezt a képregényszerű kötetet, amely mindössze három szín, a sárga, a türkiz és a kék segítségével ábrázolja ezt a futurisztikus világot.

A *Petr Stančík*től megszokott nyelvi leleményekben és tréfákban szíparkázik a **Furda borz**ról szóló sorozat is, amelyet *Lucie Dvořáková* illusztrált. Az első részében Furda részecskegyorsítót, majd részecskelassítót épített, a 2019 tavaszán várható folytatásban kipróbálja magát filmszínészként is, és a kalandjai itt még közel sem érnek véget.

Gyermekkönyvekkel kezdtünk, nyitottunk a kamaszok felé, a következő lépcsőfoknak pedig a szépirodalmat tekintjük, de erről még nem árulhatunk el többet. Keressenek bennünket online és offline, ne maradjanak le semmiről!

Farkas Zsolt–Petřovská Flóra, Juhászné Hahn Zsuzsanna

A könyvekről további részletek olvashatók a *Jsem z toho JELEN*, 2018/2. számának 10. oldalán, a *Kiadó honlapján*: www.csirimojo.hu vagy *Facebook-oldalán*: www.facebook.com/csirimojokiado. *Gratulálunk a teamnek, melynek tagjai*: Petřovská Flóra művészeti vezető, Farkas Zsolt gazdasági vezető, Juhászné Hahn Zsuzsanna és Lucie Orbók projektmenedzserek, Fehér Renátó szerkesztő, Kolláth Anna korrektor, Hanzelík Gábor fordító. *Sok sikert és bájos, izgalmas könyveket kívánunk és várunk a gyerekek és felnőttek örömeire!* – *A szerk.*

Varázslatos Csehország

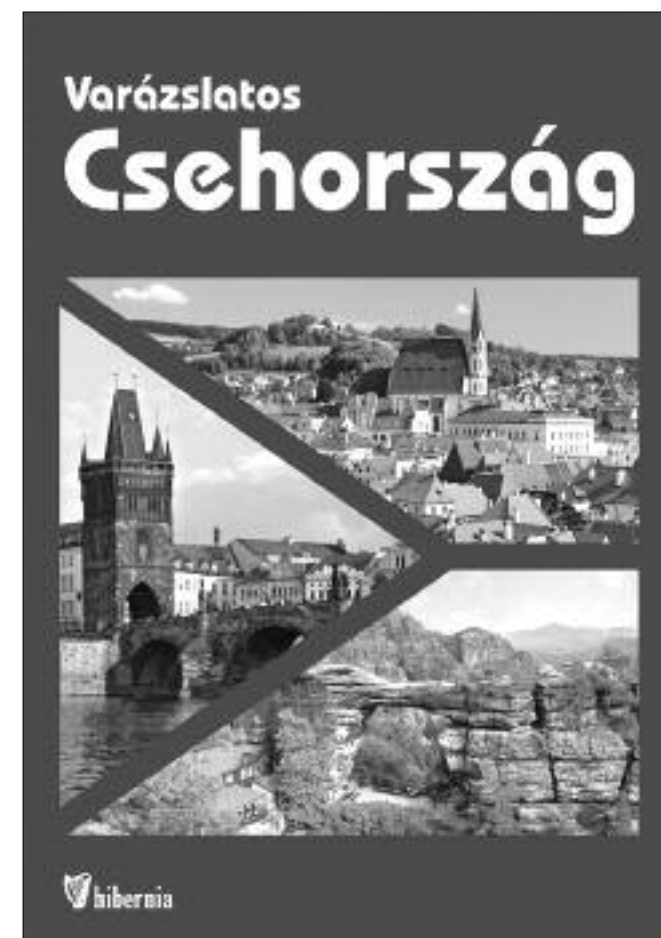
2018 év végén új Csehország-útikönyv jelent meg a piacon. Négy szerzője csupa Csehországot járó, vagy ott élő ismerős, a baráti Hibernia Kiadó köréből: *Marton Jenő, Kocsis Péter, Munkácsy Zsolt, Véték György*.

Rövid ismertetője

E rendhagyó Csehország-útikönyv elkészítésének célközönsége minden olyan utazó, aki elsőként látja meg e szép országot, de a sokadszorra odautazó is számtalan érdekességet és újdonságot talál kötetünkben. A látványosra tervezett kiadvány segítségével mindenki sokrétűen, az eddigi útikönyvektől eltérően fedezhetik fel Csehország természeti és épített



A szerzők: Véték György, Munkácsy Zsolt, Kocsis Péter, Marton Jenő (Fotó: Zachár Ottó)



Az új útikönyv hívogató borítója

csodáit, gyógyfürdőit és számunkra oly vonzó gasztronómiáját, ételeit és italait.

Útikalauzunk különlegessége a pontos és változatos leírások mellett a meglepően nagyszámú fényképes (kb. 400 db) és térképes (40 db) illusztrációk, melyek könnyen elérhetővé teszik a sokszor ismeretlen, eldugott, ám vonzó helyeket is.

Az hat nagy fejezetbe rendezett általános leírások mellett röviden szót kerítünk a Škoda autógyártás történetének és jelenének megismerésére is. Mindezt korszerű és dinamikus tördeléssel, a jellemzően szép és szokatlanul látványos képek segítségével tesszük, igen praktikusán átlátható használatra készülve.

Az útikönyv célja az, hogy a köteteken keresztül is fokozottan tegye ismertté Csehországot szépségeivel és különlegességeivel.

A Varázslatos Csehország főbb fejezetei

- Földrajz, történelem, kultúra
- Kelet-Morvaország
- Nyugat-Morvaország
- Kelet-Csehország
- Prága és környéke
- Észak- és Nyugat-Csehország
- Dél-Csehország
- Gasztronómia, hasznos tudnivalók
- Kis Csehország-atlasz

Terjedelem: 240 oldal. *Fogyasztói ár*: 5980 Ft, de Munkácsy Zsolt–Dömötör Judit Csehország, nem csak Prága! blogspotján – www.nemcsakpraga.blogspot.com – Manka spájzára rákattintva a bolti árnál jóval kedvezőbb áron: 4290 forintért lehet kosárba tenni!

Barátainktól, barátainkról...

ITTHON

2018. január 16-án a Magyar emlékek Csehországban (2015) az Antall József Tudásközpont bemutatta a sorozat **Magyar emlékek Lengyelországban** című új kötetét **Kovács István–Mitrovits Miklós** szerzőpárostól. A helyszín a budapesti Lengyel Kulturális Intézet volt.



A borítón Bem apó tarnówi mauzóleuma



Az óbudai Menzel-szórólapp

2018. február 21. és július 4. – **Hát, nem tudom... Jiří Menzel 80** címmel a baráti PÁB Színház felolvasó előadása **Szalai Kriszta, Cserna Antal, Gémes Antos, Lux Ádám** közreműködésével az Óbudai Társaskörben Menzel írásaiból, Hrabal-vonatkozásokkal.

2018. március 19-én Husz János és a huszitizmus hatása a magyarországi művelődésben című tanulmánykötetet **Kovács Eszter és Mészáros Andor** szerkesztő történészek



A huszita könyvborító

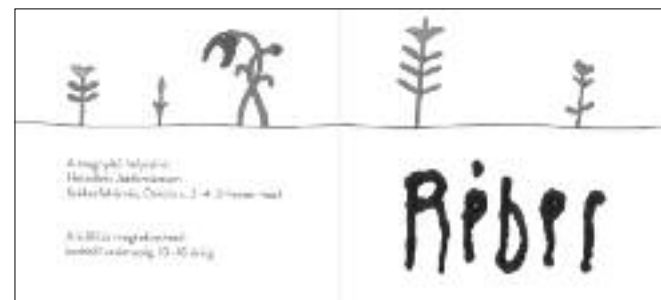
mutatták be az Országos Szécsényi Könyvtárban, régi barátunk: **Käfer István** címzetes egyetemi tanár moderálásával. (A PPKE és a Szent Adalbert Alapítvány kiadása, Esztergom, 2017)

2018. október 7-én a Békés megyei **Kardoskút díszpolgárává avatták Verasztó Lajos** barátunkat, aki nemcsak a Dover Házat – egyes rendezvényeink helyszínét – viseli szívében, hanem alföldi szülőföldjét is, melyet meglátogattunk a Fehér-tó szeptemberi napján. Gratulálunk!



Kardoskútiak: Lengyel György polgármester és Verasztó Lajos díszpolgár barátunk

2018. május 18-án Vonalba zárt történetek címmel megnyílt **Réber László grafikusművész új állandó kiállítása** Székesfehérvárott, a Hetedhét Játékmúzeumban – küldte a meghívót **Widengard–Réber Krisztina** barátunk.



2018. május 18-án Dobozy Borbála csembalóművész barátunk székfoglaló előadását tartotta a magyar Művészeti Akadémia székházában, a pesti Vigadóban. Laudátora **dr. Kamp Salamon** karnagy, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem professzora volt.

Luzsicza Lajos Árpád, Prágában végzett festőművész barátunk kiállításai 2018–2019-ben:



2018. november 23-án a révkomáromi Limes Galériában **Luzsicza Lajos Árpád** és lánya, **Luzsicza Fanni** fotográfus közös kiállítását **Tájaim – tárgyaim, illetve Emlékeink – Tárgyaink** címmel megnyitották: **Farkas Veronika** művészettörténész és **Lőrincz Zsuzsa** grafikus-, szobrászművész barátaink.



Lőrincz Zsuzsa és Luzsicza Lajos Árpád a Limes Galériában

A **Hrabal Asztaltársaság** találkozót és a **Hetedik lépcső** nevű új vállalkozást lásd: **Száguldó riporterünk 39. és 44. oldalain!**

CSEHORSZÁGBAN



České kořeny (Cseh gyökerek) elnevezésű partnerszervezetünk 2018. június 5–7-én Prágában háromnapos fesztivált rendezett létrejöttének 10. évfordulója alkalmából – **Dagmar Havlová** és a cseh Szenátus védnöksége alatt, számos külföldről hazalátogató cseh honfitárs, leszármazott részvételével. Az ünnepi nyitókonzertet a **Jaroslav Šonšký** (Svédország) által alapított Martinů Strings Prague



Iva Mrázková munkája



Ota Nalezinek festménye

kamarazenekar adta **Ján Valach** (Belgium) és **Toma Vašiček** (Bécs) zeneszerzők darabjainak bemutatásával a Valdštejn Palotában. A Luxemburgban élő **Iva Mrázková** és **Ota Nalezinek** képzőművészek kiállítását a Falhoz épült Szent Márton-templomban láthatta a közönség. A Ponrepo moziban bemutatták a Cseh gyökerek dokumentumfilmsorozatuknak legújabb, Belgiumban és Luxemburgban készült darabját, és levetítették az eddigieket: Svédország (2010), Svájc (2011), Bécs (2013), Vancouver (2016) cseh krajanjairól, személyes beszélgetésekkel kiegészítve. Meglátogatták **Jan Brabenec** (AT) prágai műtermét. A bemutató sorozatot a baráti egyesület prágai–kyjovi stábjának lelkei rendezték: **Martina Fialková, Jaroslav Šonšký, Tomáš Kubák, Lucie Tomanová, Zdeněk Polásek**. Gratulálunk! Az egyesület folytatja a **Hudba bez hranic** (Zene határok nélkül) koncertsorozatát Jaroslav Šonšký cseh–svéd hegedűművész barátunk vezette Martinů Strings Prague kamarazenekarával – évente 4–5 alkalommal lépnek fel a prágai Dominikánus Refektóriumban. Forgatják tovább a Cseh Televízió **Babylon** című magazinjának részeit a Cseh-



A České kořeny 10. évfordulós rendezvényeinek plakátja



Új dokumentumfilm:
Cseh gyökerek Luxemburgban és Belgiumban

országban vagy a cseh kultúra vonzásában élő külföldiekről – 2017 óta eddig *Wladimir Abramuszkin*ről, a Kyjov melletti Věteřovban élő orosz festőről és színésről, a „Tokiói” *Přemysl Čip Mácel* zenész barátunkról, aki japán családjával tért haza Kyjovba, és *Jiří Dlouhý*ről, a Svájcbra emigrált legendás kyjovi patikusról.

Lásd még:
www.ceskekoreny.cz és
https://www.facebook.com/Ceskekoreny/

A Cseh- és Morvaországi Magyarok Szervezetét (CSMMSZ) 2018. június 2-án, a Bohemia BK 25. szülinapi kavalkádján *Lőrincz Zsuzsa* és *Papp Imre*, Prágában élő barátaink képviselték.



Lőrincz Zsuzsa és Papp Imre Prágából

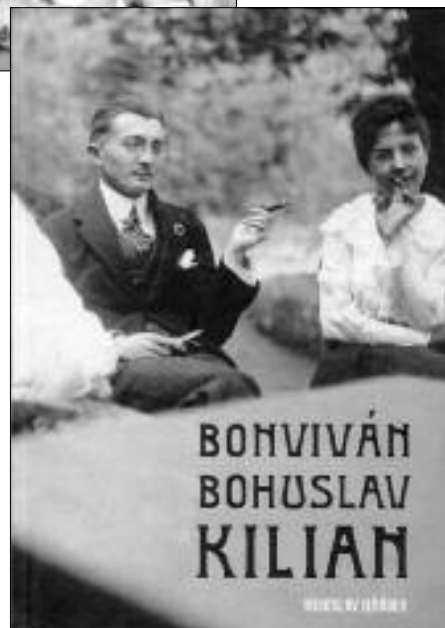
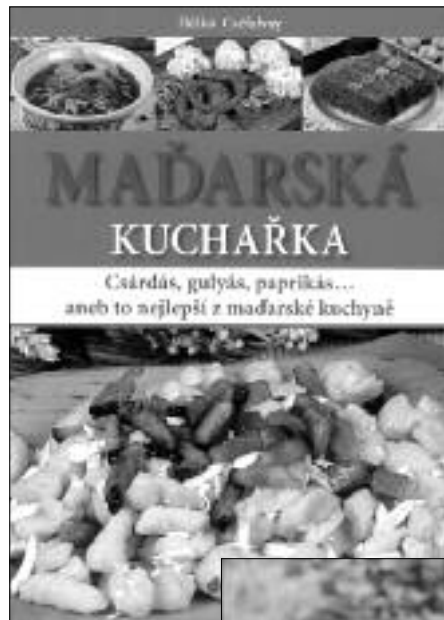
Lőrincz Zsuzsa, Prágában élő grafikus- és szobrászművész barátunk 2018 nyarán, az alsóörsi alkotótáborban faragott legújabb műve az **Álom** témára.



Álom, Lőrincz Zsuzsa szobra Alsóörsön

A CSEH KÖNYVPIACON

2018 márciusára megjelent csehül a Prágában élő **Cséfalvay Ildikó** barátunk cseheknek szóló **MAGYAR SZAKÁCS-KÖNYVE – Mad'arská kuchařka / Csárdás, gulyás, paprikás... aneb to nejlepší z maďarské kuchyně** – nákl. Dona, Praha, 2018, illusztrálta: Ladislav Hulinský, 104 pp.). Gratulálunk!



2018 karácsonyára Brünnben megjelent **Miroslav Jeřábek**: **Bonviván Bohuslav Kilian** című, gazdagon illusztrált, szép kiállítású könyve *Bohumil Hrabal* nagybátyjának, a neves brünni intellektüelnek életéről, munkásságáról (Brno, Legraf, 2018, 248 pp.). Az előszót *Tomáš Mazal* barátunk, Bohumil Hrabal barátja és életrajzírója írta. Egy tiszteletpéldány szerkesztőségünkben, molnárovánál is elérhető. Lásd még: www.bohuslavkilian.cz

2019. február 7-én a magyarországi Fekete Ökör Baráti Kör alkotócsoportjának **A Hrabal-galaxis** pillanatképei című vándorkiállítását ezúttal **Prágában**, a Národní divadlo Nová scéna (Nemzeti Színház–Új Színpad) kiállítóterében mutatkozott be, 2019. március 31-ig, mialatt a színház *Miloš Orson Štědrón* Don Hrabal című operáját is műsorra tűzte. (Lásd 42. oldal!)

Postaláda

A szerkesztőség postaládájából

feladó: **Milan Peprník** <Milan_Peprnik@mzv.cz>
címezett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2018. május 7. 8:25
 tárgy: Bohemia_02.06.2018

Dobré ráno, Evičko, mockrát děkuji za pozvání na Vaši akci k 25. výročí. Dovol mně, abych Vám při této příležitosti jednák popřál všechno nejlepší a také poděkoval za Vaši podporu při prohlubování česko-maďarských vztahů. Vaše názory, podněty a připomínky byly pro mně vždy důležitým zdrojem informací a impulsem do další práce, a proto si jich velice vážím. Věřím, že Vaše mimořádně prospěšná práce bude nadále pokračovat. Přeji Ti a všem našim přátelům mnoho osobních i pracovních úspěchů. S milou vzpomínkou: Milan Peprník rada-vyslanec, Velvyslanectví České republiky v Bukurešti

feladó: **G. Kovács László** <gkovacsaszlo@hotmail.com>
címezett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2018. május 14. 20:14
 tárgy: Gratulálok!

Kedves Éva, ma megkaptam az új Bohemiát, már alaposan át is néztem, s nemcsak az új számhoz gratulálok, hanem külön is a hihetetlenül alapos és gazdag esemény-naptárakhoz. [...] Köszönöm az évfordulónaptár közreadását, igazi öröm volt ebben a formában viszontlátnom. [...] Szeretném hinni, hogy a papíralapú Bohemia és a kiskönyvtár története nem zárul le, és mindenféle jó napvilágot láthat még... László

feladó: **Ferenczy Ingrid** <ingferenczy67@gmail.com>
címezett: Zachár Ottó <zachar.otto@chello.hu>
 dátum: May 22, 2018 12:42 PM

Kedves Ottó, tudod, mi hiányzott az észak-cseh túra végén? A Te pompás képsorozatod! Sajnálom, hogy nem tudtál a csapattal tartani, de nekem itt van pótlólag a Bohemia nyomtatvány sok-sok jó, érdekes cikkel. Csodálkozom: Ti „überekeltek” magatokat, minden kiadás jobb és szebb! Gratulálok, élvezet az olvasása! Fél füllel halottam, hogy a lábad miatt nem mentél el. Kívánom, hogy hamar visszaálljon az egészség, mindnyájunknak örömteli, tartalmas utazások reményében! Jó egészséget kívánok, ahog, Ingrid

feladó: **Dagmar Takácsová** <dagmar.takacsova@stonline.sk>
címezett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2018. június 4. 9:10

Milá Evičko, Ottó, Miloši a všichni ostatní, děkuji ještě jednou za pozvání na vaše oslavy a za milé přijetí. Rádi jsme vás znovu viděli a těšili jsme se spolu s vámi, že se vám daří. Měli jste to velmi krásně organizované, ta příjemná atmosféra celého setkání, výborně poskládaný program, lidé se dobře bavili a všichni spolu se cítili dobře, včetně nás. [...] Budeme se těšit, že přijede vaše delegace na naše oslavy 25 let Česko-polsku na podzim, asi někdy v měsíci říjnu, datum ještě není přesně stanoven, ale už teď vás srdečně zveme. Přejeme vám všem hezké léto, mnoho zdraví a jen samé úspěchy. Srdečně Dáša a Pavel

feladó: **Katalin Rónai** <ronaikati@seznam.cz>
címezett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2018. június 21. 8:39

Kedves Éva! Tegnap prágai vezetőségi ülésünk alkalmából adta át nekem Adrienn a nevemre érkezett idei, immár év-könyvvé terebélyesedett Bohemia számot. Köszönöm, hogy elküldtéték. Mindig is nagy örömmel és tisztelettel forgattam kiadványotokat, ami az én mércém szerint, nagyszerűen reprezentálja azokat az értékeket és ismereteket, amelyek átadását Ti magas szinten művelitek – és amire van befogadó közönség. Szép születésnap ajándékot kaptam ezáltal. [...] Sok szeretettel: Rónai Kati

feladó: **Tom Mazal** <mazal.tom@seznam.cz>
címezett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2018. június 22. 20:06

Časopis Bohemia mi před časem poštou přišel, vždy se zájmem přečtu od A po Z, celý. Obdivuji vás všechny, stále jste aktivní a pospolití. To je moc hezké! Evo, buď zdráva a měj se dobře! Tom

feladó: **Vjera Ožoga** <vjera.ozoga@net.hr>
címezett: molnarova111@gmail.com
 dátum: Jun 18 at 7:44 PM

Milá paní Evo, [...] Ještě Vám jednou děkujeme za dva krásné dny prožití v Budapešti. Naši jsou všichni překvapeni a stále si na ty dva dny rádi vzpomínají. Srdečně Vás pozdravují všichni členové naší besedy a zvláště manželé Ožogovi. Pozdrav i paní, která vedla program, Vera

feladó: **Lucie Tomanová** <lu.toman@seznam.cz>
címezett: ottozachar512@gmail.com
 dátum: June 25, 2018 9:59 AM

Pěkné dopoledne Oto, jak se máte? Přišel mi Váš úžasný magazín. Je nádherný! Já Vám moc děkuji, moc mě to potěšilo, je to skutečně nádherná práce. Doufám, že se brzy uvidíme. Přeji hezký den :-)

feladó: **István Bakos** <ibakos43@gmail.com>
címezett: 93bohemiabk@gmail.com
 dátum: 2018. október 27. 9:55

Kedves Útitársaink, Barátaink! Hálásan köszönjük a csodás Balkán körutat a Bohemia Baráti Körnek, főként a programtervező Zachár Ottónak, a túravezető Szabó Gábornak, sofőrjeinknek és mindazoknak, akik társaink voltak ezen az „ajándékúton”, ami számunkra tényleg az volt. Fél éve döntöttünk Editemmel úgy, hogy 47. házassági évfordulónk és 75. születésnapom alkalmából meglepjük egymást, ezzel – a számunkra ismeretlen Európába vivő – közös úttal. A Balkán eddig nem látott országain, tájain – több mint két hétig – Veleket együtt barangolva, feledhetetlen élményben volt részünk. Igazi ajándék volt ez az út, amelynek emlékét Tündi, Szilvi, Gábor és a Bohemia honlapján látható ragyogó fotósorozat megörökítették számunkra és „unokáink is láthatják”. Őszinte elismerésünket, köszönetünket fejezzük ki fotós „köszölgőgálatukért” nekik és mindazoknak, akik megosztották velünk e csodás körút általuk rögzített emlékeit. Szeretettel és köszönettel üdvözlünk mindannyiótokat: Bakos Edit és Pista

feladó: **Patricia Bretas** <patbretas@globo.com>
 címzett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2018. dec. 17. 15:03

Dear Eva and all the people from Bohemia Klub, I wish you a blessed and happy Christmas and a wonderful New Year! Please take note of our new address and phone: 3000 July Street, apt 3249, 70808 – Baton Rouge, LA USA. 225-328.2873 (cell phone) Love you all! Patricia and Marcelo

feladó: **Kiss Gyöngyi** <gy.kiss@freemail.hu>
 címzett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2019. febr. 2. 9:39

Köszönöm a Bohemia évkönyvet. Tegnap megkaptam. Nagyon tetszik a kivitel, a tartalom. Igényes, magas színvonalú. Gyöngyi

Facebook Messengerről üzenet: **Gitka Tóth Urbaničová**
 dátum: 2019.02.04.

Szia Évi, ma kaptam meg a Bohemia folyóirat különszámát. Nagyon szép és elegáns, jó cikkekkel, fotókkal, humorral. GRATULÁLOK! Gitta

feladó: **Magyar Márta** <magyarmarta42@gmail.com>
 címzett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2019. febr. 6. 20:36

Kedves Ottó, Évike, Goldmann Ili, és Polgár Laci! Köszönöm a szép, igényesen megszerkesztett Bohemia emlékkönyvet! Nagy örömmel lapozgattam, olvastam, emlékeztem azokra a kitűnő programokra, amit a Bohemia Baráti Körnek köszönhetünk, melyek bővítették ismereteinket, és életre szóló kulturális élményt adtak! Zachár Ottó örökös elnökünk mindenirányú tudása, felkészültsége, kedvessége pótolhatatlan, bizonyára a jövőben is velünk lesz. Jó egészséget kívánunk neki és Szabó Gábornak, a BK új elnökének, valamint a Grémium minden egyes tagjának! Új sikereket! Új élményeket! Baráti üdvözlettel: Bartus Márti

feladó: **Mótsusz Antalné** <motuszmariamaria@gmail.com>
 címzett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2019. febr. 6. 21:41

[...] megkaptam az újság különkiadását, nagyon köszönöm! Igazán jól sikerült az újság, szép képekkel, jó írásokkal, látszik a precíz, gondos szerkesztő munka! Az összeállítás átfogó képet nyújt az eltelt 25 év gazdag programjairól. Nagyon tetszett Gyöngyi írása a vizitúrákról, élvezettel olvasom Polgár László szellemes írásait is. Köszönöm, hogy engem is a vodákok csapatához soroltál, megjött postán Z. Ottó levele is, lehet készülni, erősíteni! [...] Szeretettel Csincsi

feladó: **Milan Peprník** <Milan_Peprnik@mzv.cz>
 címzett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2019. febr. 12. 9:32

Milá Evičko, dovol mi, abych Vám poděkoval za zaslání výročního bulletinu a popřál Vám vše nejlepší. Především děkuji za mimořádnou podporu v rozvoji našich bilaterálních vztahů. Přeji mnoho zdraví a radosti. Milan a Genia z Bukurešti

feladó: **János Kokes** <KokesJanos@seznam.cz>
 címzett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2019. febr. 12. 22:23

[...] Sikerült átlapoznom a jubileumi kiadványotokat, s csak gratulálni tudok. Nagyon tartalmas és grafikailag is nagyon ötletes, jó. Minden elismerésem. Üdv, Zoli

feladó: **Dobozy Borbála** <borbaladobozy@gmail.com>
 címzett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2019.02.13. 9:04

Megkaptam a kiadványt, nagyon köszönöm, igen szép! Április 6-án lesz egy Tavasz Fesztiválos koncertem csupa cseh mesterrel, ajánlom figyelmetekbe, jöhet a Bohemia! Addig is minden jót, szeretettel üdv, Borbála

feladó: **Patricia Bretas** <patbretas@globo.com>
 címzett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2019. febr. 19. 5:43

Dear Eva, How do I like it? I think it is awesome! A big document containing the summary of your history, with good excerpts of your large activity on the Czech Cultural Life. Congratulations, because I know you all had to do something concise, and you have done a great job! I really appreciate it, and I think this book is a memorial, indeed. Thanks to it I could realize how many things you have accomplished! Wow! I must say „thank you” one thousand times because you were really kind to send it to me. Thank you very much! Bye! All the best, Patricia

feladó: **Kiss Benedek Béláné** <kissbenedekne@invitel.hu>
 címzett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2019. febr. 20. 16:30

Kedves Éva! Köszönöm az ünnepi, 25 évfordulóra kiadott albumot. Nagyon jól összeállított, méltó a jubileumi ünneplésre és visszaemlékezésre. [...] Remélem, még élvezhetem a Bohemia Baráti Kör felejthetetlen programjait. További sikeres jó munkát, mindenkinek jó egészséget kívánok, szeretettel: Kiss B. Bné Mari

feladó: **Martina Fialková** <m.fialkova@centrum.cz>
 címzett: molnarova111@gmail.com
 dátum: 2019. febr. 21. 9:44

Aktuálně z Českých kořenů – únor. ...Ještě do 28. 2. utíkejte na výbornou výstavu Momentky z Hrabalovy galaxie v Praze. Je k vidění v proskleném přízemí Nové scény Národního divadla a připravil ji Klub přátel černého vola (ve spolupráci s ND, ale také se Spolkem maďarských lékařů a přírodovědců v ČR a Balassiho institutem v Praze). Jak je vidět, jde tedy o výstavu maďarského původu, která vzdává hold českému spisovateli Bohumilu Hrabalovi desítkami výborných obrazů, plastik, instalací a dalších artefaktů, vytvořených maďarskými umělci, Hrabalem inspirovanými (to jsou ti z Klubu přátel černého vola). Je to jedinečný počín, a nás, domácí, by měl pohnout a potěšit. Zahájení jsem mohla být přítomna a vše doporučuji. O výstavě jsem se dozvěděla díky milé přítelkyni Evě Molnárové a dalším z budapešťského spolku Bohemia, kteří byli v Praze také na vernisáži. Dodatek: Od Evy Molnárové jsem při té příležitosti dostala jubilejní číslo časopisu Bohemia, které fotograficky i krátkým slovem shrnuje 25 let působení tohoto velmi aktivního budapešťského spolku přátel České republiky a naší kultury. Gratulujeme aspoň opožděně, protože na oslavě v červnu jsme nemohli být (ve stejných dnech probíhal náš červnový festival České kořeny – 10 let). V příloze si můžete přečíst naši malou zdravici budapešťským přátelům, která je v jubilejním časopise Bohemie také otištěna.

Az MTI alapján az Észak-Magyarország című napilapban megjelent hírhez szólt hozzá Havasi Béla, miskolci barátunk a folyóiratunknak küldött levelében:

Egy cseh olajfestmény stációi

Božena Němcová-ról készült festményt is kiállítottak a Prágai Várban

Az MTI tudósítója rövid, de számomra meglepő hírt adott közre (Észak-Magyarország, 2018. március 13.) „Képgyűjtő cseh államfők” címmel, a Prágai Várban ugyanis több mint 130 darab képzőművészeti alkotást állítottak ki a „huszadik századi cseh államfők által összegyűjtött festményekből.” A tudósítás címét meglepetéssel fogadtam, pontosabban annak történelmi tévelygését, hiszen a Csehszlovák Köztársaság időszakának államfőiről van szó, mely állam az Osztrák–Magyar Monarchia romjain született meg az ún. utódállamok egyikeként (1918. október 28.). Első elnöke, *Tomáš Garrigue Masaryk* cseh nemzetiségű politikus, filozófus tudós 1918. november 14-től. Az adott esetben a tudósítás címéhez a mai napig is az a sztereotípiá társul, miszerint az újonnan létrejött köztársaságot a csehszlovakizmus hatotta át, illetve uralta évtizedeken át, ahol a cseh és szlovák politikai elit nem azonos rangúnak tekintette egymást, és ez a valóságban végig kíséri a két nép nem könnyű együttélését, egészen a közös állam megszűnéséig, 1992. év végéig. Az, hogy a köztársasági hivatal elnöki funkcióit 1975-ig csak csehek töltötték be, nem következik szükségszerűen, hogy cseh államfőkről írjunk, hanem cseh nemzetiségüekről.

Az írásszakmát hivatásszerűen üzöknek, jelen esetben az újságírónak is a tacitusi arany szabály szerint kellett volna fogalmaznia: „harag és részrehajlás nélkül”, tehát objektíven. Itt azonban sem a cím, sem az ezt követő híradás nem ezt a szemléletet tükrözi.**

Ezért részemről még kétséges a tudósítás utolsó mondata, mely szerint „*Josef Vojtěch Hellich* alkotása a kiállítás legértékesebb darabja, a festményen *Božena Němcová* cseh író nő látható. Ez a portré állítólag Masaryk dolgozószobáját dí-



szította.” A kép megszületésének körülményeiről és annak tulajdonlásáról megbízható forrást nyújt *Helena Sobková* művészettörténész „Božena Němcová portréja – Bára Panklová titkai” című munkája. Ennek alapján *Yvetta Dörflövá–Lubomír Sršeň* irodalmár–műzeológus alkotópáros „Autentikus arcképek Božena Němcová-ról” címmel írt tanulmánya közöl tény-szerű választ az író-ról készült festmény elkészítéséről, évszázados stációiról és tulajdonlásáról.

A nevezetes portrét *F. L. Čelakovský* liberális szellemű író, műfordító biztatására *Josef Vojtěch Hellich**** 1846 júniusára festette meg, és mint az ajánló, ismerten közvetlen kapcsolatot ápol az akkor 25 éves igen vonzó hölgygel. Božena többször ült modellt a Prága–Kisoldali városrészben lakó festő lakásának műtermében. A szükséges ruhákat a festő felesége bocsájtotta rendelkezésére.

A képzőművészeti alkotás első tulajdonosa *Václav Staněk* orvos, prágai lakos, majd leánya: *Božena Staňková* (férjzett nevén: *Šetlíková*) öröklő. Az ő halála után fia, *Břetislav Šetlík* hagyatékába kerül. Tőle szerzi meg valamikor 1915 után *Václav Staněk* legidősebb élő fia, *Abund Břetislav Staněk*, prágai gépgyár-tulajdonos, majd halála után özvegye, *Mileva Staňková* birtokolja. Ő 1929-ben eladta a képet a Csehszlovák Köztársasági Elnöki Irodának 10000 korona értékben, amit az egyébként közadakozásból létrehozott Nemzeti Masaryk Alap fizetett ki, de a megvásárolt kép nem került fel a Prágai Vár művészeti gyűjteményeinek listájára. A kép az elnöki rezidencia 2. emeleti nagykönyvtárát díszítette, és a Masaryk család tulajdonának tartották. 1938 áprilisában az alkotást átszállították a bubeneči TGM Intézet könyvtárába. A jogos tulajdonlás ügyében akkor állott be fordulat, amikor 1941 áprilisában megállapították, hogy a Masaryk Nemzeti Alap közalapítvány jellegű, és így az értékes kép köztulajdon képez, tehát a Vár képzőművészeti gyűjteményének része. Mindezek figyelembevételével az év decemberében átmenetileg az Egyetemi Könyvtárba került, onnan titkos úton 1943-ban eljutott a Tartományi Galéria gyűjteményébe, nyilvántartási számmal ellátva. A II. világháború után újra és véglegesen a Prágai Vár gyűjteményének igen ékes és értékes darabjaként tartják számon.

Ezzel a műalkotás évszázados stációinak sora lezárult, *Božena Němcová* neve pedig írói szellemi hagyatéka alapján a cseh irodalom panteonjának márványtábláján örökre aranybetűvel fénylik.

Offertáler Havasi Béla, ny. szlovák nyelv- és irodalomtanár, Miskolc, 2018. november 20.
 (Forrás: *Božena Němcová – život–dílo–doba, Česká skalice, 2012*)

*A Prágai Vár Császári Lovardájában rendezett kiállítás eredeti címe: Tož to kupte! TGM a sbírka umění pro Pražský hrad (Ezt vegyék meg! TGM és a Prágai Vár művészeti gyűjteménye). A tárlaton a Masaryk Nemzeti Alap kamataiból a Prágai Vár céljaira 1920–1952 között vásárolt képek gyűjteményét láthatta a közönség 2018. szeptember 12-től december 9-ig – Csehszlovákia létrejöttének 100. évfordulója alkalmából. – *A szerk.*

**Sajnos már kinyomozhatatlan, hogy mi esett áldozatul az eredeti hír rövidítésének, illetve a helyi lap címadásának. – *A szerk.*

***Josef Vojtěch Hellich (1807–1880) festő és archeológus, a reformkori nemzeti romantika képviselője, munkáinak többsége történelmi tárgyú. A magyar képzőművészetben talán Barabás Miklóshoz hasonlítható. Kezdetben alkalmi portréfestő. A prágai és a müncheni művészeti akadémián tanult. Három éven át Itáliában gazdagítja ismereteit. Alkotói világára legnagyobb hatással a raffaelói művészeti felfogás volt. Haláláig Prágában élt, egy ideig (1841–1847) a Cseh Múzeum nemzeti–történelmi gyűjteményeinek őre, illetve szakmai felelőse.

František Ringo Čech

válaszol

Ez a Ringo sztár nem az a Ringo Starr a Beatlesből, de ő is zenész, dobos és azonos korosztályból való. Ráadásul Čech – nemcsak a neve, hanem születése, nemzeti hovatartozása, állampolgársága révén is cseh. Ezen kívül alternatív, vitatott figurája a cseh zenei, sőt közéletnek, valamint nem utolsó sorban gyerekkori barátja Magyarországon élő honfitársának, Bohemia Baráti Körünk krajan tagjának, Miloš Vnuknak. Ez utóbbi tény még kíváncsibbá tett minket. Megkértük Miloš barátunkat, hogy Polgár Laci, száguldó riporterünk nevében kérdezze ki őt egy interjú keretében. – A szerk.

Fél tucát + két kérdés – nyolc válasz

1. Fogadja baráti üdvözlötünket. Ön már olyan nekünk, mint ha jó ismerősök lennénk. Miloš Vnuk barátunktól ugyanis sokat halottunk Önről. A Wikipedia életrajzi oldala szerint F. R. Čech: cseh dobos, énekes, szövegíró, színész, komikus, moderátor, politikus, publicista, forgatókönyv író, drámaíró, naív festő és író. Ez igaz? Melyiknek tartja magát leginkább?

– Kik közé tartozom leginkább? Ennyi hivatásnak megvan az az előnye, hogy közülük azzal foglalkozhatom, amelyikhez éppen kedvem van. Ez azt jelenti, ha festeni van kedvem, akkor festek, ha irodalmi korszakom van, akkor írok. Gyakran fellépek a színházamban, forgatókönyvet írok, vagy dal-szöveget. Ez teszi az életem színessé és érdekesebbé.

2. Ha ennyi művészeti körben ismert, illetve sikeres, akkor Ön multitalentum vagy polihisztor. Talán az utolsó polihisztor a világon? Mondhatjuk ezt Önről?

– Na, ez egy kicsit túlzás. Az igaz, hogy érdekel a történelem, ezért érdekel a globális politika is, a helyi nem annyira, mert azt gondolom, hogy a politika az, ami formálni fogja a jövőnkét, no az enyémet már nem, de a gyermekeinkét és az unokáinkét igen. Szóval érdekel a történelem. Abból tanultam. Szeretem a cseh mondákat és legendákat. Szeretem az írókat, főleg a történelmi írókat, mint Jiráseket, Kosmast és Damiánt, szóval az ilyen irodalmat.

3. Mit gondol a reneszánsz koráról? A reneszánsz korban voltak ilyen sokoldalú tehetségek, mint Ön. Egyetért ezzel a megállapítással? Egyébként reneszánsz embernek tartja magát?

– Ezt talán csak idézőjelben, ha már valaki ezt állítja rólam. Azt hiszem, hogy minden nemzedéknek vannak saját reneszánsz művészei. Én a kortársaimnak dolgozom. Mindenki csinál valamit a saját generációjáért. A múlt század első felében születtem, tehát én oda tartozom. Azoknak pedig, akik



Pohádkové postavy 2 (Mesealakok 2), 2006

elítélik a fiatalokat, hogy még éretlenek, nem szabad elfelejteniük, hogy ennek a századnak még csak az első negyede telik. A fiataloknál is kikritályosodik, hogy mire képesek, meg elkülönül a mag a pelyvától, és ismét elkövetkeznek az ötvenes, hatvanas csúcsevek. Akkor az új nemzedék megmutatja, mit tud.

4. A művészetben provokátornak tartja magát? Sokat halunk és olvasunk az Ön körül kialakult vitás helyzetekről. Legutóbb például Szlovákiában, a Lipnószentmiklósi (Liptovský Mikuláš) Galéria munkatársai lázadtak fel az Ön kiállítása ellen. Munkái egyes kritikusok szemében ellenszenvet ébresztettek, míg másokéban őszinteséget és bámulatot váltottak ki.

– Hát, ha már említenem kell ezt az incidenst, azt kell val-lanom, hogy én csehszlovák vagyok. Számomra Szlovákia is a hazámat jelenti. Én Csehszlovákiában éltem, és egy vagyok azok közül, akikről azt állítják, hogy nem léteznek. Nem vagyok egyedül, sok embert ismerek Csehországban és Szlovákiában, akik továbbra is csehszlováknak tartják magukat. Úgy járok Szlovákiába, mintha haza mennék.

Hogy provokátornak tartom-e magam?

– Erre azt kell mondjam, hogy mostanában, amikor a huzugság dominál, akkor a társadalomban az olyan ember, aki igazat mond, azt a benyomást keltheti, mintha lázító és provokátor lenne. Így van. Hál' Istennek, hogy még mindig vannak köztünk provokátorok és lázítók, különben a „napon süt-kérezők“ nemsokára hatalmukba kerítenék a társadalmat.

5. Mi lesz a következő munkája, s milyen művészeti ágban? Mire készül most? Ki és mi dönti el, hogy éppen mibe vág bele, mivel kezd el foglalkozni legközelebb?

– Ez dilemma. Szeretném befejezni a „Generace Beatles“ (Beatles nemzedék) harmadik részét, ami különben az életem krónikája, mert én ahhoz a generációhoz tartozom. Végeredményben én Vörös Ringo vagyok, mert a kék Ringo Londonban van. Azért Vörös Ringo, mert Keletről származom. Két kiállítást tervezek Prágában.* Még a szlovákiai kiállításához szeretnék annyit hozzáfűzni, hogy a tiltakozási akció nem spontán reakció, se nem a művészeké, hanem egy múzeumi alkalmazott és pár agyalágyult hóbörgése volt. Különben a kiállításnak óriási sikere lett, részben az említett akciónak

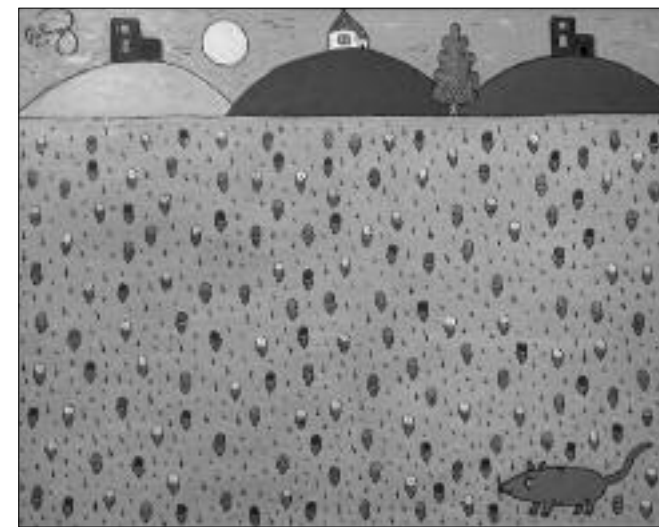
köszönhetően a látogatottság csak úgy emelkedett. Meg kell mondanom, hogy Alena Chlebeňová, a kiállítás kurátora emiatt elvesztette az állását, de nagy érdeme volt abban, hogy megismertek Szlovákiában. Nagyon hálás vagyok neki, mert az egyik legjobb képtári kurátor azok közül, akiket megismertem.

6. Közös barátunktól, Miloš Vnuktól tudjuk, hogy Ön rádióműszerési szakmát végzett. Akkor ismerkedtek meg Milošsal. Meg tudna ma is szerelni vagy javítani egy rádiót, vagy egy mai modern televízió készüléket? Adott ez az iskola Önnek valamit?

– Minden amit az ember tesz, valamilyen módon gazdagabbá teszi. Rádió- és televízió-műszerésznek tanultam. Nem szabad elfelejteni, hogy én még elektroncsöves műszerész voltam. Amikor Kovoslužba cégnél tanultam, akkor még lámpás készülékek voltak. Tranzistoros készülékek még csak kezdtek megejelenni, de mi ezeket nem nagyon szerettük, hűségesek voltunk az elektroncsövesekhez. Ha most belegondolok, gyönyörű szakma ez. Ma talán egy rövidzárlatot meg tudnék mérni, esetleg egy egyszerű hibát megjavítani, de a nagyfeszültségű részbe a tv-ben már nem mernék belenyúlni.

7. A cseh kultúra sok magyar barátja a cseh kultúrát a cseh sörkultúrával párosítja, mivel állítólag a cseh sör a legjobb a világon. Mit szól hozzá? Ön is szereti a cseh sört? Iszik-e néha egy felest a sörhöz?

– Én a szeszes itallal sörrel nem kombinálom. A sört szere-



Myš (Egér)



Babička (Nagyanyó)

tem, de sajnos gyötör a magasabb vércukorszint, így ezt a jó szokást nem folytathatom. Nem vagyok híve a pilseninek, inkább budvart szeretem, és örülök, hogy Magyarországon is sok híve van. Végül szeretném kifejezni a csodálatomat a magyar nemzetnek. Milošnak köszönhetően és hál' Istennek, hogy keresztapja vagyok a két lányának, így Magyarország jobban érdekel. Ott kulturált, tiszta és rendszerető nemzet él, ami örömmel tölt el.

8. Köszönöm az interjút. Üdvözljük és szívesen látnánk Budapestben. Mit szól hozzá?

– Én már csak pár lépést megyek a közeli erdőbe, szóval nem járok sehova. Egyetlen mozdulat, amit teszek, hogy megcélzom az ágyamat, fotelt, rekamiét, autót, utána visszafelé rekamiét, fotelt, ágyat. Máshova – leszámítva a szerepléseimet – nem megyek.

„Köszönöm szépen“ – mondta F. R. Čech magyarul, és ezt nagyon szépen mondta.

Felvette és fordította: Miloš Vnuk

*F. R. Čech (sz. 1943) egyik prágai kiállítását 2018 januárjában a Divadlo bez Zábřadli színházban csíptük el. Izlések és pofonok különbözőek – ez igaz az ő stílusára is, melyet a naivokhoz sorolnak. Élénk színek, rajzos, már-már karikatúrista vonalvezetés, szándékos primitívizmus, humor, szarkazmus, durvaság, mai életérzés. Ifjú kori gazdag beat- és rockzenei múltjáról (Olympic, Pražský výběr stb.) kevesebbet beszél, holott fellépései ma is élvezhetők, jó párat utol lehet érni a YouTube-on! A „bársonyos forradalom“ után beleártotta magát a politikába is, talán kevesebb sikerrel, bár többször volt képviselő. Legutóbb, a 2017-es választásokon az SPO (Polgári Jogok Pártja) színeiben indult, mely párt a szavazatoknak mindössze 0,36 százalékát szerezte meg és nem került be a képviselőházba. Némileg kiábrándulva – felesége 28 év után elköltözött, fia és lánya felnőttek – most már inkább a festésnek és a színházának szenteli magát, ott viszont száz százalékosan elemében van. Miloš, aki Ringo Čech, a dobos mellett sokáig technikai kísérő volt, Prágában mindig meglátogatja. – A szerk.



Nespravedlnost (Igazságtalanság)



Muzeum filmu otevřeno

Dlouho připravované Muzeum filmu je skutečností. Najdete ho v samém srdci Prahy a o jeho otevření se z velké míry zasloužila i pražská veřejnost. Kde muzeum hledat? V domě, označeném neonovým poutačem NaFilm, kousek za vstupem do Františkánské zahrady z Jungmannova náměstí. V menším rozsahu byla expozice NaFilm k vidění už na dočasných výstavách. Teprve nyní má k dispozici mnohem větší prostor a ještě se počítá s jejím dalším rozšířením. A co v muzeu najdete? To může být pro návštěvníka velkým překvapením.

Tvůrci expozice se prvořadě nevěnují filmovým hvězdám minulé doby či historickým plakátům, jak by se nabízelo. Zvolili zcela jiný přístup, dalo by se říci, že na to jdou opravdu „od lesa“, tedy od samého prvopočátku existence pohyblivých obrázků. Rozhodli se totiž představit film nejen jako uměleckou disciplínu, ale zpočátku hlavně jako skvělý technický vynález. Jeden z těch, které zcela změnily dobu, podobně jako vynález parního stroje (který je ovšem na prvních filmech mnohokrát zvěčněn). Na zcela originálních exponátech, které nikde jinde nenajdete, a které vznikly speciálně pro účely muzea, si tak sami můžete vyzkoušet princip „kouzelné lucerny“ – laterny magiky, nebo zjistit, že pro vynález filmu byly velmi podstatné i výzkumy českého biologa *Jana Evangelisty Purkyně*. Jeho zkoumání zrakových vjemů a paměťové stopy viděného v našem mozku. Se zapojením stroboskopického efektu (principu rychlého střídání světla a tmy) jsme pak schopni rychle se střídající obrázky v mysli spojit. A to všechno si sami na sobě můžeme na místě vyzkoušet. Ale nejen to. Je tu také praxinoskop nebo zoetrop, další přístroje, předcházející prvním promítačkám. A model jedné takové, která už využívala filmový pás, si velkou klikou sami roztočíte.

Virtuální realita i ruchárna k vyzkoušení

Další část expozice nám představí principy virtuální reality, díky které se můžeme ocítat v magických krajinách. Opět vyzkoušíte, nasadíte-li brýle. I to už zkoušeli naši předkové, když například ve Spojených státech byl publiku chtivému cestovatelských zážitků promítán film za okna stojícího vagonu. Iluze jízdy neznámými zeměmi byla téměř dokonalá.

Počáteční němý film kromě pianistů, kteří děj doprovázeli hudbou přímo v kině, oživovali i komentátoři. Vysvětlovali okolnosti děje, které se beze zvuku filmem ještě nedařilo vyjádřit. Se zvukem však přímo do filmu vstoupila nejen řeč a hudba, ale i různé další ruchy. Jak všechny potřebné zvuky snadno získat? Na to odpoví prostor zvaný Ruchárna. V ní najdete řadu zajímavých pomůcek k jejich vytváření, s nimiž sami můžete doprovodit krátký filmový skeč.

Poetismus a oživlí panáči v suterénu

Suterénny prostory muzea se zaměřily na dvě témata. Prvním je posun filmu od zábavy k umění, druhým animace. Zatímco počátky filmu lze charakterizovat jako hru s obrázky, postupem času stále dokonalejší, ve dvacátých letech minulého století se film konečně dostal mezi umělecké disciplíny. To pochopila a snažila se využít řada avantgardních umělců, kteří v možnostech filmu viděli nové možnosti pro vyjádření svých vizí a snů. Projevilo se v poetismu, směru představovaném u nás především hnutím Devětsil. Shodou okolností založeném

v roce 1925 ve stejné budově (zvané Mozarteum), kde se právě nyní otevřelo nové muzeum filmu. Členy Devětsilu byli teoretik umění *Karel Teige*, básníci *Vítězslav Nezval*, *Jaroslav Seifert* a další... Ze sluchátek si tu můžeme vyslechnout i jejich filmové imaginace – poetické scénáře.

Ve stejné době začaly vznikat i snímky vědecké, výchovné a reportážní, které přetvářely vidění světa, měly kultivovat vztah ke světu a film z roviny umělecké posouvaly i do roviny společenské. Není bez zajímavosti, že už v roce 1928 u nás byly natočeny takové filmové snímky, jako *Pohyby rostlin* v režii *Vladimíra Úlehly* nebo *Divotvorné oko*, devítiminutový snímek *Jiřího Lehovce*.

Svět oživlých panáčků vzniká také velmi záhy, u nás je první animovaný film *Koblížek* doložen v r. 1888. Dlouhou historii animovaného filmu však v muzeu zatím nehledejte. Expozice se tu opět zaměřila na vysvětlení principu, a tak na stěně sledujete pohybuující se postavičky a zkoumáte, jak to funguje. A opět můžete zkoušet sami. S připravenou figurkou si tu natočíte svůj vlastní film, který vám pošlou mailem domů. Skvělá zábava pro malé i velké.

Muzeum NaFilm má ještě další plány a naštěstí nyní i prostorovou kapacitu na rozšíření. Už nyní téměř nestihá zájem školních výprav, které se tu střídají dopoledne. Dopoledne jsou otevřena pro veřejnost, a je sympatické, že vznik muzea byl veřejností i podpořen formou crowdfundingu. Muzeum dlouhodobě podporuje Státní fond kinematografie, Ministerstvo kultury, Magistrát hl.m. Prahy i Univerzita Karlova, na jejíž Filozofické fakultě tvůrci studují a která NaFilm v roce 2018 ocenila za mimořádný přínos prestižní cenou *Miloslava Petruska*.

NaFilm: Národní filmové muzeum, Mozarteum, Jungmannova 748/30, Praha 1

Vchod do muzea je z Františkánské zahrady od Jungmannova náměstí

Otevírací doba: úterý–neděle: 13:00–19:00

*Martina Fialková (Foto: Richard Špür)
Listy Prahy 1, únor 2. 2019*

Filmmúzeum nyílt Prágában

A régóta készülő Filmmúzeum már valóság. Prága szívében található és megnyitására nagy érdemeket szerzett a prágai nyilvánosság is. Hol keressük a múzeumot? Egy NaFilm neonfelirattal jelölt házban, pár lépésre a Ferencesek kertjébe lépve a Jungmann tér felől. A NaFilm kiállítását kisebb helyen már lehetett látni ideiglenes kiállításokon. Most sokkal nagyobb területtel rendelkezik és további bővítéssel számol. És mit találnak a múzeumban? Nagy meglepetést szerezhet a látogatóknak.

Az alkotók a kiállítást elsősorban nem a múlt filmcsillagainak vagy történelmi plakátjainak szentelték, ahogy az kínálkozna. Egészen más megközelítést választottak, azt lehet mondani, hogy tényleg az „erdőtől” indulnak el, tehát a mozgóképek létezésének lelegejétől. Elhatározták ugyanis, hogy a fimet nemcsak mint művészi ágat mutatják be, hanem főleg az elején mint ragyogó technikai találmányt. Az egyiket azok kö-

zül, amelyek korszakot változtattak – a gőzgép feltalálásához hasonlóan (amit az első filmekben sokszor megörökítettek). Seholy máshol fel nem lelhető, speciálisan a múzeum céljaira készült eredeti tárgyakon a látogatók saját maguk próbálhatják ki a „varázs lámpás” elvét – a laterna magikáét, vagy meggyőződhetnek arról, a film feltalálásához mily alapvetően járultak hozzá *Jan Evangelista Purkyně* cseh fiziológus kutatói is: a látásérzékelés és a látottak agyi emléknymoi területén. A stroboskopikus effektus (a világos és a sötét gyors váltakozásának elve) bekapcsolásával képesek vagyunk a gyorsan váltakozó képeket gondolatban összekapcsolni. És mindezt saját magunk helyben is kipróbálhatjuk. De nem csak ezt. Van itt praxinoskop vagy zoetrop, az első vetítőket megelőző egyéb műszerek. És az egyik ilyen modellt, amely már filmszalagot használt, nagy forgattyúval Önök is megforgathatják.

Virtuális valóság és zajtár kipróbálásra

A kiállítás következő része a virtuális valóság elveit mutatja be, aminek köszönhetően mágikus tájakra kerülhetnek – ha szemüveget raknak föl. Ezt már az elődeink is próbálták, amikor például az Egyesült Államokban álló vagon ablakából filmet vetítettek az utazási élmények után sóvárgó publikumnak. Ismeretlen tájakra való utazás illúziója majdnem tökéletes volt.

A kezdeti némafilmeket a zongoristákon kívül, akik a cselekményt élő zenével kísérték a moziban, kommentátorok is élenkítették. Megvilágították a történetes körülményeit, amelyeket a hang nélküli filmen még nem sikerült kifejezni. A hanggal azonban nem csak a beszéd és a zene társult a filmhez, hanem különböző más zajok is. Hogy lehet könnyen minden szükséges hangot produkálni? Erre felel az ún. Zajtárnak nevezett helyiség. Itt ezek megszólaltatásához egy sor érdekes segédeszköz találnak, amelyekkel Önök is kísérhetnek egy rövid filmszkeccset.

Poetizmus és meglevenedett bábuk az alagsorban

A múzeum alagsori helyiségei két témára irányultak. Az első a film elmozdulása a szórakozástól a művészet felé, a másik az animáció. Miközben a film kezdetét úgy lehet jellemezni, mint az idő teltével egyre tökéletesedő képjátékot, a múlt század húszas éveiben a film a művészeti ágak közé emelkedett. Így fogta fel és igyekezett felhasználni egy sor avantgárd művész, akik a filmben új lehetőségeket láttak vízióik és álmaik kifejezésére. Behatolt a poetizmusba, mely irányzatot



...a kiskisiskolások is élvezik



Mindent ki lehet próbálni...

nálunk elsősorban a Devětsil mozgalom képviselte. A körülmények találkozása folytán 1935-ben ugyanabban a Mozarteumnak nevezett épületben alapították, amelyben most nyílt meg az új filmmúzeum. A Devětsil tagjai voltak *Karel Teige* művészeti teoretikus, *Vítězslav Nezval*, *Jaroslav Seifert* költők és mások... Fülhallgatóból meghallgathatjuk filmes imaginációjukat – poetikus forgatókönyveiket.

Ugyanebben az időben keletkeztek a tudományos, oktatási és riport-felvételek is, amelyek átfomálták a világlátást, a világhoz való viszonyt kellett kultiválniok és a filmet a művészi síkról a társadalmi síkra is elmozdították. Érdekes, hogy már 1928-ban olyan filmfelvételeket forgattak nálunk, mint *Pohyby rostlin* (Növényi mozdulatok) *Vladimír Úlehla* rendezésében vagy a *Divotvorné oko* (Csodatévő szem), *Jiří Lehovec* kilencperces felvétele.

A meglevenedett bábuk világa szintén nagyon korán keletkezett, nálunk az első animációs film *Koblížek* 1888-ból való. Az animációs film hosszú történetét azonban egyelőre ne keressék a múzeumban. A kiállítás itt ismét az elv megmagyarázására irányult, és így a fálon követhetik a mozgó figurákat és kutathatják, hogy működnek. És ismét kipróbálhatják. Az előkészített figurákkal saját filmet forgathatnak, amit aztán e-mailben elküldenek Önöknek. Ragyogó szórakozás kicsiknek, nagyoknak.

A NaFilm Múzeumnak vannak még további tervei, szerencsére térbeli kapacitásuk is a bővítésre. Már most sem győzi délelőttönként az egymást váltó iskolai látogatásokat. Délután a nagyközönség számára van nyitva, és rokonszenves, hogy a múzeum létrehozását a nyilvánosság ún. crowdfunding formájában támogatta. A Múzeumot hosszútávon támogatja a a Státní fond kinematografie (Kinematográfiai Állami Alap), Ministerstvo kultury (Kulturális Minisztérium), Magistrát hl. m. Prahy (Prága Főváros Magisztrátusa) és a Károlyi Egyetem, amelynek Bölcsészettudományi karán tanulnak az alkotók, és amely a NaFilm 2018-ban *Miloslav Petruska*-díjjal jutalmazta rendkívüli eredményéért.

NaFilm: Národní filmové muzeum, Mozarteum, Jungmannova 748/30, Praha 1. Bejárat a múzeumba a Ferencesek kertjéből, a Jungmann tér felől. Nyitva tartás: kedd–vasárnap: 13:00–19:00 h.

*Martina Fialková (Fotó: Richard Špür)
Megjelent: Listy Prahy 1, 2019. február 2.
Fordítás: Molnár Éva*

Mirko Knížek:

SETKÁNÍ*

Osud mi šeptal
přátelé,
še se znovu setkáme,
dnes nebo zítra.
Věřil jsem v to,
to moje srdce chtělo.
To je poděkování
za mé dílo.
Ted' vím, když přede mnou
s úsměvem stojíte,
a v mé blízkosti hovoříte,
že i vy jste rádi.
Já to cítím,
a proto jsem nesmírně
šťastěn.
Vyměníme si pohledy,
slíbíme přátelství,
a těšíme se na nové
setkání.

TALÁLKOZÁS

Azt súgta nekem a sors
barátaim,
hogy találkoznék van újra,
holnap vagy akár ma.
Hittem benne,
ezt akarta szívem.
Ez az én jutalmam
a fáradozásomért.
Tudom már, most, mikor előttem
álltok mosolyogva,
és közvetlenül szóltok hozzám,
hogy ti is örültök.
Érzem én ezt,
és mérhetetlenül boldog
vagyok.
Kibeszéljük magunkat,
barátságunkat megfogadjuk,
és örülök majd az új
találkozásnak.

*A verset Bohemia-
barátaink üdvözlésére
írta Mirko Knížek,
horvátországi cseh
leszármazott költő csehül
és horvátul – Lipovljani,
2018. szeptember 1.,
magyarra fordította:
Papp Imre, Prága,
2018. december 31.

SUSRET

Sudbina mi govorila
prijatelji,
da čemo se ponovo sresti,
danas ili sutra.
Vjerovao sam u to,
to je i moje srce htjelo.
To je i hvala životu
za dobro djelo.
Sada znam, dok preda mnom,
nasmijani stojite,
da ste i vi radostni.
Ja to osjećam
a zato sam neizmjerno
sretan.
Razmijeniti čemo si poglede,
obećati zauvijek prijateljstvo
i radovat se
opet nekom novom
susretu.

2018 felfedezése volt egy valamikor rejtőző festő és képei, valamint egy róla szóló szerény küllemű,
ámde annál meghatóbb, a Berounka folyó természeti környezetétől elragadtatott, poetikusan emelkedett boldogságot
árasztó, naplószerű könyvecske, melyet valamikor egy őt ismerő tanárember vetett papírra Rakovníkban.
Az író pedig nem más volt, mint prágai levelezőnk nagyapja, aki sok évvel halála után ezzel az írásával nemcsak meglepte,
hanem lenyűgözte unokáját. Ő mutatja be olvasóinknak – akik közül sokan emlékezhetnek berounkai vízitúrájukról
arra a tájra, ahol a történet játszódik – a szereplőket és a környezetet. – A szerk.

Matoušek, a festő és remete

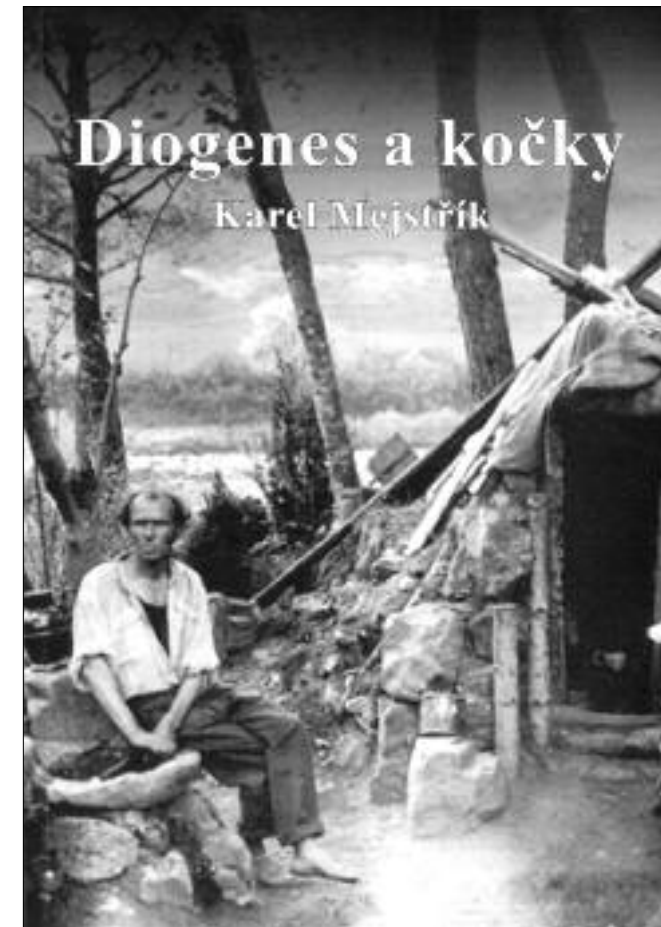
Váratlanul ért a hír, hogy kiadják – könyvalakban először – nagyapám, Karel Mejstřík *Diogenész és a macskák* című kisregényét. A művet Václav Matoušekkel, a külön autodidakta festővel való találkozására ihlette, aki 1932-től egy szűkös kunyhóban élt a Berounka partjánál emelkedő Týřov várrom alatt, távol az emberektől, macskái társaságában. Évekig került az embereket. A legközelebbi falu, Týřovice a folyón túl feküdt, a távolabbi Skryjět magasan a dombon, a Berounka fölött úgy három kilométernyire, csak meredek lejtőn vezető, nyaktörő erdei ösvényt megmászva lehetett elérni. A falucska néhány hétvégi háztulajdonosa közelebb került hozzá, ők viszont csak nyáron tartózkodtak ott. A kis telep most is az ő nevét viseli – Matouškov –, és emlékezete helyi legendaként él a régi lakók és a vikendezők körében.

Két író története

Vajon miért élt itt, szegényes viskójában, mint hajdan Diogenész a hordóban? Máról holnapra tengődött abból, amit az erdő vagy a jóakarató emberek adtak neki cserébe, a faluba vitt képeiért. Senkit sem fogadott bizalmába. Talán a nagyapámat egy kicsit. Karel Mejstřík, tanár, író és újságíró Rakovníkból, valamikor 1946–47-ben találkozott a remetével, amikor a nyári szünet hónapjait a skryjei nyári lakban töltötte családjával. A következő évben, 1948-ban Matoušek, az érzékeny lelkű csudabogár meghalt. Talán már sosem tudjuk kideríteni, hogy a nagyapám a róla megírt elbeszélést miért nem adta ki könyv alakban, annak ellenére, hogy évek alatt egész sor kisregénye, novellája jelent meg. Lehet, hogy Matoušek titokzatosság varázsával átszőtt esetét maga a nagyapám mesélte el Ota Pavel írónak, aki aztán megírta – fölhasználva a hallott történet motívumait – híres *Violaszínú remete* című kisregényében, amelyet 1977-ben adtak ki. Nagyapám nagyon tisztelte Ota Pavelt, és így a saját, talán már kész *Diogenésze* íróasztala fiókjában – amelynél ma én írom ezeket a sorokat – maradt. Nagyapa íróasztala a harmincas évekből származó könyvtárával együtt ugyanis az én szobámban áll. És a remetéről szóló kisregény évek múltával, most új esélyt kap. Václav Matoušek újból életre kel benne, hála az egyszerű küllemű vékony könyvecskének, amelyet nemrég adott ki a rajongók kis csoportja. Bárhol üti fel az olvasó, megérzi majd a skryjei hegyoldal illatát, meghallja a Berounka énekét vagy az Oupoř patak zúgását, amely áthalad a titokkal teli völgyön, ahová haza járnak a fekete gólyák.

A remete története

Václav Matoušek 1883-ban született a Zbiroh melletti Cerhovicében egy szegény falusi házban, apa nélkül. Anyja egyedül nevelte fel. Fafaragónak tanult, amikor az anyja meghalt. Nagy szerelme, egy falubeli leány végül máshoz, gazdag paraszt fiához ment férjhez, és ő, a szegény fiú, ezt nem viselte el. Eladta kis szülői házat, és világgá akart menni, minél mesz-



A könyvborítón: Václav Matoušek a kunyhója előtt
(Miroslav Čermák felvétele)

sebbre innen. De egyelőre a zbirohi kastélyban kötött ki, ahol akkor a nagy Alfons Mucha éppen a *Szláv eposzt* festette és szüksége volt segédekre. Matoušek mindenki szolgáloja lett, fát aprított, alapozta Muchának a vásznakát és előkészítette a festékeket, állítólag babakocsiban tologatta a kis Jiří Muchát. És maga is megtanult olajfestéssel festeni. De mivel csak nem tudott felejtetni, néhány év után odébb állt. További öt évig vándorolt a világban, eljutott egészen az Alpokig, útközben festett, és képei eladásából tartotta fenn magát vagy ahogy tudta. A szíve hazahúzta, visszaindult hát falujába, mikor Týřovnál felfedezte magának a Berounka folyót. Akkor már közel ötvenéves volt. Az I. Vencel korából maradt ősi várrom alatti varázslatos réten építette fel nyomorúságos hajlékát és végleg ott maradt. Mélyen az erdőben emléket állított szerelmének, Mariénak, ahová el-eljárt és virágot vitt. Együtt élt a természettel, társaságát csak a macskái jelentették.

Első festményét az erdősz vásárolta meg tőle, a többit aztán a falubeli emberek vették lisztért, tojásért cserébe. Húst nem evett, s ha néha kapott egy-egy darabot, azt a macskáinak adta. Itt élte át a háborús éveket, és talán segített az ellenállóknak is, amikor az itteni erdők mélyén rejtőztek. A nya-

ralókkal, akik kicsivel odébb a réten lassacskán felépítettek pár nyári lakot, ritkán beszélt, csak amikor kedve támadt rá. Időnként a városból hozott neki valaki festéket és vásznat. A festés lett a szenvedélye, s egyre jobban elmélyült ebben a művészetben, hogy megragadhassa az itteni táj lelkét, az egyik legszebbét, amelyet ismerek. Az ő erdeje mesélt, a folyó énekelt, az ég izzott az aranyló búzakévék fölött. Beszéltek a virágok is az egyszerű pohárban vagy kancsóban. Leggyakrabban ilyen témákat választott, amikor a falubéli asszonyok a faluból képet rendeltek nála a lányuk esküvőjére vagy önmaguknak vigasztalásul. Emberek nincsenek a képein.

Miként vélekedett saját életéről? Boldogsággá változtatta a szegénységet, a szerelmi csalódást, a magányt a zord természetben. Elbeszélgetett az erdő, a víz és az ég élőlényeivel.

Gyermekkorom története

Lapozom itthon a nagypapa után rám maradt gépelt kéziratot, mielőtt a megjelent könyv a kezembe kerülne, és azon töprengök, hogy fogadja majd ezt a mai olvasó? Belemerülök Matoušek gondolataiba – nagypapa ugyanis napló formában írta meg könyvét, ezért használ végig egyes szám első személyt. Meglepően költőien fogalmaz. Lelkemre mondom, emlékeim szerint a valóságban sosem volt ennyire poétikus a nagypapám.

Sokszor elmentünk Matoušekhez, de már csak a skryjei temetőbe. Állítólag ízlett neki nagymama talkedlije, mesélte nagypapa. És arról is mesélt, hogy a festő szükösen, de boldogan élt – és úgy is végezte. Sírhalmán egyszerű kereszt, amelyre időnként réti virágokból font koszorút akaszt valaki a faluból. Hiszen képei most is az ottani, mára szépen felújított nyári lakok falait díszítik. A régi telepesekből csak kevesen élnek, a faluban a legidősebbek is kisgyerekek voltak, amikor Matoušek 1948 tavaszán meghalt. A téli árvíz elöntötte a viskóját, tüdőgyulladást kapott, és belehalt.

Annak idején úgy hallgattam nagypapám történeteit, mint a mesét. De az a remetelak a folyónál, a vár alatt valóban létezett, ahogy a sír is a temetőben, és a képek is nagymamánál és nagypapánál a falakon.

Skryje alatt mindig visszajárunk a Berouunkához. Mejstřík nagypapa és nagymama, akik sok éven át itt töltötték a nyári iskolai szünetet, már nem élnek. A folyó változtatja a medrét, a partokat benövi a fű, másik történet íródik.



Karel Mejstřík, az író

Tavaly nagypapa *Diogenész és a macskák* című kisregényének kiadása alkalmából a skryjeiek kamarakiállítását rendeztek azokból a Matoušek-képekből, amelyeket a környező hétvégi házakból szedtek össze. A könyvkeresztelőre összegyűlt szinte valamennyi vikendház- és parasztház-tulajdonos, tramp természetjáró és vízitúrázó, akik szeretik ezt a vidéket. Matoušek műveinek emléke és szelleme bennük él tovább.

*Martina Fialková, született Mejstříková, az író unokája
2019. január (Fordította: Molnár Éva)*

*Berounka völgye ködben
és a týřovi várrom Marek Mejstřík felvételén*

Václav Matoušek (1883–1948) remete festő képeiből



Aratás Skryjében



Ibolyák emlékkönyvben



Berounka és a týřovi várrom



Karásek patak télen



Berounka Týřov vára alatt




BERNARD
Beer



ČESKÉ PIVO

FOGYASSZA FELELŐSSÉGGEL!